קרבן העדה על תלמוד ירושלמי נזיר

רבי דוד פרנקל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרבן העדה על תלמוד ירושלמי נזיר

רבי דוד פרנקל

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרבן-העדה-על-תלמוד-ירושלמי-נזיר/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 8
הלכה ג 13
הלכה ד 14
הלכה ה 15
פרק ב 16
הלכה א 16
הלכה ב 19
הלכה ג 20
הלכה ד 20
הלכה ה 22
הלכה ו 23
הלכה ז 23
הלכה ח 24
הלכה ט 24
הלכה י 26
פרק ג 29
הלכה א 29
הלכה ב 30
הלכה ג 32
הלכה ד 33
הלכה ה 34
הלכה ו 37
הלכה ז 38
פרק ד 40
הלכה א 40
הלכה ב 41
הלכה ג 42
הלכה ד 44
הלכה ה 47
הלכה ו 49
פרק ה 51
הלכה א 51
הלכה ב 58
הלכה ג 60
הלכה ד 62
פרק ו 64
הלכה א 64
הלכה ב 72
הלכה ג 73
הלכה ד 77
הלכה ה 77
הלכה ו 78
הלכה ז 80
הלכה ח 80
הלכה ט 81
הלכה י 85
הלכה יא 86
פרק ז 86
הלכה א 86
הלכה ב 93
הלכה ג 98
הלכה ד 102
פרק ח 104
הלכה א 104
הלכה ב 109
פרק ט 115
הלכה א 115
הלכה ב 118
הלכה ג 124
הלכה ד 127

הלכה ה 129
הלכה ו 131

פרק א

הלכה א

מתני' **כל כינוי נזירות**. דבר שאינו עיקרו של שם כינוי מקרי כמו המכנה שם לחבירו ואם אמר כינוי של נזירות חל עליו נזירות לכל דבר כאילו קיבל עליו בעיקר השם:

האומר אהא או אהא נאוה. לאו כינוי נזירות הן אלא ידות נזירות מיקריין כמו בית יד שהכלי נאחז בו כך הנדר נתפס בלשון הזה אע"פ שלא הוציא נזיר בשפתיו ומתניתין חסורי מחסרא וה"ק כל כינוי וידות נזירות כנזירות אלו הן ידות האומר אהא או נאוה ואלו הן כינויין נזיק כו':

או אהא נאוה נזיר. בגמרא מפרש:

מסלסל. מחליק בשיער:

מכלכל. מרבה ומגדל שיער:

רבי מאיר אומר נזיר. בגמרא מפרש טעמא:

גמ' **אלא מכאן כו'**. אלא נדר יתירא ללמד בא שבכל לשון שנדר הרי זה נדר גמור:

ה"ג או השבע שבועה כו' אלא שכינוי שבועה כשבועה. כדתנן ריש נדרים:

גר"ש כו'. ראשי תיבות גמרו שם וה"פ סוף וגמר של סוגיא זו היא כבר שנויה ריש נדרים פרק קמא עד שתגיע לתיבת אלו אשכח תני ר"י כו':

מכאן שאדם קובע כו'. האומר הריני נזיר היום הריני נזיר היום לא אמרינן ליסגי ליה בשלשים יום שאין השני חל על נזירות הראשון כשם שאין שבועה חל על שבועה אלא אמרינן לשתי נזירות זה אחר זה נתכוין והוי נזיר שתים וצריך למנות ששים יום וה"פ דקרא נזיר אף על פי שהוא נזיר יכול להזיר עוד בימי נזירות הראשונה:

ולוקין עליהן. נדר בנזיר על ידי כינוי ועבר על נזירותו ושתה יין או טימא למת לוקה:

אע"ג דאר"י אין לוקין על האיסרות. אם נדר בלשון איסר כגון שאמר ככר זה עלי איסר ועבר ואכלו אינו לוקה אף על גב דאיסר כשבועה היינו דאסר כשבועה אבל אין לוקין דמלקות בשבועה ממש הוא דכתיב אפילו הכי מודה בכינויין דלוקין עליהן דה"ל כשבועה ממש:

אע"ג דרש"א אינו מביא קרבן. דתנן לקמן פ' בית שמאי רש"א יאמר אם כדברי הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה דסבר רבי שמעון אף ע"ג דספק נזירות להחמיר מ"מ קרבן אינו מביא מספקלכן צריך להתנות אפילו הכי מודה בכינויין דה"ל כנדר ברור ולוקה:

אע"ג דר"י אמר ספק נזירות מותר. דתנן לקמן פ"ה רבי טרפון חומר אין אחד מהם נזיר ותניא ר"א משום רבי טרפון לפי שלח ניתנה נזירות אלא להפלאה מודה הוא בכינויין דהוי נזיר ודאי מדאורייתא ולוקין עליו:

מה אנן קיימין. אמתני' דתנן כינויי נזירות כנזירות פריך במאי עסקינן:

אם במתכוין ליזור. שאומר שכוונתו היה ליזור אפילו הזכיר פת שאמר הריני פת ואמר שכוונתו היה לומר נזיר ה"נ כשאמר מתחלה כשאזכור פת אהיה נזיר ודאי דהרי זה נזיר:

אם בשאין. כוונתו להיות נזיר בדבור זה אפילו אמר הריני נזיר לאו כלום הוא דבעינן שיהא לבו לנזירות דכתיב כל נדיב לב:

וכך אם כו'. כלומר דאלת"ה אלא כל שאמר נזיר הרי זה נזיר אף על פי שאין לבו לנזירות אם כן הקורא פרשת נזיר בתורה יהא נזיר בתמיה:

אלא. הכא במאי עסקינן באומר אחד מכל לשונות אלו על תנאי אם יש בלשון הזה לשון נזירות הריני נזיר ואם לאו איני נזיר וקמ"ל מתניתין כינויין אלו יש בהן לשון נזירות:

א"ל. זה שפירש למתני' דאיירי באומר אחד כו' אמר לחבירו שמור פירוש זה ושמעת לפרש אף מתניתין דנדרים כן:

ה"ג כשראה נזירין עוברין לפניו ואמר אהא מהו. וה"פ ודאי אמר אהא ואין נזיר עובר לפניו הוי יד לנזירות דאהא נזיר לאלתר משמע אלא ראה נזיר עובר לפניו ואמר אהא מבעי לן אם דרך שחוק ולעגה אמר וכי אהיה כמו זה או דלמא אהא בניחותא קאמר:

הלואי אהא כמותן. קאמר והוי נזיר:

ה"ג אם בשאמר אהא נאוה. היינו רישא דהא אפילו כשאמר אהא לחוד הוי נזיר כ"ש כשאומר אהא נאוה:

אם בתפוס בשערו. ואמר נאוה קמ"ל דהוי נזיר ולא אמרינן לגדל שערו מיכוון ולא להיות נזיר הא נמי מסיפא שמעינן:

ה"ג והתנינן הריני כזה ואריב"ח בתופס בשערו. וה"פ והתנינן והריני כזה ומוקי לה ריב"ח לקמן בתפוס בשערו ואומר הריני כזה ש"מ דבתפוס בשיער (לא) אמרינן דליהוי נזיר קמיכוין ואפילו לא אמר נאוה:

אלא. הכא במאי עסקינן בשאינו תופס בשערו ולא אמר אהא אלא שאומר אין נאוה כזה דקמ"ל דאפילו הכי הוי נזיר:

לשונות שביררו. חכמים הראשונים להיות נודרין בהן דלא לימרו לשון קרבן שיכשלו לומר לה' בלא קרבן אין כל בריה יכול להוסיף עליהן כינויין מדעתו:

ופריך והתני ר"ח רזיח הזיח. הן כינויין לנזירות אע"ג שלא ביררו הראשונים לשונות אלו:

לשון שביררו להן משניות כו'. ור"ח כאחד מבעלי משניות הוא א"נ לשון של ר"ח נגזר מלשון הנזכר במשניות:

ופריך והתני בר קפרא. האומר חרס או שאומר לא חספא כאומר חרס והא דקאמר לא חספא כלומר וכי לאו חספא הוא והא לאו מלשון המשנה הוא ובפ"ק דנדרים הגי' והתני בר קפרא חרס לא חספא הוא וה"פ וכי חרס לאו לשון חספא נמי הוא ואפ"ה מפרשינן ליה לשון כינוי לחרס:

לשון גבוה הוא. בלשון המקרא כדכתיב האומר לחרס כו' כלומר אומר לדבר שהוא בגובה לא יזרח והכא נשבע בגובה דהיינו בהמקום ב"ה לפיכך הוי כינוי לנדר:

לשון אומות העולם הוא. הנך כינויים דבלשונם קורין לקרבן קונח כו' וכן כל הנך השנויין פ"ק דנדרים:

לשון ניותי הוא. אומה ששמה ניותא כלומר הא דתני בר קפרא חרס כינוי לנדר הוא דחרס הוא לשון חספא והן קורין לחספא כספא והרי זה כנודר בכסף דהיינו כסף שקלים שהקדש נינהו וה"ל כאומר קרבן:

ה"ג נראין דברים במקומות שקורין לנזיר נזיק אבל במקומות אחרים אני אומר נזיר פסיליס אינו נזיר. וה"פ הא דתנן נזיק הוי נזיר דוקא במקומות שקורין הנכרים לנזיר נזיק אבל במקום שאין קורין לנזיר נזיק אע"ג שיש מקום שקורין אותו כן לאו כלום הוא שאינו אלא לשון עלגים ואינו כלום:

פסיליס. מי שהוא עלג או ערל שפה נקרא פסיליס וחבירו בויקרא רבא אלא על הדין פסילוסא ופירושו קטיע לישנא:

בין כינויי כינויין אסורין. דגזרינן אטו כינויין:

מותרין. דלא גזרינן:

היי דין כו'. איזהו כינויי כינויין:

שמא אינו נזיר. אפי' לב"ה דאלו האומר מנדרנא וכי לא הוי נזיר בתמיה ומפחזנא כאומר מנזרנא:

ה"ג אלו האומר מנזרנא שמא אינו נזיר אלו מנזרנא כאומר מפחזנא:

איליו כו'. אלא איזהי כינויי כינויין לר"י כהאי דתנינן כו' וכדמסיק ר' יוחנן:

משום. דהוי כנויי כינויין לכך הוי נזיר לר"מ עד שיתגדלו שערותיו כנשרים וצפרניו כציפרים דסובר ר"מ מתפיס אינש במידי דסמיך לי' וציפרים סמוכין לגידול שיער בהך קרא וגידול שיער גופי' אינו אלא כינוי כדתנן במתני' הריני מסלסל כו':

והוא שתפוס בשערו. דאל"כ לא ידעינן אמאן קאמר הריני כזה:

כאומר הריני מן המסלסלין כו'. והן הנזירים:

הריני מסלסל כו'. כלומר א"נ האומר הריני מסלסל כאומר לא אסלסל ואכלכל פחות משלשים יום אלא ל' יום ואח"כ אגלחם:
הרי עלי כו'. האומר הרי עלי שלא אסלסל נמי קבלת נזירות משמע לא אסלסל אלא ל' יום ולא יותר ואח"כ אגלחם:
ה"ג אלא שלשים ותני כן הריני מסלסל כו' הרי עלי לשלח פרע ה"ז נזיר:
משום כינויי כינויין. אר"מ דהוי נזיר וכדפרישית לעיל ורבנן סברי כינויי כנויין [מותרין:
] **משום דנזיר טמא מביא עוף**. דהיינו צפרים לכך קאר"מ דאמרי' מסתמא מצות נזירות דשייך ביה ציפורי נזיר טמא קיבל עליה ואיירי בשנזיר עובר לפניו דאל"כ אמרינן ציפורי מצורע קיבל עליה:
ופריך וכי נזיר טמא ציפורים מביא והלא אינו מביא אלא תורין ובני יונה וקס"ד תורין ובני יונה אינן בכלל ציפרים:
ומשני אית תניי תני. איכא דתני כל עוף טהור נקרא צפור אבל טמא לא ואיכא דתני אף עוף טמא דשם ציפרים כולל כל מיני עופות ותרווייהו מודים מיהת דתורין ובני יונה בכלל ציפרים נינהו:
כל צפור טהור תאכלו. קמ"ל קרא טהור מיקרי צפור אבל לא טמא:
אמור לצפור כל כנף. ש"מ דכל עוף בין טהור בין טמא איקרי צפור וכנף אלו החגבים:
נעשה כמתנדב צפרין לבדק הבית. אבל דלא דליהוי נזיר קאמר:
ה"ג צפרין דבדק הבית מה נפיק מן ביניהון אמר הרי עלי אשם ע"ד דרבנן מאחר שאין מתנדבין כו' ע"ד דר"מ מאחר שנזיר טמא כו'. וה"פ מאי בינייהו דר"י ור"ל וקאמר דא"ב האומר הרי עלי אשם לר"י לא הוי נזיר לכ"ע לפי שאינו בכלל כינויי כינויין ולר"ל לכ"ע הוי נזיר לרבנן לפי שאין מתנדבין אשם לבדק הבית ודאי על נזיר קאמר ולר"מ כיון דנזיר טמא אינו מביא אלא אשם ודאי להיות נזיר קמיכווין:

הלכה ב

מתני' **הריני נזיר מן החרצנים כו'**. אם הזכיר אחד מכל אלו ה"ז נזיר כאלו אמר סתם הריני נזיר ומשום דבעי למיתני סיפא נזיר עולם ונזיר שמשון אין כל דקדוקי נזירות עליהם תנא רישא כל דקדוקי נזירות עליו:
מתני' **הריני כשמשון בן מנוח**. או כבעל דלילה כו' ה"ז נזיר שמשון. וצריך לנהוג עצמו בנזירות שמשון כדמסיק:

מתני' **מה בין נזיר עולם כו'**. מתני' חסורא מחסרא והכי קתני אם נדר להיות נזיר עולם ה"ז נזיר עולם ומה בין נזיר עולם לנזיר שמשון נזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער ובגמרא מפרש אימת מיקל בתער:

ואם ניטמא אינו מביא קרבן טומאה. ואפילו לכתחלה מותר ליטמא דהכי גמירא להו דשמשון היה מטמא למתים והא דתני אם נטמא דמשמע דיעבד הא אפילו לכתחלה נמי מותר ליטמא למתים איידי דתני רישא בנזיר עולם ואם נטמא תני סיפא בנזיר שמשון נמי ואם נטמא:

גמ' **כיני מתני'**. כן הוא פירושא דמתני' דאו או קתני אבל אמר הריני נזיר מן החרצנים ומן הזגים כו' ה"ז נזיר שתים כלומר על כל מין שהזכיר דהא כשאמר הריני נזיר מן החרצנים ה"ז נזיר פעם אחת וכשהוסיף ואמר ומן הזגים ה"ז נזיר שתים וכן כולן:

כר"י עד שיזכירי ווי"ם. שיאמר ומן הזגים אז ה"ל פרט בפני עצמו ואם לאו הוי כלל ולר"מ (לא) [אפילו] אמר בלא וי"ו הוי פרט ופלוגתייהו דר"מ ור"י מפורשת בפ"ב דגיטין ופ"ד דשבועות:

הריני נזיר כו'. אמר הריני נזיר ונזיר לכ"ע הוי נזיר שתים שהרי היה יכול לומר הריני נזיר נזיר בלא וי"ו מדקאמר בוי"ו ש"מ לשתים כיון אתיא כר"י דאמר עד שיזכיר ווי"ם:

ה"ג הריני נזיר ואחת ה"ז נזיר שתים הריני נזיר ועוד מונה שלש ושוב מונה ארבע וכ"ה בבבלי ובתוספתא בפרקין. וה"פ אמר הריני נזיר ואחת ועוד ושוב ה"ז נזיר ד' וכולא ברייתא לא צריכה היא אלא לאשמועינן דלא נימא ושוב כי כולהו דה"ל שית קמ"ל דושוב לא קאמר אלא להוסיף אחת:

כהם. אמר הריני נזיר ואחת ועוד ושוב וכהם ה"ז נזיר שמנה דכהם משמע כי הנך דאמרי ואם אמר אחר כהם וכמותם ה"ז נזיר שש עשרה נזירות דכמותם משמע ככל הנך שהזכיר כבר:

ה"ג סומכוס אמר הריני נזיר טטרגון ד' כו' דיגון שתים הן אחת וכ"ה בבבלי ובתוספתא. ומניין זה הוא לשון יון:

הריני. אמר הריני ולא אמר הריני נזיר אפ"ה הוי נזיר דיד הוא לנזירות:

הרי עלי יד לקרבן. ואפי' לא אמר קונם הוי נדר:

תופסין אותו משום יד לקרבן. קאי אמתני' דריש פ"ק דנדרים דתנן התם שאני אוכל לך שאני טועם לך אסור וקאמר לר"ה אע"פ שלא אמר קונם תופשין אותו משום יד לקרבן:

אמר לא אוכל לך. ולא אמר שבועה מיבעיא ליה אי תופסין אותו משום יד לשבועה וה"ל כאומר לא אוכל לך שבועה או לא:

אורחי' דבר נש. דרך בני אדם לומר שבועה לא אוכל לך אבל אין דרך לומר לא אוכל לך שבועה וכיון שכן אמרי' ודאי דלא כיון לשבוע' שאין דרך בני אדם להשמיט תחילת דיבורו:

א"ר מתניי'. סייעתא לדברי ר' יוסי דדרך בני אדם לומר בית יד דצבת אבל אין דרך לומר צבת דבית יד וה"נ אין אומרי' לא אוכל לך שבועה:

קנתה. כמו קנה:

כולבא. הוא צבת וכ"ה בערוך:

לא נזרתי. האומר לא נזרתי לשון זה משמעו שלא יהא נזיר הלכך מותר ואינו נזיר אבל אמר כבר הייתי נזיר משמע שהייתי כבר רוצה אני גם עכשיו להיות הלכך ה"ל יד לנזירות ואסור:

לא אמר כלום. אע"ג דהריני לשון קרבן משמע כדאמרי' בסמוך מ"מ כיון שהוסיף ואמר מיץ של ערלה דכלל עם הנדר דברים האסורים לכך לא אמר כלום:

מחלוקת. פלוגתא דתנאי יש בדבר זה ודריב"ח אתיא כר"ש:

דתנינן תמן. שבועות פ"ג:

חייב. קרבן שבועה דראויין הן לאכילה אלא דאריה רבע עלייהו דרחמנא אסרינהו:

ור"ש פוטר. דמושבע ועומד עליהן וה"ל כאלו אינן ראויין לאכילה ולא קאי השבועה עלייהו:

בכולל נחלקו. בכולל דברים המותרין עם דברים האסורי' בשבועתו ואכל דברים האסורי' הוא דפליגי אבל בפורט שנשבע בפירוש שלא לאכול דברי' האסורים הכל מודי' דפטור שאין שבוע' חלה על האיסורי' שהרי מושבע ועומד הוא:

וכאן בכולל אנן קיימין. דהריני לשון נדר הוא ואוסר על עצמו דברי' המותרי' וכשאומר מיץ של ערלה כולל נמי דברים האסורים לכך לא אמר כלום כר"ש:

כאן בנדרים כו'. ר' יודן פליג אריב"ח וקסבר בנדרי' אפי' ר"ש מודה דחל נדרו דיש לחלק בין נדרי' לשבועו' כדמסיק:

נדרים חלין על האיסורין. דכי היכי דנדרים חלין על דבר מצוה כדתנן פ"ב דנדרי' ה"נ חלין על האיסורין משא"כ בשבועות:

גמ' **הידין אינון**. איזהו הן כינויי שמשון:

גמ' **מן הכא הכביד שערו ר'**. מהא דאר"י בשם ר' אימי בסמוך שמעינן הא דתנן במתניתין נזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער אתיא כר' דהכביד שערו משמע י"ב חדש:

ה"ג דברי חכמים נזיר עולם מגלח אחת לשלשים יום דברי רבי פעמים כו'. הכי משמע לקמן בפרקין וכ"מ בבבלי ולפי הגירסא שלפנינו ה"פ מתניתין סתמא תנן משמע דסובר דנזיר עולם דוקא בהכבדת שיער מיקל בתער דהיינו י"ב חדש ולא בענין אחר:

ה"ג מתניתין אמרה כן. מתניתין דסוף פרקין נמי דייקא דמתני' דהכא כרבי:

אין זה מגלח אחת לשלשים יום. ש"מ סתם נזיר עולם מגלח אחת לי"ב חדש והא דקאמר אלא אחת לי"ב חדש דברי ר' הילא הן ולא תנן הכי במתניתין:

בסתם חלוקין. פליג ארבי הילא ואמר מתניתין איכא לאוקמי בין כרבי בין כרבנן דלתרווייהו איכא נזיר עולם שמגלח לי"ב חדש ויש מי שמגלח אחת לשלשים יום וכדמסיק אלא בסתם שאמר כשיער פליגי רבי ורבנן:

ה"ג אם באומר מלא שערי כ"ע מודיי שמגלח אחת לי"ב חדש אם באומר כמנין שערות ראשי כ"ע מודיי שמגלח אחת לשלשים יום אלא כו'. וה"פ כל שלא אמר מנין חדא נזירות קביל עליה עד ימות עולם ואסור לגלח עד י"ב חדש ככל נזיר עולם אבל אמר כמנין נזירות הרבה של שלשים קיבל עליו אלא כי פליגי באומר כשיער סתמא רבי אומר ה"ל כאומר מלא ראשי וה"ל נזיר עולם ומגלח כל י"ב חודש ורבנין אומרין דהוי כאומר כמניין כו' והרי זה נזיר שלשים יום:

וכאן כו'. לרבנן פריך למה לא אמרינן סתם נדרים להחמיר ואדם זה נזירות עולם קיבל עליו ומשני שאין נדר זה אלא כמזרז עצמו מן האיסורין הלכך אין להחמיר עליו:

ועוד מן הדא. מוכח דסברי רבנן באומר מלא שער שמגלח לאחר י"ב חדש:

כמלקטי קייץ. מייבשי תאנים עושין תילין תילין מתאנים ואמר הריני נזיר כתילין אילין וכשבלים שבשדה שהן מועטין ונוחין להמנות מיהו רבים הם יותר מחדשים שדרך אדם לחיות לפיכך הרי זה נזיר עולם ומגלח אחת לשלשים יום:

אין תימר ר"י כרבנן. ניחא דרבנן לא אמרי אלא באומר כמנין שערות ראשי אבל באומר מלא שערי מגלח לי"ב חדש והוסיף ר"י באומר מלקטי קייץ מגלח לשלשים יום:

כרבי הוא. ואי ר"י כרבי ס"ל מאי קאמר הוסיף ר"י הא פליג דבשיער קאמר רבי דמגלח לי"ב חדש כ"ש באומר מלקטי קייץ וכ"ש אם נאמר דרבי אף באומר כמנין פליג פשיטא דפליג נמי אר"י וכן אם נאמר דרבנן אף באומר מלא שערי פליגי דמגלח אחת לשלשים יום קשיא מאי הוסיף ר"י הא כ"ש הוא ממלא שערי והיינו דדייק ר"ז מהכא:

אבשלום כו'. כלומר טעמא דרבי דקסבר אבשלום נזיר עולם הוה שנאמר ויהי מקץ ימים לימים אשר יגלח ויליף ימים ימים מבתי ערי חומה מה להלן י"ב חדש אף כאן י"ב חדש:

מ"ט. לא גילח אלא אחת לי"ב חדש ש"מ דנזירות עולם נדר וגילח בזמן הכבדת שיער דהיינו כל י"ב חדש:

ווידא כו'. אר"י בשם רבי אימי קאי דאמר לעיל דרבנן אפילו באומר מלא שערי פליגי וקאמר והיכן אמרו רבנן כן:

ומשני הא דתנן לקמן בסיפא הריני נזיר מלא הבית כו' ואם אמר סתם רואין את הקופה מליאה חרדל ונזיר כל ימיו ותני עלה שהוא מגלח אחת לשלשים יום אע"פ שאמר מלא הבית ש"מ דאפילו במלא שערי פליגי רבנן:

והא אמר. גופא אמר רבי נזיר עולם מגלח אחת לי"ב חדש מיבעיא לו מנה ו' חדשים ונטמא מהו שימנה עוד ו' חדשים ויגלח דלא בעינן שיהא נזיר טהור י"ב חודש אלא כל י"ב חודש הוא מגלח או דילמא כיון דאינו מביא קרבנותיו עד לאחר י"ב חודש משעת הטומאה אף בגילוח אסור עד לאחר י"ב חדש:

השלים נזירותו. כלומר ותו קמיבעיא לן השלים נזירותו בי"ב חדש ושהה שנים או שלשה ימים ולא גילח ונטמא מהו שיגלח לאחר שעברו ימי טומאתו או דלמא צריך להשלים עוד י"ב חדש קודם שיגלח:

ר' מני. פריך מאי קמיבעיא ליה כיון שלא נזרק עליו הדם פשיטא שסותר וצריך לנהוג נזירות עוד דהכי תנן לקמן פ"ג נטמא יום ק"א סותר שלשים יום רא"א אינו סותר אלא שבעה א"כ גם כאן סותר שלשים יום. ה"ג מי מתירו לגלח הריני לאחר ל' יום נזיר עולם נזיר מכבר מאחר שיש בידו לגלח נזיר או מאחר שאילו נטמא ואין לו מהיכן לסתור אינו נזיר. וה"פ אמר הריני נזיר עולם לאחר ל' יום ונזיר מיד מי הוי נזיר קודם נזירות עולם שהרי יכול לנהוג נזירותו ל' יום ולגלח ביום ל' ואח"כ מתחיל נזירו' עולם או דלמ' מאחר שאם נטמא תוך ל' סותר כל מה שמנה כבר ואין לו עוד זמן למלאות ימי נזירותו שהרי כבר הגיעו ימי נזירות עולם הלכך מעיקרא אין נזירות חל עליו כיון שאינו יכול לקיים כל דין נזירות:

הריני נזיר לאחר שלשים יום נזיר שמשון ונזיר מיד. מיבעיא לן אם הוא נזיר מכבר עד שלא יבואו ימי נזירות שמשון או לא וכדמיבעיא ליה בסמוך בנזיר עולם:

מסתברא שתדחה נזירות תורה לנזירות שמשון שנזירת שמשון אינו מן התורה אלא הלכה למשה מסיני ואם נטמא תוך ל' משלים נזירות התורה וכיון שכן ודאי שנוהג תחלה. נזירות הראשון:

יצאה נזירות שמשון שאינו תורה. אלא הלכה:

לא אמר. כלומר לא תידוק ממתניתין דלא אמר אלא שאינו מביא קרבן טומאה הא ללקות לוקה אלא אפילו לכתחלה מותר לטמא דמתניתין ר"י וכדמסיק והא דנקט אינו מביא קרבן טומאה איידי דתנא סיפא נזיר עולם אם נטמא מביא קרבן טומאה תני רישא אינו מביא:

מ"ט. מנ"ל דנזיר שמשון הוי נזיר ובין לר"י ובין לר"ש קאמר:

הלכה ג

מתני' **סתם נזירות ל' יום**. בגמרא מפרש מנ"ל:

הריני נזיר אחת גדולה. בין שאמר הריני נזיר אחת גדולה או אחת קטנה או אחת מכאן ועד סוף העולם ה"ז נזיר ל' יום ומכאן ועד סוף העולם דקאמר היינו ארוכה עלי נזירות הלזו כאלו היא מכאן ועד סוף העולם:

הריני נזיר ויום אחד. כיון דאמר הריני נזיר קיבל עליו נזירות אחת וכי אמר תו ויום אחד יש כאן נזירות אחרת דאין נזירות פחותה משלשים יום וכן האומר הריני נזיר ושעה אחת או אחת ומחצה יש כאן שתי נזירות שאי אפשר להיות נזיר שעה אחת או מחצה נזירות הלכך ה"ל נזיר שתים ומגלח סוף שלשים ונוהג נזירות אחרת:

הריני נזיר ל' יום ושעה אחת ה"ז נזיר ל"א יום שאין נזירות לשעות. שנאמר ימי נזרו והרי הוא כאומר הריני נזיר ל"א יום ולא אמרינן דשעה א' ה"ל נזירות אחריתא כדתנן ברישא דשאני הכא שיש לצרף השעה אחת למנין ל' שהזכיר תחלה ובגמרא מפרש:

גמ' **יהיה**. דכתיב קדוש יהי"ה בגימטריא ל' מכאן סמכו לומר סתם נזירות ל' יום:

ופריך והא תלתין אינון. כשאתה יורד למנינא תמצא ל' פעמים נזיר כתיב בפרשה:

אחד לחידושו יצא. כלומר לגופו איצטרך לחדש דין נזיר וכ"ט הנותרים לדרשא דכ"ט ימים סתם נזירות:

אם גילח יום ל' לא יצא. דבעינן שינהוג נזירותו ל' יום שלמים וביום ל"א שהוא לאחר מלאת מגלח ולר"י מן התורה א"צ לנהוג אלא כ"ט ימים שלמים ומגלח ביום ל':

ואית. ואיכא דיליף דסתם נזירות ל' יום מהכא:

כמה הוא. דרך בני אדם לגדל פרע וליכא כובד ל' יום ש"מ סתם נזירות ל' יום:

מה ימים שנאמר להלן ל'. שנאמר ירח ימים וסתם ירח ל' יום:

אף ימים שנאמר כאן. עד מלאת הימים שלשים:

והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו. וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו וקשיא תורת ל"ל דהא כתיב בסוף הפרשה וזאת תורת הנזיר אלא ללמד שיש ימים שהותרו ומי התירן משה וב"ד כלומר הלכה למשה שלא יהיה נזירות פחות משלשים יום א"נ ימים

שקבען משה וב"ד והיינו ימי החדש שקביעותם ע"פ ב"ד ולפי פי' זה הגירסא ואין פחות מכ"ט יום וכ"מ בבבלי:

וכמה הן ימים מלאים. כלומר איזהו ימים שהן מלאים וחסרים הוי אומר החדשים וחדש מלא הוא ל' יום:

ופריך מעתה. למ"ד מדכתיב יום מלאת מדאורייתא בעינן ל' יום מלאים א"כ אם גילח ביום ל' לא יצא ואנן תנן לקמן ריש פ"ג אם גילח ביום ל' יצא:

ימים. עד מלאת הימים כתיב חסר לומר דבחודש חסר סגי דהיינו כ"ט יום:

תמן תנינן. לקמן בפרקין:

הריני נזיר מכאן ועד מקום פלוני. אומדין כמה ימים מכאן ועד מקום פלוני פחות משלשים יום נזיר ל' יום ואם לאו נזיר כמנין הימים:

וכא אמר הכין. והכא תנן מכאן ועד סוף העולם נזיר ל' יום:

ומשני שנייא היא. שאני הכא דאמר הריני נזיר אחת מכאן ועד סוף העולם דאחת דתנן ברישא קאי נמי אסיפא הלכך בל' יום סגי:

דהוה יכיל למימר ל"א יום. ואמר יום שני פעמים לישנא יתירא ודאי לטפויי קאתי ובודאי לשתי נזירות כיון:

ופריך מתני'. קשיא לרב דתנן הריני נזיר ושעה אחת כו':

מה הוה ליה מימר שלשים ושעה אחת. בתמיה הא ודאי משמע ל"א שעה בשלמא האומר הריני נזיר ויום אחד ניחא דהמ"ל הריני נזיר ל"א יום לכלול כל הימים בבת אחת אבל הכא ע"כ צריך לחלקן ולומר ל' יום ושעה אחת עדיף ליה למימר הריני נזיר ושעה אחת וליכא יתור לשון ואמאי הוי נזיר שתים אלא ודאי לאו ביתור לשון הדבר תלוי אלא כל שסמיך הנוסף על ל' יום למלת נזיר הוי נזיר שתים:

ה"ג מתני' פליגא על רב. ברייתא דבסמוך קשיא לרב:

שרי"א נזיר שתים. הואיל ואמר ועוד יום אחד נראה כוונתו להוסיף עוד נזירות כראשון ומ"ש יום אחד לאו דוקא ור"ע סובר יום אחד בא לפרש מלת עוד דלא ליהוי אלא יום אחד:

הלכה ד

מתני' **הריני נזיר כשער ראשי כו' ה"ז נזיר עולם**. ולא נזיר עולם ממש קאמר דאלו נזיר עולם מגלח אחת לי"ב חדש וזה מגלח אחת לשלשים יום הואיל ותלה נזירותו בדברים חלוקים הוי כאומר כמנין שער ראשי ועפר ארץ משא"כ נזיר עולם לא חלק נזירותו ונעשה הכל נזירות אחת א"נ קסבר הת"ק כל נזיר עולם מגלח אחת לשלשים יום:

ר' אומר אין זה מגלח אחת לשלשים יום. דכיון דאמר הריני נזיר הכל נזירות אחת משמע ואינו מגלח אלא אחת לי"ב חדש כשאר נזיר עולם:

הרי עלי נזירות כשער ראשי. מדאמר נזירות לשון רבים משמע נזירות מופסקת קיבל עליו כמנין שער ראשו:

אם אמר אחת גדולה נזרתי. נזירות אחת קבלתי ונראית לי גדולה כמלא הבית נזיר ל' יום ואם אמר סתם נזרתי ולא היה בלבי אלא כמו שידונו החכמים מלשוני ה"ז נזיר כל ימי חייו ומגלח כל י"ב חדש:

גמ' **מטילין אותו לחומרין**. מתחילין לבדקו בקל ואומרין לו שמא קופה מליאה אתרוגים נדרת ואם אומר לאו מחמירין עליו עד מליאה חרדל שהוא הקטן שבקטניות שדרך למלאות מהם הקופה:

פונדקרין. אגוזים קטנים:

הנותן תקוה לנזירותו. שנתן קצבה לנזירותו שפרט סך ימים או שנים כדמסים:

אין מתירין אותו לגלח. כל י"ב חדש אלא סוף זמן הקצוב ולא דמי לנזיר עולם:

ותני כן. ותניא נמי הכי:

ה"ג הריני נזיר כל ימי הריני נזיר עולם ה"ז נזיר עולם מאה שנה כו' אין זה נזיר עולם אלא נזיר לעולם וכ"ה בבבלי. וה"פ כיון שנתן קצבה אע"פ שמסתמא לא יחיה הזמן שקצב אפ"ה ה"ל נזיר לעולם:

הלכה ה

מתני' **הריני נזיר מכאן ועד מקום פלוני אומדין כו'**. ולא אמרינן נזירות גדולה נזיר כדתנן לעיל דשאני התם דאמר אחת וכדאמר רב לעיל:

אר"י מעשה היה כיון שהשלים מת. ר"י לסיועא לת"ק קאתי וקאמר מעשה היה וחייבוהו חכמים נזירות הרבה וכיון שהשלים מת:

גמ' **מה נן קיימין**. במאי עסקינן:

אם. אמר כמניין ימות החמ' ודאי צריך לנהוג שס"ה נזירות:

אם כמניין ימות השנה. אמר קמיבעיא לן אם שנות החמה קאמר וה"ז שס"ה נזירות או שנות הלבנה קאמר וה"ז שנ"ד נזירות ואם היתה השנה מעוברת יש לספק אם דעתו גם על ימי העיבור או לא:

ראוי היה זה. נדר נזירות כמנין ימות החמה למות זה זמן רב אלא שמצות נזירותו עמדה לו שחי כל השנים האלה שנזר ש"מ קסבר ר"י מצוה לנדור בנזיר:

מתני'. ת"ק דברייתא דבסמוך כר"י הוא ופ"ק נדרים מפורש בברייתא תני בשם ר"י:

היו מתאוין להביא קרבן חטאת. שלא יהא קרבן נעדר מהם:

ולא היה המקום מספיק. שיבואו לידי חטא כדכתיב ורגלי חסידיו ישמור:
ואתייא דשמעון הצדיק. מעשה דבסמוך כר"ש דסובר נזיר חוטא:
וראיתיו אדמוני עם יפה עינים וכ"ה בנדרי':
נומא לי. אמר לי:
ה"ג למלאות את השאוב מים. והוא הכלי ששואבין בו מים מן הבור:
וראיתי את הבוביא. היא הצורה כמים הפנים לפנים:
ופחז יצרי עלי. מיהר היצר עלי לילך אחר עיני לזנות וע"י כך ביקש לטרדני מן העולם הזה והבא:
ופחז. מלשון פחז כמים:
ה"ג מה אתה מפחז בדבר שאינו שלך. כלומר בעה"ז שסופך למות ולעזוב הכל לאחרים א"נ על שערותיו אמר כן שאינן של היצר שאף לאחר מיתה הן גדלים:
עלי להקדישן לשמים. להיות נזיר דכתיב גדל פרע שער ראשו:
נזיר להזיר לה'. שנזירתו לשם ה':
ר' מנא. פריך אף אם נאמר דשמעון הצדיק סובר כר"ש דנזיר חוטא למה לא אכל חטאת דשאר נזירים וכי לא אכל חטאת חלב או דשאר חייבי כריתות מימיו וכל החטאות נקראים על שם חטאת חלב דפ' חטאת כתיב בתר אזהרת חלב:
ומשני סבר שמעון כו' סופו לתהות. להתחרט על נדרו:
נעשו קרבנותיו כשוחט חולין בעזרה. שמתוך שאין כוונתם רצויה אף קרבנותיהם אינן רצויין מיהו חולין בעזרה ממש לא הויין שכל זמן שלא התירן החכם נזירותן קיימת וקרבנותיהן חובה עליהן:
ופיו ולבו שוין. גם עתה בשעת הבאת קרבנותיו לבו לשמים:
הדרן עלך כל כינוי

פרק ב

הלכה א

מתני' **הריני נזיר מן הגרוגרות כו' בית שמאי אומרים נזיר**. בגמרא מפרש טעמייהו:
אמר ר"י אף כשאמרו בית שמאי כו'. ר"י פליג את"ק וקאמר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל לענין נזירות דאינו נזיר על מה נחלקו באומר בלבי היה שיהו גרוגרות עלי קרבן בית שמאי אומרים הוי נדור מן הגרוגרות ובה"א אף מן הגרוגרות אינו נדור כיון דאמר הריני נזיר ולא שייך נזירות בגרוגרות:

גמ' **משום שהוציא נזירות מפיו**. ואין אדם מוציא דבריו לבטלה וכי אמר הריני נזיר אדעתא דליהוי נזיר קאמר וכי הדר ואמר מן הגרוגרת ומן הדבלה מיהדר הוא דבעי הדר ביה ואפי' תוך כדי דיבור לא מצי הדר בי' דסברי ב"ש הקדש בטעות הקדש ולא שייך ביה שאלה וחזרה וה"ה בנזירות דלהקדש דמיא דכתיב ביה קדוש יהיה הלכך הויא נזיר וב"ה סברי הקדש בטעות לא שמיה הקדש:

משום כינויי כינויין. גרוגרות כינויי כינויין ליין כדמסיק וסברי ב"ש כינויי כינויין אסורי' כמפורש לעיל פ"ק ותנן התם הריני נזיר מן החרצנים או מן הזגים ה"ז נזיר וכל דקדוקי נזירות עליי:

ובני אדם קורין לגרוגרת תירוש. הלכך ה"ל כינויי כינויין:

מה נפיק מביניהון. מאי בינייהו:

ה"ג הריני מן הגרוגרות ומן הדבלה על דעתיה דר"י אינו נזיר ע"ד דריש לקיש נזיר. וה"פ כיון דלא הוציא נזירות מפיו לר"י לא הוי נזיר ולר"ל הוי נזיר כאומר הריני מן החרצנים אע"ג דלא הזכיר מלת נזיר הוי נזיר:

מן הככר. דאין כאן אפי' כינויי כינויין הלכך לר"ל לא אמר כלום:

ר"ע. הקשה לפני ר' מנא קשיא דר"ל אדר"ל:

דתנינן תמן. מנחות פי"ב:

הרי עלי מנחה. להביא מן השעורין ואין מנחת נדבה באה שעורין לפיכך יביא מן החיטין:

ואמר ר"א בשם רשב"ל. אע"ג דנדר ופתחו עמו הוא מ"מ כיון שהוציא מנחה מפיו כבר נתחייב במנחה הוגנת וכי אמר מן השעורין מיהדר הוא דקהדר ביה ולאו כלום הוא ומתני' דמנחות ב"ש היא והכא הוא אומר הכי דטעמא דב"ש משום כינויי כינויין:

ומשני אית ליה הכין כו'. קסבר ר"ל דב"ש תרתי אית להו כל שהוציא נזירות מפיו מהני הלכך אפי' אמר הריני נזיר מן הככר הוי נזיר ואם אמר הריני מן הגרוגרת אע"פ שלא הזכיר נזיר הוי נזיר משום כינויי כינויין ולא בא רשב"ל אלא להוסיף על ר"י והשתא איכא בינייהו טובא:

תדע לך שהוא כן. דמודה רשב"ל בזה:

דתנינן. לקמן בפרקין:

כלום אמר אמרה. מידי משמע אית בה אלא משום שהוציא כו':

ה"ג וכא משום שהוציא מנחה מתוך פיו:

כל הלשונות כו'. לקמן מפורש:

אמר לככר כלוי אני ממנו כו' לא אסרו עליו אלא לשם קרבן. מן הסתם אמרינן בככר שנדרו בקרבן ואם אמר על הככר הריני נזיר הוי נזיר הואיל והוציא נזירות מפיו:

אהן מנוע. האי לישנא מנוע וכן כלוי ופרוש משמשין לשון קרבן ולשון נזירות:

אהן אשכול. אם אמר א' מלשונות אלו על אשכול יש בו איסור נזירות ואיסור קרבן:

ה"ג בא למוכרו אומר לו לדמים קדוש פריו כו'. וה"פ האומר על אשכול כלוי אני ממנו אינו יכול למוכרו דקדוש הוא לדמים ואסור לאוכלו אפי' אחר הפדיון שקיבל נזירות על עצמו:

כל הלשונות. של חילול דמסיק:

אמר לקדשי מזבח. היתה בהמת קדשי מזבח ובהמת חולין עומדים לפניו ואמר על בהמת חולין ה"ז תחת זו או תמורת זו או חליפי זו ה"ז תמורה ודוקא קדשי מזבח אבל קדשי בדק הבית אינן עושין תמורה:

נתפשה בדמים. חייב ליתן דמיה לבדק הבית:

תני ר"ח. בקדשי בדק הבית האומר על חליפי זו או תמורת זו לא אמר כלום דתרוייהו לשון תמורה הן ואין קדשי ב"ה עושין תמורה:

ה"ג אהן תחת משמע לשון חילול ולשון תמורה. תמורה דכתיב ואם תחתיה תעמוד הבהרת וחילול דכתיב תחת הכסף אביא את הנחשת:

ה"ג אילין קדשי מזבח אית בהו חילול ואית בהו תמורה קדשי מזבח שקדם הקדשן את מומן. ואמר על בהמת חולין תמימה ה"ז תחת זו תופסת איסור הגוף ואיסור דמים בא להקריבה אסור שהרי לדמים קדשה בא לאכלה כבעלת מום לאחר פדיון אסור דלתמורה נמי קדשה ודוקא שקדם הקדשן את מומן דאמרינן הוחיל והיתה תמימה בשעת הקדשה אף זו קדשה למזבח אבל קדמו מומן את הקדישן אינה קדושה אלא לדמים שאינה עושה תמורה כדתנן פ' הזרוע:

והיה הוא ותמורתו יהיה קדש. משמע שני דברים הוא ותמורתו יהיה קדש דהיינו שיהיה הקדש בדק הבית והקדש מזבח:

מכיון כו'. פליג אהא דאמר שחל עליו הקדש בדק הבית והקדש מזבח דכיון שהוא יודע שהממיר לוקה דכתיב לא ימירנו מסתמא לא כיון אלא להקדש בדק הבית:

וכל הלשונות. דמייתי בסמוך משמשין לשון ערכין שנותן ערך הכתוב בתורה וכולן שוין אחד הנאה ואחד הכעור שבישראל:

חוץ מלשון דמים. ששמין אותו ונותן דמיו כעבד הנמכר בשוק:

אהן שום. האומר שומו עלי משמש שתי הלשונות ערכין ודמים יחד:

אהן אדם. כלומר באומר שומו עלי על האדם צריך לשלם דמיו או כפי ערכו הכתוב בתורה אבל שאר כל הדברים אין להם ערך בתורה ולא שייך בהם לשון ערכין:
נדור ונזיר. אסור בגרוגרת ודבילה וכל דיני נזירות עליו:

הלכה ב

מתני' **אמר אמרה הפרה הזו הריני נזירה אם עומדת אני**. היתה פרה רבוצה ואינה רוצה לעמוד אמר פרה זו סבורה שלא תעמוד ואומרת בלבה הריני נזירה אם עומדת אני ואני אומר הריני נזיר ממנה אם לא תעמוד וכן דלת נעולה שאינה יכולה להפתח ואמר סבורה דלת זו שלא תפתח ואמרה הריני נזירה אם נפתחת אני ואני אומר הריני נזיר ממנה אם לא תפתח אח"כ עמדה הפרה מאליה או שהעמידוה אחרים ולא העמידה הוא וכן הדלת נפתחה מאיליה או שבא אחר ופתחה ולא פתחה הוא:
בש"א נזיר. לטעמיהו דסברי באומר הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבלה הוי נזיר הואיל והוציא נזירות מפיו ואין אדם מוציא דבריו לבטלה:
אר"י כו'. לא נחלקו ב"ש וב"ה לענין נזירות דאינו נזיר כי פליגי באומר בלבי היה שתהיה בהמה זו קרבן אם לא תעמוד בש"א הואיל ולא העמידה הוא הוי קרבן ובה"א הואיל ועמדה אינה קרבן:
גמ' **ראה עכו"ם עובר כו'**. מיבעיא ליה ראה ישראל עכו"ם עובר ואמר ראה מה העכו"ם אומר הריני נזיר לב"ש הוה נזיר או נאמר מאחר שאין העכו"ם נוזרין נזירות כדתנן סוף מכילתין הלכך לא אמר כלום:
נשמעינה מן הדא. תא שמע ממתני' וכא. וה"נ אע"פ שאין העכו"ם נוזרין הואיל והישראל הוציא נזירות מפיו ה"ז נזיר:
ראה ישראל עובר כו'. תו מיבעיא ליה ראה ישראל עובר ואמר ראה מה ישראל זה אומר הריני נזיר האומר כך נזיר מפני שהוציא נזירות מפיו או נאמר אפי' בישראל אינו נזיר שאינו אלא כשונה דברי ישראל העובר אבל הוא לא קיבל נזירות על עצמו:
ה"ג נזיר מאחר כו' אפי' כן אינו נזיר דאינו אלא כשונה דבריו:
ופשיט כך אני אומר אם היה קורא בתורה והזכיר נזיק נזיק. בתמיה מי הוה נזיר אף זה אינו נזיר דאינו אלא כשונה דברו:
איש. שאמר הריני נזירה שהוא לשון אשה מהו שיהא נזיר:
ופשיט תמן אמרין. כשנזיר עובר הא נזירה איעבר ש"מ דשייך לשון אשה באיש:
כל עצמו. עיקר נזירות בתורה הכתוב גבי אשה נמי כתיב בלשון איש דכתיב איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר ולא כתיב באשה נזירה:

עד שתעמוד הפרה עד שתפתח הדלת. משמעות מתני' אם עומדת הריני נזיר א"כ כשעמדה ודאי דהוה נזיר ומ"ט דב"ה:

נשמעינה מן הדא. דתנן לקמן פ' ב"ש היו מהלכין בדרך ובא אחד כנגדן אמר אחד הריני נזיר שזה פלוני ואחד אמר הריני נזיר שאין זה פלוני כו' בש"א כולן נזירין דנזירות בטעות הוי נזיר:

אלא מי שלא נתקיימו דבריו. וקשי' אמאי הוה נזיר הא לא נתקיימו דבריו:

ה"ג כיני מתני' מי שנתקיימו דבריו לשון הפוך הוא דלא מלה קברת ברה. וכ"ה לקמן סוף פרק ה' וה"פ כן צריך להיות מתני' בית הלל אומרים אינן נזירין אלא מי שנתקיימו דבריו ולשון מתני' הפוך הוא כדרך בני אדם שאומרי' על אשה שמת בנה בלא דבר קבר' ברה והכוונה וכי בלא דבר קברה ברה בודאי יש טעם בדבר ה"נ אינן נזירין אלא מי שלא נתקיימו דבריו אבל מי שנתקיימו דבריו נזיר:

ה"ג וכא אם לא עמדה הפרה אם לא נפתח הדלת. וה"פ ה"נ הפרה אומרת הריני נזיר' אם עומדת אני ואני אומר הריני נזיר אם לא תעמוד וכן בדלת א"נ הריני נזירה אם עומדת אני בתמי' אלא הריני נזירה אם לא עמדה אני. ובבבלי בסוגיין מוסיף תיבת לא במתני' ומחסר תיבת לא ממתני' דס"פ ב"ש:

נדור ונזיר. אף הפרה אסורה עליו כקרבן:

הלכה ג

מתני' **מעשה באשה אחת כו'**. מתני' חסורי מחסרא וה"ק אם הי' שיכור ואמר הריני נזיר ממנו אינו נזיר שלא היה דעתו אלא לאסור אותו הכוס עליו בלבד וכי היכי דלא ליתי לי' כוס אחרינא אמר הריני נזיר ומעשה נמי באשה א' שאמרה כו':

גמ' **ה"ג מתני' בשיכול אבל אם אינו יכול הדא היא דתנינן כו'**. וה"פ רישא מזגו לו את הכוס איירי בשיכול לשתות ואמר הריני נזיר הוא דהוה נזיר אבל אם אינו יכול לשתות כגון שהוא שכור היינו דתנן ומעשה כו' כדפרישי' במתני' אפי' קרבן אינו. אם רוצה אח"כ לשתות הכוס מותר בו שהרי לא הוציא לשון קרבן מפיו אלא לשון נזירות ואין לשון נזירות מתפיס בקרבן:

הלכה ד

מתני' **הרי זה נזיר ואסור בכולם**. בגמרא מפרש טעמא:

אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין ה"ז אסור ביין. דיין ותגלחת וטומאה הנודר מאחת מהן אסור בכולן הלכך לא הוי פתח:

הרי זה מותר. בגמרא מפרש טעמייהו:

גמ' **מתני'**. אתיא כר"מ דתנן קידושין פ"ג כל תנאי שאינו כפול כתנאי ב"ג וב"ר אינו תנאי והמעשה קיים וכאן לא כפל ואמר אם לא אהי' שותה ביין ומיטמא למתים לא אהי' נזיר הלכך אסור בכולן:

ה"ג תמן אמרין ד"ה היא. בבבל אמרין מתני' אתיא ככ"ע אפי' כמ"ד דלא בעינן תנאי כפול:

ה"ג א"ל שמור ושמעת מתני' ד"ה דריב"ת היא. וה"פ אמר מי שאמר לתלמידו שמור דבר זה דמתני' ד"ה והבן הטעם דאתיא כריב"ת:

שעילה. עלילה היה רוצה לגרשה ותלה התנאי בדבר שאי אפשר לקיים להפליגה בדברי הבאי והיינו טעמא דריב"ת:

כמי שנתקיים התנאי. וגט הוא קיים וה"נ כיון שהתנה שישתה יין וזהו דבר שאי אפשר לקיימו שא"א להיות נזיר אלא אם כן אינו שותה יין:

ה"ג מתני' דלא כר"ש וה"פ תנן מנחות פרק י"ב האומר הרי עלי מנחה מן השעורין יביא מן החיטין ר"ש פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבין א"כ ה"נ שלא נזר כדרך הנוזרין אינו נזיר דנזירות נדר הוא ובמתני' תנן ה"ז נזיר ולא פליג ר"ש:

שנייא היא. שאני הכא דשייר תגלחת דאמר ע"מ שאהא שותה יין ומיטמא למתים ואלו תגלחת שיירה הרי דלגבי תגלחת נדר כדרך הנודרים דאמר הריני נזיר הלכך הוי נזיר בכולן:

ר' ירמיה. פריך אס"ד דלר"ש הוי נזיר הואיל ושייר תגלחת:

אמור דבתרה. אימא מציעתא יודע אני שיש נזירות אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין ה"ז אסור ור"ש מתיר והרי הכא דשייר תגלחת וטומאה שנדר בהן כראוי ואפ"ה מתיר ר"ש:

ומשני שנייא היא. שאני הכא דמתיר ר"ש ע"י שאלה לחכם וא"צ פתח אחר א"נ קסבר ר"ש שזהו כנדר ופתחו עמו וא"צ חכם להתרתו:

ופריך אם משום פתיחת נדר. מתיר ר"ש אימא סיפא יודע אני שהנזיר אסור ביין כו' ה"ז מותר ור"ש אוסר מ"ט דרבנן ור"ש:

ומשני רש"א. אין זה פתח הואיל וידע בשעת הנדר איסורו ופתחו ואפ"ה נדר גם תלה ההתרה בהחכם:

למה. אמרו חכמים שזהו פתח ובמציעתא פליגי ומשני מפני כו' ואין זה נדר:

ופריך ניחא לשתות יין. הוא דהוה כתולה נדרו בחייו שזה חיי נפש אלא ליטמא למתים מ"ט דרבנן:

ומשני אומנתו קובר מתים. וכיון שהוא חי מאומנותו זה הוה כתולה נדרו בחייו הריני נזיר ועלי לגלח נזיר. קיבל על עצמו נזירות גם להביא קרבנותיו של נזיר אחר ושמע חבירו ואמר אף אני כמוהו בנדר זה:

הלכה ה

מתני' **אם היו פקחים**. כל אחד פוטר חבירו מקרבנותיו אע"פ שבשעה שנדר הראשון לגלח נזיר אכתי לא הוי השני נזיר אפ"ה יכול לגלח:

גמ' **אהן ואני**. האי ואני מה את עביד ליה כלומר אהייא קאי אי כל מה שאמר הראשון קיבל על עצמו או לא קיבל על עצמו אלא דבר ממנו וכדמסיק:

אין תעבדינה ואני על כל דיבורו אמר ואני. ה"ז נזיר ועליו לגלח נזיר:

אין תעבדיני' ואני על חצי דיבורו. אמר ואני הרי זה נזיר אבל אין עליו לגלח נזיר:

ה"ג תני דבית ר' ואני על חצי דיבורו. כ"מ בסמוך וכ"מ בבבלי:

הדא אמרה. מדקאמרת ואני לא קאי אלא על חצי דיבורו זאת אומרת:

וזה. שאמר ואני אינו אלא נזיר שלשים יום שלא אמר ואני אלא על תחלת דבריו שאמר הריני נזיר ולא על מה שפירש אח"כ מאה יום:

עד שיאמר הריני כמותו. או שיאמר הריני כיוצא בו:

ה"ג תני ר"ח הרי עלי לגלח נזיר וחזר ואמר הריני נזיר אם גילח לעצמו יצא. וה"פ כשאמר תחלה הריני נזיר כבר קיבל עליו נזירו' וחייב בקרבנותיו וכשחזר ואמר הרי עלי לגלח נזיר נדר אחר הוא אבל כשאמר תחלה עלי לגלח נזיר ואחר כך קיבל על עצמו נזירות ודאי איכא לפרושי שאינו מוסיף אלא הנזירות ויביא קרבנות שנדר בראשונה:

הא לעצמן לא. שכבר קיבל על עצמו להביא קרבנות אחרות מלבד הראשונים:

מפני שאמר. ודוקא שאמר תחלה הריני נזיר כו':

ניחא שני כו'. אמתני' קאי דתנן אם היו פקחין מגלחין זה את זה ופריך ניחא שני מגלח ראשון שכבר קיבל הראשון נזירותו קודם שקיבל השני לגלח נזיר אלא ראשון איך יפטור בקרבנות השני הא בשעה שקיבל על עצמו לגלח נזיר עדיין לא היה השני זה נזיר:

שאדם קובע. על עצמו חוב קרבנות נזיר אע"פ שעדיין לא נדר בנזירות:

אמר תלת. שלשה דברי' איכא למשמע מהך מתני' הדא אמרה. אם אמר תחלה הרי עלי לגלח נזיר וחזר ואמר הריני נזיר אם גילח לעצמו יצא וכדדייק ר' יוסה:

הדא אמרה שאדם קובע כו'. כדדייק רבי יוסי בסמוך:

שאדם קובע קרבן נזירות לחבירו שלא מדעתו. מדאמר אם היו פקחין מגלחין זה את זה אף על פי שעדיין לא נדר חבירו ש"מ דקובע קרבן נזיר שרוצה להפריש בשביל חבירו שלא מדעתו:

אבל אינו מפריש. הקרבן לקרות עליו שם אלא מדעת חבירו:
בשעה שנזר סתם. ואמר הרי עלי קרבן נזיר פשיטא לי שמביא קרבנו בין על נזיר שנדר כבר בין על נזיר שעתיד לידור כדדייק מתני' אבל הא קמיבעיא לי פירש ואמר הרי עלי קרבן נזיר על נזיר שעתיד לידור מהו. ופשיט ייבא כהדא. אתיא כהא דר' לוי בר חייה כו':
כתב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסייך העתידין ליפול לך מי הוה תנאו תנאי או לאו ופשטו ויש אדם מתנה על דבר שלא בא לעולם בתמיה ה"נ אין נדרו נדר דדוקא בסתם אמרינן מגו דחייל אנזיר שכבר נדר חייל נמי על העתיד לידור משא"כ במפרש:

הלכה ו

מתני' מגלח נזיר שלם דר"מ. קס"ד ר"מ לטעמיה דאמר תפוס לשון ראשון וכי אמר הרי עלי לגלח תגלחת שלימה קאמר וכי הדר ואמר חצי נזיר לאו כל כמיניה למיהדר ביה אפי' תוך כדי דיבור ורבנן סברי נדרו ופתחו עמו הוא והויא כאומר חצי קרבנות נזיר עלי ואינו חייב אלא חצי קרבנות נזיר:
גמ' **בסתם חלוקין**. וכדמסיק וקמ"ל ר"א דלא פליגי אי תפוס לשון ראשון או לא:
מה מקיימין. במאי איירי מתני' ה"ג אם באומר חצי ראש. כלומר חצי בהמה של כל קרבנות נזיר הכל מודים שהוא מביא כל קרבנות דחצי בהמה אי אפשר להקדישה אי נמי באומר לגלח חצי ראשו של נזיר הכל מודים שצריך להביא קרבן שלם דהא אי אפשר לגלח אפי' חצי ראש הנזיר עד אחר הבאת הקרבן וכן עיקר:
אם באומר חצי חובה. דהיינו מחצית חובו של נזיר הכל מודים דאינו מביא אלא המחצה דהרי לא קיבל אלא חצי שוויין:
אלא הכא במאי עסקינן באומר סתם חצי נזיר. ולא פירש דבר פליגי רמ"א כאומר חצי ראש ורבנן אמרין כאומר חצי חובה:
אשכחת אמר. מצינו אומר שהקולא שאמרו חכמים היא חומרא לר"מ דאמר כאומר חצי ראש ומגלח נזיר שלם אין צריך להביא אלא קרבן אחד דהא תנן לקמן אם גילח על אחת משלשתן יצא ולרבנן דאמרי חצי חובה הנה חובו של הנזיר הוא ג' קרבנות צריך להביא קרבן ומחצה:

הלכה ז

מתני' **ונולד לו בן**. הוא דהוי נזיר אבל נולד לו בת או טומטום ואנדרוגינס אינו נזיר דבלשון בני אדם לא מיקרי בן אלא זכר אבל ולד מיקריין אפי' טומטום ואנדרוגינס הלכך בכולן הוי נזיר:

גמ' **בת לא כלום**. האומר הריני נזיר כשיהיה לי בן ונולד לו בת אינו נזיר אפי' בספק:
טומטום ואנדרוגינס צריכה. אינו נזיר ודאי אבל ספק הוא שמא בן הוא:

הלכה ח

מתני' **הפילה אשתו**. ולא ידעינן אי נפל אי בר קיימא הוי:
אינו נזיר. בגמרא מפרש טעמא:
ר"ש אומר יאמר כו'. סבר ר"ש ספק נזירות להחמיר הלכך צריך להתנות ולומר אם בן קיימא הוי הריני נזיר חובה מחמת נדרו ואם נפל הריני נזיר נדבה ומגלח ומביא קרבנותיו לסוף ל' יום ובלא תנאי אסור להביא קרבן מספק:
חזרה וילדה. מהריון אחר ולד קיימא ה"ז נזיר שהרי לא נהג נזירות בראשונה ולר"ש צריך לחזור ולהתנות דחיישינן שמא הראשון בן קיימא הוי וכבר יצא ידי נדרו:
גמ' **ופריך וחש כו'**. לת"ק פריך כשהפילה למה אינו נזיר כלל ניחוש שמא היה בן קיימא ויהא נזיר מספק:
דר"י היא. מתני' אתיא כר"י:
ה"ג א"ל לא אר"י אלא בתחלה אבל בסוף אף ר"י מודה. דספיקו להחמיר:
ה"ג אר"ש בר רב יצחק איני יודע אם נזרתי אם לא. זהו בתחלה שהספק הוא אם חל עליו נזירות כלל אבל אם הוא יודע שהוא נזיר אלא שהספק אם הוא נזיר מ' או נ' יום זהו בסוף ואף ר' יהודה מודה דהוי נזיר:
כל עמא מודיי. הכל מודים:
מה פליגין. כי פליגי ר"ח ור"ש בשהספק אם נזר נזירה אחת או שתי נזירות:
עבד ליה כבסוף. דהא ודאי כבר חל עליו נזירות אחת:
עבד ליה כבתחלה. שכל נזירות ענין בפ"ע הוא:
ר' מנא. אמר ספק אם אחת אם שתים מיבעיא ליה לר"ש בר רב יצחק אם הוא כבתחלה או כבסוף:

הלכה ט

מתני' **הריני נזיר ונזיר כשיהיה לי בן**. קיבל עליו סתם נזירות ועוד נזירות אחרת כשיהיה לו בן:
משלים את שלו. תחלה ומביא קרבן ומגלח ואח"כ מונה את של בנו:
הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר. שקבל נזירות בנו תחלה:
התחיל מונה את שלו ואח"כ נולד לו בן. קודם שישלמו ל' יום של נזירותו:
מניח את שלו ומונה את של בנו. כיון דקבל עליו תחלה נזירות בנו מיד שנולד לו בן צריך להניח את שלו ולמנות את של בנו ואח"כ משלים את שלו:

גמ' **ה"ג ר"י בעי הריני נזיר לאחר עשרים יום ולשלשים יום אלו מהו**. וה"פ מי אמרינן מתחיל מיד למנות הנך שלשים וכשמונה יום עשרים מתחיל למנות נזירות חדש שנזר בראשונה ואחר שלשים מונה עוד עשרה ימים להשלים נזירות הראשון ואחר כך מביא קרבן ומגלח או דלמא לא מחית איניש נפשיה להפסקת נזירות ובעשרים יום הראשונים מותר ביין ובתגלחת ובטומאה ובסוף כ' יום מונה ל' ומביא קרבנותיו ואח"כ מונה עוד ל' ומביא קרבנותיו:

מניח את שלו ומונה את של בנו. ש"מ דמחית איניש נפשי' להפסקת נזירות:

ה"ג ואפי' אשתו יושבת על המשבר. כלומר ולא תימא שאני מתני' דלא ידע שיקדים לידת בנו קודם גמר נזירותו משא"כ כאן שיודע בודאי שיפסוק נזירותו דמתני' סתמא תנן ואיירי אפי' אשתו יושבת על המשבר דקרוב הדבר שיפסיק נזירותו ואפ"ה מונה את שלו מיד:

א"ל. ממתני' ליכא למפשט הך בעיא דנזירותו לא דמיא לנזירת בנו דמרוב שמחתו בלידת בנו שחננו ה' קיבל על עצמו להיות נזיר לכך דוחה את שלו אבל הכא בנזירותו י"ל שאינו רוצה לדחות את שלו:

אלא אמר כו'. אלא האומר הריני נזיר מיד ונזיר לאחר כ' יום דבשעת נזירות הראשונה לא ידע שיופסק נזירותו ולא גילה דעתו כלל ודאי איכא למפשט ממתני' דמונה נזירות הראשונה תחלה דכ"ש הוא מנזירות בנו:

השלים נזירותו. קודם שנולד לו בן ועד שלא הביא קרבנות ותגלחתו נולד לו בן אינו מונה את של בנו עד שיביא קרבנותיו וגילח על נזירות הראשון:

ה"ג עד שיביא קרבן ומגלח וכן נזיר שנטמא. וה"פ וכן אם נטמא תוך ימי נזירותו אין נזירת בנו חל עד שיביא קרבן טומא' ויגלח:

ופריך מחלפא כו'. קשיא דריב"ת אהדדי:

טמא מת שנזר שביעי עולה לו מן המנין כו'. קס"ד דהיינו טעמא לפי שהוא תחלת ימי נזרו הלכך מתחיל למנות בשביעי שלו משא"כ בנזיר שנטמא וקשיא ליה והכא לא כטמא מת שנזר הוא בתמיה דהא מתחיל למנות נזירות מחדש ולמה לא ימנה מיד כששלמו ימי טומאתו אע"פ שלא הביא עדיין קרבן:

ה"ג ולא טמא מת כו' שאינו זקוק לו להביא קרבן טומאה ולא נזיר שנטמא כו' שהוא זקוק להביא קרבן טומאה וכא הואיל והוא זקוק לקרבן טומאה אין שביעי עולה לו מן המנין. וה"פ ל"ק טמא מת שנזר לכך שביעי עולה לו מן המנין שבשעה שנדר עדיין לא היה נזיר לפיכך אינו זקוק לקרבן טומאה וראוי שיחול עליו נזירות לאלתר אבל

נזיר שנטמא שזקוק להביא קרבן טומאה בשמיני לפיכך אין שביעי עולה לו מן המנין והכא נמי זקוק לקרבן טומאה בשביל נזירות הראשונה הלכך אינו מונה את של בנו עד שיביא קרבן:

נטמא בנזירות בנו. אסיפא דמתני' קאי דתנן מניח את שלו ומונה את של בנו כו' וקאמר אם נטמא בנזירות בנו והתרו בו משום נזירותו לוקה קסבר ר' יוחנן חדא נזירות אריכתא היא ובאמצע נזירות הוא עומד נמצא שני הנזירות שלו ושל בנו חלין עליו:

הפריש קרבנותיו. על נזרו בשעה שנהג נזירות בנו קדשו ולא חיישינן להא דתני ר"ח דבעינן שיקדים נזרו להפרשות קרבנותיו דכיון דחדא נזירות אריכתא היא ה"ל כאלו עומד בנזירות עצמו:

ותקדום כו'. אמתני' פריך למה ידחה נזירות בנו נזירותו וכי לא כן א"ר אבהו בשם ר"י האומר ה"ז עולה לאחר ל' יום ומכרה או הקדישה לקרבן אחר תוך ל' ה"ז מכורה או קדושה קדושה שניה דבתוך ל' לא חלה עליה עדיין קדושת עולה כלל וכשהגיע ל' כבר יצאה מרשותו לרשות המוכר או לרשות ההקדש וה"נ כשמגיע זמן נזירת בנו כבר חל נזירת עצמו וגירסת המ"ע ותדחה נזירותיו כו' ע"ש ושני הגירסאות אחד הן:

ה"ג לא אמר אלא באומר כו'. וה"פ ומשני לא אר"י אלא באומר ה"ז וכי אמר באומר הרי עלי בתמיה אלא באומר הרי עלי להביא בהמה זו לעולה אחר ל' יום מודה ר"י כשמגיע זמנו דוחה קדושה שנייה וחוזרת קדושה הראשונה למקומה דהויא מיתלא תלי וקאי והאומר הרי אני כאומר הרי עלי הלכך חל עליו נזירות בנו מיד ותליא עד שיגיע זמנו:

תני ר"ח. האומר הריני נזיר לאחר כ' יום וחזר ואמר הריני נזיר מעכשיו למאה יום:

וחוזר ומונה עוד ל' יום. היינו נזירות סתם שקיבל עליו לאחר כ' יום ואיפשיטא בעיא דר' יוסי דבריש סוגיין וכ"ה בבבלי:

הלכה י

מתני' **עד שבעי' לא הפסיד כלום**. כלומר כשהוא מפסיק נזירותו ומונה נזירות בנו ומגלח וחוזר ומשלים את שלו לתשלום נזירותו לשבעים שמנה כבר עד המאה שנדר הם ל' יום נמצא בין תגלחת נזירות בנו ובין תגלחת נזירותו ל' יום ואינו מפסיד כלום אבל אם מנה יותר מע' יום קודם שהתחיל נזירת בנו נמצא מתגלחת בנו עד תשלום מאה יום אינן ל' יום וא"א לגלח לנזירותו סוף מאה יום דאין בין תגלחת לתגלחת פחות מן ל' יום נמצא מפסיד כל אותן הימים שמנה יותר מן שבעים יום:

גמ' **פשיטא**. לי שאם נולד הבן באמצע היום שאותו המותר עד סוף היום נמנה לנזירות בנו ליום אחד מיהו הא מיבעיא לי התחלת אותו היום מהו שיעלה לנזירותו ליום אחד או דלמא כיון דנמנה אותו יום לנזירות בנו אינו נמנה לנזירותו:

ופשיט ולא מתני' היא. בתמיה וכי לא שמעינן ממתני' דעולה דתנן לאחר ע' סותר ע'. משמע אפי' נולד במקצת יום ע"א סותר ואס"ד מקצת היום אינו עולה לנזירותו אין כאן סתירה והל"ל נולד ביום ע"ב סותר:

הדא אמרה. זאת אומרת תחלת היום עולה ככולו הלכך אם נולד ביום ע"א סותר יום אחד ואם נולד קודם ע' יום הלידה עולה לכאן ולכאן:

סותר עשרה. כלומר מפסיד מימים שמנה קודם לידת הבן עשרה יום שצריך לנהוג אחר נזירות בנו עוד ל' יום שאין בין תגלחת לתגלחת פחות מל' יום נמצא נהג לנזירותו ק"י יום ואם נולד ביום צ' לנזירותו מפסיד כ' יום מימים שמנה קודם לידת הבן ונהג לנזירותו ק"ך יום:

ה"ג הניח נזירותו ובא כו'. אייריכ כשנולד ביום תשעים וקאמר אם נטמא תוך עשרה ימים הראשונים לנזירות בנו דהוי ליה עדיין תוך מאה לנזירותו דינו כנזיר שנטמא תוך מלאת שסותר את הכל נטמא תוך עשרים ימים האחרונים דה"ל אחר מאה יום לנזירותו פליגי בה:

סותר שלשים. מנזירותו ולאחר שנטהר מונה שלשים לנזירות בנו ועוד שלשים לנזירותו:

אינו סותר אלא שבע. מנזירותו מלבד נזירות בנו:

מסבר סבר ר"י. מדברי ר"י שמעינן דקסבר סתירת טומאה שקודם התגלחת כסתירה ממש הלכך בעינן ל' דהא ודאי טומאה דלאחר מלאת אינה סותרת כלום:

אין יסבור. אס"ד סובר ר"י סתיר' תער כסתירה ממש הל"ל סותר הכל כדין כל סתירת טומאה:

תיפתר. תפרש טעמיה דר"י הואיל ונולד הבן ביום שאינו ראוי להביא קרבן על נזירות דעדיין לא נשלמו ימי נזירותו שהן ק' יום ונתחייב בנזירות ל' יום מיד בשעת לידת הבן הלכך גם עכשיו ששלמו ימיו סותר ל' מיהת:

ופריך הגע עצמך כו'. לדבריך אם נולד לאחר ק' יום בלילה נמי נימא הכי שסותר ל' מנזירותו אם נטמא בימי נזירת בנו הואיל ונולד ביום שאינו ראוי לקרבן:

ומשני ראוי הוא. אין העכבה בו אלא שהלילה גורמת העכבה משא"כ כשנולד הבן ביום תשעי' העיכוב תלוי בו דעדיין לא השלים נזירותו:

ופריך הגע עצמך הרי שנולד בשבת. אחר שהשלי' נזירותו ה"נ נימא דסותר ל' אם נטמא הואיל ונולד ביום השבת שאינו ראוי להבאת קרבן:
ומשני ראוי הוא. בעצמו להביא קרבן ואין העיכוב תלוי בו אלא העיכוב הוא מחמת שבת מה שאין כן כאן:
השלים נזירותו כו'. מיבעיא אם היה זמן קודם הלידה לגלח והוא נתעצל ולא גילח ונולד לו בן ביום השבת דהשתא הוי קצת כאלו הוא הגורם מהו שיסתור שלשים ומשני אף על פי כן שבת הוא הגורם בשעת הלידה והוי ככל טומאה שלאחר מלאת דאינו סותר ויותר נראה דל"ג ליה:
תגלחת אחת לשתיהן. ואינו מביא אלא קרבן אחד:
הפריש קרבנותיו. שכבר קרא עליהן שם על נזירותו ולא הספיק להקריבן עד שנולד לו בן:
מגלח תגלחת אחת לשתיהן. דאם יש עליו כמה נזירות מביא קרבן אחד לכולן:
מגלח וחוזר ומגלח. דכיון שהפרישן על נזירותו אי אפשר לפטור נזירות בנו בקרבנות אלו:
מתני'. ברייתא דמייתי בסמוך קשיא לרבי יוחנן דתניא שאלו כו':
הרי שהיה נזיר. טהור ומצורע אחר ימי גמרו שאז היא תגלחת הראשונה:
מהו שיגלח תגלחת אחת. אחר טהרת שניהן ויעלה לו לשתיהן:
ה"ג א"ל אילו זה מגלח להעברת שער וזה מגלח להעברת שער יפה הייתם אומרים אלא שהנזיר כו'. וה"פ אלו תגלחת שניהן שוין ניחא אלא שתגלחת הנזיר להעביר השער מכל וכל שא"צ עוד שיגדלו לשום מצוה משא"כ תגלחת המצורע בימי גמרו היא צריכה עוד לגידול שער ולגלח שנית אחר ימי ספירה יום לפני הבאת קרבנותיו והואיל דחלוקין אין אחת פוטרת שתיהן:
ה"ג א"ל ולא תעלה לו ימי גמרו תעלה לו ומי ספירו וכן הוא בתוספתא ובבבלי סוף פ"ח. וה"פ דהא ודאי תגלחת שניה של מצורע אף היא להעברת שער שאין אחריה כלום תעלה תגלחת אחת לשתיהן:
ה"ג אמר להן אלו זה מגלח לפני זריקת דמים כו' אלא שהנזיר מגלח לאחר זריקת דמים והמצורע מגלח לפני זריקת דמים. דבנזיר כתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד ולקח שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים ש"מ שהגילוח הוא לאחר זריקת דמים ובמצורע כתיב וביום השביעי יגלח ורחץ במים וטהר וביום השמיני יקח שני כבשים בני שנה:

ה"ג אמרו לו אף אנו אומרים לא תעלה לו טהור תעלה לו בטמא. וה"פ תעלה תגלחת אחת לגילוח נזיר טמא ומצורע בימי ספרו דשניהן לפני זריקת דמים:
ה"ג אלא שהנזיר מגלח לאחר ביאת המים ומצורע מגלח לפני ביאת המים. וה"פ נזיר טמא מגלח לאחר ביאת המים דכתיב וגלח ראשו ביום טהרתו משמע לאחר טהרה יגלח ובמצורע כתיב ביום השביעי יגלח את כל שערו ורחץ במים וטהר:
הרי שהיה נזיר ומצורע. הא דאמרינן שאין תגלחת אחת עולה לשתיהן דוקא בנזיר ומצורע אבל נזיר ונזיר כגון שקיבל עליו שתי נזירות זה אחר זה או שאמר הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר דחדא בחבירתה שייכא כדתנן במתני' תגלחת אחת לשתיהן דהא שניהן שוין:
מה עביד לה ר"י. איך מפרש להך ברייתא:
ומשני פתר לה. ר"י מפרש לה דחלוקים עליו חביריו על רבי שמעון בן יוחי ולית הלכתא כוותיה דיחידאה הוא:
הדרן עלך הריני נזיר

פרק ג

הלכה א

מתני' **מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד**. דסתם נזירות ל' יום ומגלח ביום ל"א:
ואם גילח יום שלשים יצא. דמקצת היום ככולו ה"ל כמגלח אחר כלות הנזירות:
הריני נזיר ל' יום. כיון דפירש שלשים יום ודאי שלימים קאמר הלכך אם גילח יום ל' לא יצא:
גמ' **הדא**. רישא דמתני' דתנן מגלח יום ל"א מסייע לבר קפרא דאמר לעיל פ"ק הלכה ה' סתם נזירות ל' יום מדכתיב יהיה וסיפא דתנן אם גילח יום שלשים יצא מסייעא לר' יונתן דאמר התם סתם נזירות כ"ט יום א"נ סיפא דתנן אם גילח יום שלשים לא יצא אתיא כבר קפרא ורישא דתנן אם גילח יום שלשים יצא אתיא כר' יונתן וכן עיקר:
ופריך הא תרתיי. קשיא רישא אסיפא:
ומשני לית היא אלא חדא. רישא וסיפא אתיא כבר קפרא אלא רישא שנויה לאחר העדות שהעיד ר' פפייס שאם גילח יום ל' יצא וסיפא קודם העדות נשנית והיו סוברין שאם גילח יום שלשים לא יצא ולא אמרינן מקצת היום ככולו:
הוה ליה עובדא. אירע ביה אבילות וגילח ביום ל' שוב ה"ל אבילות וגילח ביום ל"א:
מן מתניתא. ממשנתינו יליף לה ר"א:

והשנייה יום ששים ואחד. ואם גילח ליום ששים חסר אחד יצא שיום ל' עולה מן המנין ש"מ דמצי לגלח ביום ל' או ביום ל"א:

תמן לשעבר מתני' קאמר בדיעבד אמרינן מקצת היום ככולו אבל לכתחלה לא כדתנן ברישא דמתני' ולאו שפיר עביד ור' אימי סובר אבילות דרבנן אפי' לכתחלה אמרינן מקצת היום ככולו:

מן מתני'. דפ' אלו מגלחין דייקי ליה כך:

שמנה ימים. נהג אבילות שמנה ימים קודם הרגל בטלו ממנו גזירת ל' ומגלח ערב הרגל מ"ט משום דאמרי' מקצת היום ככולו:

היא שמינית כו'. כי היכי דאמרי' בשמיני מקצת היום ככולו אף ביום ל' אמרינן כן:

שנייא היא תמן. שאני התם דמגלח ערב הרגל הוא מפני כבוד הרגל משא"כ בשאר הימים לא אמרינן מקצת היום ככולו ואסור ביום ל' כולו:

אין תימר. דאס"ד לאו משום כבוד הרגל א"כ צריכין לומר אף אם חל יום ל' בשבת שמגלח ע"ש כי היכי דאמרינן ברגל שמגלח בע"ש והא ודאי ליתא דע"ש לאו זמניה הוא דיום כ"ט הוא אלא ודאי דמשום כבוד הרגל התירומשא"כ בשאר ימים:

ועוד. מהא דר"י איכא למשמע דלא אמרינן מקצת יום ל' ככולו:

שולל. מחבר הקריעה בתפירות רחוקות:

ומאחה. תופר כדרכו:

וישלול יום ז' כו'. דהא כבר שהה מקצת היום אלא ודאי מקצת היום לא הוי ככולו:

די הוא שמועתא כו'. משמועה זו אין ראיה דמשמע הכי והכי די"ל לאחר ז' ול' דקאמר היינו לאחר שנכנס מקצת ז' ול':

הלכה ב

מתני' **שיום ל'**. של הראשונה נמנה גם לנזירות השניה נמצאו ל' ימים שלו כלים ביום ס' חסר א' מיום התחלת נזירותו הראשונה:

גמ' ה"ג השלים נזירותו הראשונה ובא להשען על השניה לא מצאו פתח לשניה עד שמצאו פתח לראשונה ועלתה לו שנייה ראשונה. וה"פ מי שנזר שתי נזירות מנה ראשונה ועד שלא הביא קרבנותיו ובא להתחיל למנות נזירות השנייה נשאל על נזירות הראשונה והתירו החכם א"צ לנהוג נזירות השנייה שכבר יצא ידי נדרו בנזירות שכבר נהג עבור הראשונה שהותרה כ"מ בתוספתא פ"ב:

מה נן קיימין. ובמאי עסקינן כלומר באיזה לשון נדר זה הנך שתי נזירות:

נדר שבטלו מחציתו בטל כולו. כיון שמצא פתח לנזירות הראשונה גם השניי' בטלה ומאי קאמר עלתה לו שניי' בראשונה הא אין כאן נזירות:

אם באומר הריני נזיר ל' יום אלו. שאנחנו עומדים בו ושלשי' יום שלאחריו:

לא בדא. לא בזה עלתה לו שניי' בראשונה שהרי קבע ימים אחרים לנזירותו:

אלא. הכא במאי עסקינן באומר סתם הריני נזיר ונזיר שלא קבע שום יום:

באומר אלו לנזירות כו'. או באומר ימים אלו לנזירות דמשמע שתי נזירות אבל אמר אלו לנזירותו כו' לא בזה עלתה לו ראשונה בשניי' כיון שקבע הימים א"נ הא דקאמר באומר אלו לנזירות ענין בפני עצמו וקאי אמי שהפריש קרבנות סתם ואמר אלו לנזירות עלתה לו שנייה ראשונה אבל הפריש שתי קרבנות נזיר ואמר אלו לנזירות זה ואלו לנזירות אחרת ודאי לא עלתה לו שניי' ראשונה והראשון נראה:

מכיון שהביא קרבן וגילח לא עלתה לו שניי' בראשונה. וה"פ אם לאחר שהביא קרבן אחד מקרבנותיו וגילח ראשו לנזירות הראשונה אם נשאל אח"כ עליה לא עלתה שניי' בראשונה שכבר נגמר מעשה הראשונה:

אין שמעתון. אם שמעתם דבר מר"א סתם ולא אמרה משמי' דר' יוחנן דעו שר"י פליג וה"נ פליג וסובר דוקא אם הביא כל קרבנותיו הוא דלא עלתה שניי' בראשונה אבל אם לא הביא אלא קרבן אחד ונשאל על הראשונה עלתה לו שניי' בראשונה והיינו כרבנן לקמן פ"ו אבל לר"ש דאמר כיון שנזרק עליו אחד מן הדמי' הותר הנזיר לשתות ביין ולהטמאות למתים ה"נ אם כבר הקריב קרבן א' אזדא לי' מעשה הראשון:

הפריש שתיהן כאחת. מנה שתיהן כאחת והביא קרבנות שתיהן כאחת כגון שאמר קרבנות אלו לנזירותי ה"ל כאלו אין בידו אלא אחת אבל הפריש קרבנות של כל נזירות בפני עצמו והקריב קרבנותיו שהפריש לנזירות שניי' בראשונה וכן להיפך לא יצא וה"ג והביא של זו בזו וז"ל התוספתא סוף פרק ב' מנה שתיהן והביא קרבנות שתיהן כא' לא עלתה בידו אלא אחד הפריש של זו בפני עצמו ושל זו בפני עצמו והלך והקריב של זו בזו ושל זו בזו לא יצא. וזו סיפא דבריית' דלעיל השלים נזירותו ובא להשען כו':

ופריך הא לקדש קדשו. אם הביא של זו בזו לא יצא אבל קדושים הן כל קרבנות ואמאי יהיו קרבנות של השנייה קדושים הא עד שאינו נוהג קרבן נזירות אין קדושה חלה עליהן וכדתני ר"ח:

ומשני שניא היא. שאני הכא שעומד בנזרו ה"ל כקרבנו על נזרו:

ופריך הניחא. דאיכא לאשכוחי שיצא נזירות שניי' בראשונה וכדאמרן אלא שתעלה ראשונה בשניי' קשיא הא לעולם צריך לנהוג נזירות הראשונה תחלה א"נ אברייתא קאי

דתנא שלזו בזו כו' משמע דפעמים מקריב שניי' בראשונה וקשה הא בעינן שיקריב קרבנותיו של תחלה:

והדא מסייעא לר"א. דאמר בסמוך מכיון שהקריב קרבן אחד כבר נגמרה נזירות הראשונה נמצא פעמים כשמפריש שאר קרבנותיו הנה הוא עומד בנזירות שנייה והא דקאמר ראשונה שנייה היינו בשאר קרבנות של שנייה עולין במקום הראשונה:

לא כן כו'. כלומר לר"א ניחא אלא ר"י דפליג ואמר אינו מונה נזירות שניי' עד שיביא כל קרבנותיו שתעלה ראשונה בשניי' היכי משכחת לה:

ומשני וכא. והכא הך ברייתא כר"ש אתיא א"נ סיומא דקושי' היא הא הך ברייתא ודאי ר"ש היא:

תיפתר. לעולם כרבנן נמי אתיא וה"ד שתעלה שניי' ראשונה כגון דאמר הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר ק' יום ובתוך נזירותו נולד לו בן דדחיא נזירות הבן לנזירותו וקאמר דאם נשאל נזירות הבן אחרי שנהג זמן מה נזירות הבן עולין לו ימים אלו לנזירותו והיינו נזירות הבן שהוא השנייה עלתה לו בראשונה שהוא נזירותו דלענין זה ה"ל ראשונה בהנהגתו אע"פ שהי' שנייה באמירתו:

לא כן כו'. אהא דתני בברייתא הקריב של זו בזו לא יצא פריך וכי לא כן אוקמינן רישא דהך דאיירי באומר הריני נזיר ונזיר ובאומר כן מן הדין אין עליו אלא אחת ולא כפל הדברים אלא לחזק הענין אלא אתה הוא שהחמרת עליו שיהא נזיר שתים א"כ קשה לא די בחומרא זו שהחמרת עליו שיהא נזיר שתים עד שאתה מוסיף להחמיר ולומר אם הקריב של זו בזו לא יצא:

מתני' **נטמא ביום שלשים סותר את הכל**. שנטמא תוך ימי נזירות וכתיב וכי ימות מת עליו וגומ' והימים הראשונים יפלו ולא אמרי' מקצת היום ככולו אלא כשגלח והביא קרבנותיו בו ביום:

ר"א אינו סותר אלא שבעה. דסובר אמרי' מקצת היום ככולו והוי ליה כאלו נטמא אחר מלאת דאינו סותר אלא שבעה לר"א:

הלכה ג

הריני נזיר שלשים יום נטמא יום שלשים סותר את הכל. בין לר' אליעזר בין לרבנן דכיון דפירש שלשים יום ודאי שלמים קאמר וליכא למימר בהו מקצת היום ככולו:

גמ' **ממצורע למד**. ר"א. דנזיר שנטמא ביום מלאת אינו סותר אלא שבעה ולא אמרינן אין גידול שער פחות משלשים יום דהא מצינו מצורע בימי גמרו מגלח וחוזר ומגלח

בימי ספרו ואין ביניהם אלא שבעה ימים ש"מ דתוך שבעה ימים שערות גדלין כדי לכוף ראשן לעיקרן:

ופריך ולמה לא יליף מנזיר טמא. שסותר הכל ל"א נילף מנזיר טמא שלאחר שבעה חוזר לטהרתו אף זה כן ופי' זה נראה:

ומשני מצורע מגלח בימי גמרו וחוזר ומגלח בימי ספרו נמצא שפיר איכא למילף מיניה משא"כ נזיר טמא שאינו מגלח שנית לטהרתו עד מלאת הימים:

ה"ג אמרין בפירוש. מפורש פליגי בה ר"י ור"א ר"י אמר ממצורע למד ר"ל ור"א אומר מנזיר טמא:

והא ר"א. גופא ר"א אינו סותר אלא ז' ופריך מ"ש לר"א בין נזיר שנזר סתם דאר"א אינו סותר אלא ז' ומ"ש בנזיר שפירש ל' יום דאר"א דסותר הכל:

ומשני בשעה שנזר סתם. גילח אינו סותר דגילוח אחר מלאת אינו סותר כלל ואם נטמא ביום ל' דמונה ז' השביעי עולה לו מן המנין להיות מגלח ומביא קרבנות נזירות בו ביום אבל אם פירש ל' יום אם גילח ביום ל' סותר ואם נטמא ביום ל' אין שביעי עולה לו מן המנין דצריך להביא קרבן טומאה ואין מביא קרבנו אלא ביום מחרת לאחר הגילוח:

הלכה ד

מתני' **נטמא יום מאה סותר את הכל**. רבנן לטעמייהו דאמרי נטמא יום מלאת כאלו נטמא תוך מלאת וסותר את הכל:

סותר שלשים. דגזרו יום מאה ואחד שהוא יום התגלחת אטו יום מאה מכל מקום לא החמירו לעשותו כיום מאה ממש לסתור את הכל אלא סותר כשיעור סתם נזירות שהוא שלשים יום:

לא סתר אלא שבעה. לטעמיה דלית ליה גזרה גם נטמא ביום שלשים בסתם נזירות:

גמ' **נותנין לו תורת נזיר**. סתם שהוא שלשים יום:

נטמא באותן הימים. תוך שלשים יום שנוהג בהן נזירות בשביל סתירת הטומאה שנטמא ביום מלאת:

מה הן. מה דינם לאיזה דבר ניתן לתורת נזיר שיהא סותר את הכל דהיינו כל ל' יום או אינו סותר אלא ז':

מכיון. דאתה אומר שניתן לתורת נזיר כל דיני נזיר עליו וה"ל כנטמא ביום מלאת עצמו והנטמא ביום מלאת אין שביעי עולה לו מן המנין שצריך להביא קרבן ביום שמיני כשאר נזיר טמא ואינו מתחיל למנות נזירותו אלא משמיני והלאה:

לא יסתור אלא שבעה. דלענין זה יהיה לו תורת נזיר שאין שביעי עולה לו מן המנין דהא לאו לכל מילי ניתן לו תורת נזירות דא"כ יסתור הכל שכן די בזה שאין שביעי עולה מן המנין אלא מדנותנין לו ל' יום ש"מ דשביעי עולה לו מן המנין:

הלכה ה

מתני' **ואינו מביא קרבן טומאה**. דכי כתיב קרבן טומחה בנזיר טהור שנטמא ומ"מ אם התרו בו שיצא משם חייב מלקות ובגמרא פליגי בה:

יצא ונכנס כו'. בגמרא מפרש:

גמ' **נזר והוא בין הקברות**. דאם הוא בבית שבחצר שיורדין משם למערות שהמתים מונחים שם אינו נטמא:

מתרין בו על היין ועל התגלחת. אם שתה יין או גילח מלקין אותו דנזירות חל עליו אבל על הטומאה אינו לוקה הואיל ונזר בטומאה:

ופריך מחלפא כו'. קשיא דר"י אדר"י דאמר התם מתרין בו אף על הטומאה והכא אמר דאינו לוקה על הטומאה:

ה"ג על כולה פליגין דרי"א מתרין בו על היין ועל הטומאה ועל התגלחת. מאחר שאין מתרין בו על הטומאה. דהא ודאי לא חייל עליו דהא בטומאה נדר:

עודנו שם. כל זמן שהוא בבית הקברות:

מתרין על הכל כו'. אם שהה כדי שיוכל לפרוש משם ולא פירש מתרין בו שנית והוא לוקה על כל התראה והתראה כדתנן פ"ג דמכות א"ל אל תטמא אל תטמא והיה מטמא חייב על כל אחת ואחת:

אינו מקבל. התראה אחרת אא"כ פירש מהטומאה וחזר אליה:

לא יבא ולא יטמא. בנזיר כתיב על נפש מת לא יבא לאביו ולאמו כו' לא יטמא להם ותרתי ל"ל אלא ללמד שמלקין משום לא יטמא לחוד והיכי דמי כגון שכבר בא למקום טמא ושהה כדי פרישה והתרו משום טומאה לחוד מלקין אותו:

א"ל. ר"ל קרא אתי ללמד שאין מלקין על לא יבא אלא היכא דשייך התראה דלא טמא אבל היכא. דלא שייך איסורא דלא יטמא כגון שעדיין הוא בטומאתו משעה שנזר אינו לוקה על לא יבא אע"פ ששהה הרבה א"נ כל היכא דהתרו בו משום לא יבא לקי נמי משום לא יטמא אבל לא התרו בו משום לא יבא אלא יטמא נמי לא לקי:

מהשתחויה למד ר"י. דבשהייה לחוד חייב:

דתנינן תמן. שבועות פ"ב נעלם ממנו מקדש וטומאה והשתחוה או ששהא בעזרה בטומאה כדי השתחוויה חייב בקרבן:

הוינון סברין. סברנו למימר כי פליגי ר"י ור"א במלקות אבל קרבן טומאה דנזיר לא מחייב אבל ממה דא"ר הילא מהשתחוויה למד ר"י ש"מ כי היכי דחייב התם קרבן אשהייה אף בנזיר מחייב ר"י בין מלקות בין קרבן אשהייה:

מתני'. לקמן פ' שלשה מינין קשיא לר"י:

אינו חייב אלא אחת. אמאי ליחייב על כל שיעור שהייה:

ומשני פתר לה. תפרש למתני' שלא היה בית הבליעה פנוי כל היום מן היין דה"ל שלא כשיעור פרישה:

מתני'. סיפא דהך היה מיטמא כו' קשיא לר"י:

ה"ג פתר לה בשאינו יכול לפרוש אבל יכול לפרוש ושוהא על כל פרישה ופרישה הוא לוקה. דה"ל כהולך מן המקדש בדרך קצר' דאינו חייב על הטומאה והא דאר"י מתרין על כל כדי פרישׁ' כו' נמי בשיכול לפרוש איירי:

ה"ג יכול יקבל ת"ל לא יטמא בעל בעמיו. קרי ביה בעמו אפי' עוד מת אחר עמו לא יטמא:

יצא זה שאינו מוסיף על חילולו. שכבר נטמא א"כ ה"נ בנזיר אמאי יהא חייב על כל שהייה כדי פרישה הא מיהת אינו מוסיף חילול:

ה"ג אר"ז אר"י לא יטמא בעל בעמיו שלא יאמר הואיל ונטמאתי על אבא אלקוט עצמות פלוני בידי להחלו בשעת מיתה ר' אומר במותם. וה"פ ת"ק יליף מלהחלו שאינו מטמא עד שיהא חלל לאפוקי גוסס שאינו מטמא ור' יליף מדכתיב בנזיר לא יטמא להם במותם עד שימות ואייתר ליה להחלו למעט מי שאינו מוסיף חלול על חלולו שאינו לוקה ור' יוחנן סובר כת"ק:

ה"ג ר' יוחנן אמר משמעות דורשין בינייהו רשב"ל אמר מחלוקת ביניייהו וכ"ה בבבלי. וה"פ ר"י סובר אין נקרא חלל עד שימות ורשב"ל סובר משהוא גוסס נקרא חלל ואף הוא נקרא מת ור' דיליף לה מבמותם גוסס אינו מטמא. שמעון בר ווא מי דמך קודם שמת דהיינו בשעת גסיסה אמר להכהנים שעמדו שם זה יצא מכאן וזה יצא מכאן ש"מ דסובר כר"ל דלת"ק אף הגוסס מטמא:

וכי מה הוסיף זה על חילולו. שהרי טמא היה:

ה"ג פירש טמא טומאת ערב נכנס טמא טומאת שבעה. וה"פ כשהיה שם בקברות ונגע בקבר או במת הנוגע בו טמא טומאת ז' פירש ממת טמא טומאת ערב וכשחוזר ונכנס מוסיף על חילולו שהנוגע בו יטמא שבעה:

רב אמר הא דתנן במתני' יצא ונכנס ה"פ יצא מונה לנזירות בטהרה ואותן הימים עולין מן המנין אינו מביא קרבן טומאה נכנס אפי' בשביעי מביא קרבן טומאה דהא עכשיו דינו כנזיר טהור ממש שנטמא דאפי' נטמא בו ביום שנטהר אותו מקצת היום הנשאר נזיר טהור מיקרי:

לא בו ביום. כיון שהוא יום ראשון לטהרתו אינו מביא קרבן טומאה:

רב כהנא. הקשה לפני רב אמאי משיצא מונה מיד לנזירותו הא טעון הזייה שלישי ושביעי משיצא ואיך יקראו אותן הימים ימי טהרה:

אחרי טהרתו כו'. וקשיא אחרי טהרתו ספירת ז' ימים ל"ל אלא ודאי אחרי פרישתו מן המת קאמר וקרי ליה טהרתו:

יצא והזה. בשלישי ושנה בשביעי וטבל ונכנס בו ביום דהיינו ביום הז' שהוא יום א' מביא על טומאה זו קרבן טומאה:

ה"ג מביא קרבן טומאה בו ביום:

מה צריכא ליה כי פליג ר"א דווקא בנזיר שנזר בשעת טומאה דכתיב כי טמא נזרו דמשמע שנדר בטומאה קאי אקרא והימים הראשונים יפלו דבעינן שיפלו שני ימים ממנינו שמנה כבר וטעמא קאמר למה בעינן שיפלו הימים הראשונים לפי שטימא נזרו אבל נזר בשעה שהוא טהור ונטמא אפי' ביום הראשון שאין שם ימים שיפלו אפ"ה מביא קרבן טומאה:

מהו שיצטרפו. לר"א בעי ליה מי הוה כשני ימים ומביא קרבן טומאה או דלמא כבו ביום ואינו מביא קרבן:

ה"ג אם בשנולד בנו היום ומחר נכנס הרי יש לו לנזירות בנו שני ימים ואם בשנולד בנו למחר הרי יש לנזירתו שני ימים. וה"פ אם ביום הראשון שהתחיל לנהוג נזירותו נולד בנו דמניח נזירותו ומונה של בנו ונכנס למקום טומאה ביום השני הא ודאי ה"ל שני ימים לנזירות בנו דמקצת יום הראשון עולה לבנו ליום אחד ואם בשנהג שני ימים וביום השני נולד הבן ונטמא הא ודאי יום שני ה"ל שני ימים לנזירותו דמקצת יום שני ככולו:

תיפתר. שנולד הבן בין השמשות שלאחר יום הראשון וה"ל יום הראשון לנזירותו ויום השני לבנו לחוד שאין כאן מקצת לנזירותו:

אפי' תימר שנולד הבן בחצי היום. ומיבעיא ליה אם נטמא בו ביום אחר הלידה מי הוי כנטמא בו ביום ואינו מביא קרבן או דלמא כיון דתחלת היום קודם הלידה עולה לנזירותו וסוף היום שלאחר הלידה עולה לבנו ה"ל כשני ימים:

מה צריכא ליה. וכי קמיבעיא ליה:

ה"ג אבל בנזיר טמא פשיטא ליה שמצטרפין כ"מ בסמוך:
ומה ימים. אלו של נזיר טמא שעברו בנזירותו ונזירות בנו מצטרפין נזיר טהור שראויים ימים אלו לעלות במנין פשיטא שמצטרפין:
תמן כו'. קל וחומר פריכא הוא התם בנזיר טמא חלוק נזירותו מנזירות בנו שאינו ראוי לקבל התראה על נזירותו דמשנולד בנו נדחה נזירותו מכל וכל:
ברם הכא. בנזיר טהור אף לאחר שנולד בנו ראוי לקבל התראה על נזירותו כדאמרי' לעיל פ"ב ה"ט נטמא בנזירו' בנו והתרו בו משום נזירותו לוקה:
כמה דתימר. כי היכי דאמרי' התם לר"א אינו מביא קרבן טמא אא"כ שכבר היו לו ימים הראשונים שיפלו על ידי טומאה דכתיב והימים הראשונים יפלו עד שיהיו לו ראשונים אם נטמא לבסוף בעינן נמי שיהיו ימים אחרונים או דלמא לא בעינן ימים אחרונים ואפילו נטמא סוף מלאת סותר ולית ליה הא דאמרינן בבבלי והימים הראשונים מכלל דאיכא אחרונים:
נטמא יום מאה ואחד לר"א סותר שבעה. אף על פי שאין לו להפיל:
שמענו שהוא מביא קרבן. בתמיה אם כן אין ראיה משם דהא דסותר אינו אלא דאי אפשר להביא קרבנותיו ולגלח כל ימי טומאתו ובעיין אם נטמא ביום מלאת מביא קרבן או לא:

הלכה ו

מתני' **ואח"כ בא לארץ**. שאין נזירות נוהג אלא בארץ משום דבח"ל גזרו טומאה משום ארץ העמים הלכך מי שנדר בח"ל מחייבין אותו לעלות לא"י ולנהוג שם נזירותו:
בתחלה צריך לנהוג בארץ ישראל כמנין הימים שנהג נזירות בח"ל כאלו לא נהג בהם נזירות כלל:
אר"י כו'. בגמרא מפרש:
גמ' **איתפלגון**. פליגי בה רחב"י ור"י:
חד אמר ר"י כב"ש. שבא"י אין צריכה לנהוג נזירות חדש כבראשונה אלא להכי נהגה בא"י נזירות ז' שנים לפי שנטמאת ולא נהגה בא"י אלא ז' שנים נמצא שנהגה נזירות י"ד שנה:
שלא נטמאה כל עיקר. ונהגה ז' שנים אחרות משום א"י והיינו כב"ה:
ותני. ה"ל למיתני בדר"י שלשים יום וי"ד שנה דה"ל שבע שנים מפני הטומאה ושלשים יום משום א"י:

ומשני לא. חש התנא למתני חדשים גבי שנים כלומר הפרט דחדשים היכא דתני כלל השנים:

הלכה ז

מתני' **אלו מעידים שנזר שתים**. שתי נזירות קיבל על עצמו:
ואלו מעידים שנזר חמש. נזירות באותה שעה שאתם אומרים שנזר שתים והוא מכחיש שתי הכיתות ואומר שלא נזר כלל:
נחלקה העדות. הואיל ומכחישות זו את זו נתבטלו דבריהם ואין כאן עדות כלל ואינו נזיר:
יש בכלל חמש שתים. והרי הכל מודים שנזר שתים ואין הכחשתו כלום נגד כל העדות והוי נזיר שתים:
גמ' **בכולל נחלקו כו'**. בסמוך מפרש איזה כלל ואיזה פרט:
כל עמא מודיי. הכל מודים:
שיהא נזיר שתים. שאין הכחשה:
במונה. בפרט דכי אמרו אינך שמנה שלש ארבע וחמש לא כיוונו להכחיש שלא אמר אחת ושתים:
אבל בכולל. לכ"ע כוונת המעידים חמש להכחיש שלא אמר שתים ונחלקה עדותן:
היי דינו כולל כו'. איזהו כלל ואיזהו פרט או מונה:
כולל. זהו שאלו אומרים שאמר הריני נזיר שתים ואלו אומרים שאמר הריני נזיר חמש:
מונה. זהו שאלו אומרים הריני נזיר אחת ושתים ואלו אומרים שאמר הריני נזיר שלש ארבע וחמש:
הכחש עדות בתוך עדות. הכחישו העדים זה את זה בדבר שאינו בגוף העדות אף ע"פ שההכחשה היא בדבר שנעשה קודם עיקר המעשה לא בטלה העדות כיון שאינן מכחישין זה את זה בעיקר העדות כדמסיק:
ד"ה הכחיש עדות לאחר העדות. שמכחישין זא"ז במעשה שנעשה לאחר עיקר המעשה כדמסיק ד"ה לא בטלה העדות:
ה"ג ר"י כדעתיה. לשיטתו:
הוחזק המונה. שניהם מעידים שמנה לו מעות אלא שזה אומר מן הכיס מנה מלוה מעות ללוה וזה אומר מן צרור כסף שהיה למלוה בידו מנה מעות ללוה זהו הכחיש עדות בתוך עדות שבמעשה שנעשה בשעת ההלואה מכחיש זא"ז:
אף רב מודה שבטלה העדות. סתמא דש"ס קאמר בהא אף רב מודה כיון שאינן אלא כת אחת והן מכחישין זא"ז:

מה פליגין. כי פליגי רב ור"י:
וכרב לא בטלה העדות. דהא איכא תרי סהדי המעידים בשוה:
ה"ג אלו אומרים בתוך חיקו המה ואלו אומרים בתוך פונדתו המה ד"ה הכחיש העדות לאחר עדות לא בטלה עדות זה אמר במקל כו' וכ"ה ביבמות. וה"פ אלו אומרים המעות שקיבל הלוה הניחם לתוך חיקו ואלו אומרים שהניחן לתוך אזורו הוי הכחשה לאחר גמר העדות ולד"ה לא בטלה העדות וי"ג לתוך חיקו מנה והיא היא:
זה אומר במקל הרגו כו'. קמשמע לן דאף בעידי נפשות פליגי:
אלו אומרים לדרום פנה. הרוצח או הנרצח לאחר שהרגו וי"ג בדרום חנה:
ה"ג כל עמא מודיי הכחש עדות לאחר עדות לא בטלה העדות:
חייליה דרב מן הדא. כחו וראייתו דרב מהא דתנן יבמות פרק האשה שלום שתי צרות הבאות ממדינת הים אחת אומרת מת בעלה ואחת אומרת נהרג ר"ש ור"י אומרים הואיל וזו וזו מודות שאינו קיים הרי אלו ינשאו ש"מ אע"ג דמכחישות בגוף המעשה כיון שאין ההכחשה בעיקר העדות לא בטלה העדות:
ולא שמיע. כלומר ולא ס"ל לרב הא דאמר רבי לעזר:
ה"ג מודה ר"י ור"ש בעדים וכ"ה ביבמות. וה"פ מודו ר"י ור"ש בעדים המכחישות זא"ז דבטלה העדות ולא פליגי אלא בצרה דאין צרה נאמנת על חברתה ואין כאן הכחשה:
מתני'. דר"פ היו בודקין קשיא לרב:
עדותן בטלה. ובדיקות הן דברים שאינן מעיקר העדות כהאי דלעיל במה הרגו במקל או בסייף ואפ"ה כשמכחישין זא"ז עדותן בטלה:
פתר לה רב עד בעד. רב מוקי למתני' בכת אחת ועד אחד מכחיש השני בבדיקות ובכת אחת אפילו רב מודה דעדותן בטלה וכי קאמר רב בשתי כיתות המכחישות זו את זו:
אפילו תימא. מתני' איירי בשתי כיתי עדים ול"ק לרב דשאני דיני נפשות דכתיב צדק צדק תרדוף שלא יהא שם שום הכחשה ורב איירי בדיני ממונות ורבי אבין פליג אהא דאמר בסמוך דאף בדיני נפשות פליג רב:
ה"ג תני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מי שהיו שתי כיתי עדים מעידות אותו שיהא נזיר בקל שבהן. וה"פ לא נחלקו בשתי כיתי עדים אחת אומרת שנזר שתים ואחת אומרת שנזר חמש שיהא נזיר בפחות שבהן כלומר שתים:
על שני עדים. אחד אומר שתים ואחר אומר חמש בש"א נחלקה עדותן שאין כאן שני עדים שמעידין שנים ובה"א בכלל חמש שנים נמצא ששניהם מעידין על שתים וה"ז נזיר שתים:

הדרן עלך פרק מי שאמר קמא

פרק ד

הלכה א

מתני' **מי שאמר כו' ושמע חבירו**. כלומר שלשה שמעו להראשון שמקבל עליו נזירות ואמר האחד ואני וכן חבירו כולן נזירין:

הותר הראשון. על ידי שאלה הותרו גם האחרונים שתלו נדרם בנדרו:

האחרון מותר וכולן אסורים. שהרי הראשונים לא תלו נדרם בהאחרון:

פי כפיו כו'. והוא שיאמר פי כפיו מיין ושערי כשערו מלהגיז:

ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר. שכבר קיים נדרה כשאמר ואני:

גמ' **כן היא מתני' ואני ואני**. שתים שמתפיסין בראשון ולא יותר כדמסיק טעמא ודלא כמתני' דתנן ג' פעמים ואני א"נ כן היא מתני' דגרס ואני בוי"ו והראשון נראה:

מאן תנא ווי"ם. דהאומר בוי"ו הוא דהוי כלל אבל בלא וי"ו הוי פרט ולא קאי אדיבורו של הראשון ר"י דסובר הכי אבל לר"מ דוקא באומר אני הוא דהוי כלל אבל באומר ואני הוי פרט ולא קאי אהראשון:

מתני' שהיו כולן כו'. וטעמא דמתני' לפי שתופסין כולן תוך כדי דיבורו של הראשון ותוך כדי דיבור הוה כדי שיאמר שלום עליך רבי הלכך דוקא שחמרו שנים ואני דכי שקלת חדא מקמא דאמר הריני נזיר ומצרפת ליה להנך דאמרי ואני ואני כולן נדרו תוך כדי דיבור:

ופריך תני. בברייתא הותר האמצעי ממנו ולמטה מותר כו'. ש"מ דאיכא אמצעי וכיון דאיכא תלת השלישי אינו תוך כדי דיבור של הראשון ואפ"ה תופס נזירותו ה"ה מתני' אפי' אינו תכ"ד. דהראשון אלא תכ"ד של זה בזה הוי נזיר ולפי כך גרסינן במתני' תלתא זימני ואני:

בין אדם לחבירו. שהוא שלום עליך:

בין הרב לתלמיד. שאומר שלום עליך ר':

ה"ג אחד שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני מאה יום וחזר ואמר ואני נעשה עיקר טפילה. וה"פ וחזר הראשון ואמר על דיבורו של השני ואני כלומר גם הוא יהיה נזיר מאה יום נעשה הראשון או נזירות הראשון טפילה ואם הותר השני הותר הראשון אבל אם הותר הראשון לא הותר השני:

ה"ג אחד שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני תוך כדי דיבורו של הראשון גם חבירו אמר ואני תוך כד"ד של הראשון הותר הראשון הותרו השני והשלישי הותר השני לא

הותר השלישי. וה"פ שלישי הואיל ואמר תוך כדי דיבורו של הראשון בקמא מיתפיס ולא תלה עצמו בשני:

ושמעו שנים ואמרו ואנו. מיבעיא לן מי אמרינן כל אחד קיבל על עצמו חדא נזירות דה"ל יחד שתי נזירות או דלמא כל אחד קיבל על עצמו שתי נזירות כמו הראשון:

הוא הותר. אם הותר הראשון הותרו גם השנים שאמרו ואנו ממ"נ:

הותרו הן לא הותר הוא. והא ודאי לא איצטרך לאשמועינן דהא תנן הותר האחרון הוא מותר וכולן אסורים אלא איידי דסיפא נקטיה:

ושמע אחד ואמר ואני. מהו מי אמרינן תחת שניהן נזר וחייב בשתי נזירות או דלמא כפי אשר נדר אחד מהן נדר ואינו אלא נזיר אחת:

הותרו הן. השנים הותר הוא הותר אחד מהן לא הותר הוא. שעדיין הוא בספק של השני:

פי מן היין. אמר פי יהא נזיר מן היין וכן כולן הרי זה נזיר דקיימא לן כרבנן פרק קמא דאפילו לא נזר אלא מאחת מהן הרי זה נזיר בכולן:

ה"ג כבידה נזירה נזיר ידי נזיר רגלי נזיר לא אמר כלום. וכן הוא בתוספתא ובבבלי:

למה. בראשי וכבידי הוי נזיר ובידי וברגלי אינו נזיר:

שהתפיס את הנדר בדבר שהנשמה תלויה בה. ראשי וכבידי מה שאין כן ידי ורגלי:

נדר נדר. בקדשים כתיב נדר ובנזיר נמי כתיב נדר מה להלן במקדיש בהמה בעינן שידור בדבר שהנשמה תלויה בו ואם לאו אין כולה קדושה כדדרשינן בתמורה מקרא אף בנזיר כן:

הלכה ב

מתני' **ואמרה אמן**. דאי לא אמרה אמן אין הנדר חל שאין הבעל יכול להדיר אשתו בעל כרחה:

גמ' **הותר הוא**. הותרה גם היא שהרי נדרה בדידיה מיתפיס וארישא דמתני' קאי:

ה"ג לא הותר הן ואני מה את עביד ליה. וה"פ הך ואני דתניא במציעתא שהבעל אומר על נדר אשתו ואני מי הוי כאומר אמן וקיים לך ואינו יכול להפר עוד או כאומר יפה עשית ויכול להפר:

ר"ח הגדול ור"א הגדול פליגי ביפה עשית אי הויא קיום כדמסיק ואיפשיטא בעיין:

לא אמר כלום. שאין בלשון הזה לשון הפרה כדאמר בסמוך:

כולהם אינו יכול להפר. שכולן לשונות של קיום הן:

עד שיאמר. אלא אם כן אמר אמן או קיים ליך שוב אינו יכול להפר ש"מ דלאמן דמיא דאם לא כן לר' הושעיא למה אינו יכול להפר:

הותרה היא כו'. אהא דתנן הריני נזירה ושמע בעלה ואמר ואני קאי שאם הותרה היא הותר גם הוא דהא נדרו בדידה מיתפס הותר הוא לא הותרה היא כדתנן ברישא:
מפני שהוא כתולה נדרו בה כו'. קאי אהא דתנן הריני נזיר ואת ואמרה אמן מיפר שלה ושלו בטל וקאמר לכך שלו בטל מפני שהוא כתולה נדרו בה דה"ל כאומר הריני נזיר על מנת שתהיה גם את נזירה לכך כשהפר את שלה ממילא גם את שלו בטל:
הבעל אומר מופר ליך. כלשון הכתוב והפר משמע מכאן ולהבא בלא טעם כדכתיב ואת בריתי הפר:
וזקן אומר אין כאן נדר כו'. שיהיה עתה כמעיקרו קודם הנדר:

הלכה ג

מתני' **הרי זה סופגת ארבעים**. אע"פ שהיפר לה בעלה אח"כ מ"מ לוקה על שעברה קודם הפרה:
היפר לה בעלה. מיד:
תספוג מכת מרדות. מדרבנן על שעשתה שלא כהוגן:
גמ' **מלקות**. שחייבה התורה הן מ' חסר אחת ולא יותר ואומדין אותו אם יכול לקבל מכות אלו ואם אינו יכול מלקין אותו כפי השיעור שיכול לקבל אבל מכת מרדו' מלקין אותו בלי שיעור עד שיקבל עליו דברי תורה והמצות או מלקין אותו עוד עד שימות מחמת הכאות אלו:
ה"ג אומדין אותו אם יכול לקבל מלקין אותו ואם לאו אין מלקין אותו:
כתיב וה' יסלח לה. וקשיא סליחה זו למה הא בדין הוא שתהא מותרת שכבר היפר לה בעלה אלא באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר ושתתה יין כו' אע"פ שאין כאן העברה ממש מ"מ טעונה סליחה:
הראשונה מותרת והשנייה אסורה. דבעל מיגז גייז ומהשתא הוא דמבטל ליה:
אף השנייה מותרת. כשהפר בעלה של הראשונה:
תמן תנינן. שבועות פ"ה חמשה שהיו תובעין אותו א"ל תן לנו פקדון שיש לנו בידך שבועה שאין לכם בידי אינו חייב אלא אחת שבועה שאין לך בידי ולא לך ולא לך חייב על כל אחת ואחת ר"א עד שיאמר שבועה באחרונה אין לך בידי ולא לך ולא לך בשבועה והשתא קיימי שבועה אכולהו רש"א עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד וכן בתובע לאחד תן לי חיטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך והוא אומר שבועה שאין לך נמי פליגי ת"ק ור"א ור"ש ות"ק היינו ר"י:

ה"ג אר"י לדברי ר"ש נמצא שאין בידו חיטין פטור על השאר. וה"פ הא דפליג ר"ש דוקא בשאין בידו חיטין דעליה הוה קאי שבועתיה אבל בשיש בידו חיטין נמצא שחייב על החיטין מודה ר"ש דחייב נמי על השאר אע"פ שלא אמר שבועה לכל אחד:

אף ר"י מודה בה. באין בידו חיטין דפטור על השאר ולא פליגי ר"י ור"ש אלא בשיש בידו חיטין:

נמצא שאין בידו חטין כו'. לר"ש מיבעיא ליה אמר שבועה על כל אחד ונמצא שאין בידו חיטין דאיהי שבועה הראשונה מהו שתחול השבועה על שאר המינין א"נ הכי מיבעיא ליה אם לא אמר אלא שבועה אחת ונמצא שאין בידו חיטין מהו שתחול שבועה זו על השאר או דלמא כי היכי דלא חלה על הראשונה אף על האחרונה פטור:

ה"ג מתני' מסייעא לר' זעירא:

מה אם. התם שלא הוציאה השנייה נזירות מפיה אלא תלאה עצמה בראשונה אמרינן שהשנייה אסורה אע"פ שנתבטל העיקר כאן שעיקר השבועה נאמרה מעיקרא על שאר המינין לא כ"ש שחלה עליהן השבועה אע"פ שעל הראשון לא חלה:

ופריך מהו דאר"י כו' ופטור על השאר. משמע דאפי' קרבן אינו מביא אמאי לא וכ"ש דקשיא לר' אבא:

ומשני במתפיס באומר שעורין יהו כחיטין כו'. דה"ל כאומרת כמותה וכיוצא בה דאר"ש השנייה מותרת וה"ה הכא פטור על השאר המינין:

פשיטא. לן דבר זה אשה שנדרה בנזיר ולא היפר לה בעלה ועברה על נדרה שלוקה מיהו הא מיבעיא לן אם תפסה בה שנייה אחר שעברה מהו מי אמרי' כיון דהשתא לאו נזיר' היא כגון שנטמאת או גלחה בענין שסותר אין זו תפיסה ואינה נזירה או דלמא אע"ג דהשתא לאו נזירה מ"מ תהיה נזירה לאחר זמן ולוקה אם עברה:

מאחר שזו לוקה. אם עברה שנית לוקה עוד כדתנן לקמן א"ל אל תטמא אל תטמא לוקה על כל אחת מהניא בה תפיסה ולוקה:

א"ר לא. אמר ר' אילא הך דר"י ר"ש היא:

ופריך ותיעשה שנייה כו'. אע"ג שעברה הראשונה וצריכה להמתין מלמנות נזירתה עד אחר טהרתה או אחר שיגדלו שערה מ"מ יהני תפיסת השניי' וליהוי כאומרת הריני נזירה לאחר כ' יום כלומר עד אחר כלות סתירתה של הראשונה:

ומשני ר"ש. לשיטתו דתנן מנחות פ' המנחות והנסכים האומר הרי עלי מנחה מן השעורים כו' ר"ש פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבין שאין מתנדבין מנחת שעורין ה"נ כיון שלא נדרה השנייה כדרך הנודבין שלא אמרה שתהא נזירה לאחר זמן אינה נזירה:

הלכה ד

מתני' **אם שלו כו'**. בגמרא מפרש:

תצא ותרעה בעדר. דלא קדשו כלל:

חטאת תמות. ממתינין לה עד שתמות:

ונאכלין ליום אחד. כשלמי נזיר שאינן נאכלין אלא ליום ולילה:

ואין טעונין לחם. ודלא כשלמי נזיר דטעונין לחם דהואיל והפר לה בעלה אין כאן תנופה וכתיב בלחם על כפי הנזיר:

היה לה מעות סתומים. שהפרישתן סתם לקרבנות נזיר ולא פירשה אילו הם לחטאת ואלו לעולה ואלו לשלמים:

יפלו לנדבה. לתיבות שבמקדש שזורקין לתוכן מעות לנדבה וקונים מהן קרבנות שכולן עולות:

לא נהנין ולא מועלין. לכתחלה אין נהנין מהן ואם נהנה אינו מביא קרבן מעילה כהנהנה משאר הקדשות:

גמ' **הא ליקדש קדשה**. הקרבנות שהפרישה אם לא היפר לה בעלה אע"פ שהן שלו וקשיא אמאי קדשו הא אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו:

ומשני אלא. מתני' איירי שהפרישה בהמות שנתן לה אחר במתנה ע"מ שאין לבעלה רשות בהן:

ופריך שלה הן. בכה"ג שניתנו לה במתנה שלה הן ובמתני' תנן אם שלו הן:

במשלטת על נכסיו. לעשות בהם דברים דצריכא לה הלכך אם בא הבעל ומיחה לא קדשי דהויין להו דברים שאינה צריכה להם:

ה"ג ואם לא בא קדשה. ואם לא בא הבעל והיפר לה דצריכא לה קדשי:

ה"ג תמן אומר תצא ותרעה בעדר וכא כו'. וה"פ קשיא ליה אהדדי לקמן פרק ה' תנן מי שנדר בנזיר ונשאל לחכם והתיר לו והיתה לו בהמה מופרשת תצא ותרעה בעדר והכא תנן אם שלה היתה הבהמה החטאת תמות כו' אף ע"פ שהפר לה בעלה:

ומשני תמן. התם החכם עוקר הנדר מעיקרו כאלו לא היה נזיר מעולם הלכך הקדישו בטל אבל הכא הבעל אינו עוקר הנדר אלא מכאן ולהבא הלכך ההקדש קיים שהרי הנדר שהיה עליה בשעת ההקדש עדיין קיים:

ופריך מי מיפר את שלה. נזירות כתיב ואם הפר יפר אלא קרבנות שלה איך יפר:

גזירת הכתוב היא. דכתיב והפר את נדרה אשר עליה והאי עליה מיותר ללמד שמיפר את הנדר ואשר עליה מחמת הנדר כגון שנדרה בנזיר וישנו עליה גם קרבנות כשמיפר הנדר מיפר גם חוב הקרבנות אשר עליה:

אין טעונין כו'. הא דתנן במתני' אם שלה היתה בהמה מקריבין עולה ושלמים לשמן מ"מ אינן טעונין לחם ולא זרוע בשלה להתבשל עם האיל ולעשות תנופה כדין נזיר כיון דאין נזיר ניתר בהן:

ה"ג שלמים הבאין לאחר מיתה מהו שיטענו לחם. וה"פ נזיר שמת והיתה לו בהמה מפורשת ודאי שלמים קרבין שלמים מיהו הא קמיבעיא ליה אם טעונין לחם כשאר שלמי נזיר או לא:

חזר. ואמר וכן בחיים מי שהפריש קרבנותיו ונאבדו והביא אחרים ונתכפר בהן אח"כ נמצאו הראשונים אותן שלמים קריבים עם לחם ולא לבטלה אלו שלמים באין בתמיה שכבר נתכפר באחר ואפ"ה טעון לחם אף לאחר מיתה אע"ג דאינו בא לכפרה דאין כפרה לאחר מיתה טעון לחם:

פשיטא לר' בון כו'. דהא מתני' היא:

ופריך מה בין מיתה. דמספקא ליה להפרה דפשיטא ליה:

ומשני מיתה כבר נראו להיטען לחם. כשהיה חי:

תני אשם. קרבן אשם שמביא נזיר טמא:

לאחר הפרה. כגון אשה שנדרה בנזיר ונטמאה ואח"כ היפר לה בעלה מביאה אשמה שהפרישה קודם הפרה:

שאין לך אשם קרב לאחר מיתה. דחטאת שמתו בעליה למיתה אזלה וכל שבחטאת מתה באשם רועה:

ה"ג שאין לך אשם שאינו בא לבטלה כזה. דמצינו אשם תלוי שבא להציל מעונש וזה לכפרה בא דאשם טמא קרא חוטא קריא ליה:

תמן תנינן. שקלים פ"ב:

והוא. הא דהוי מותר נזיר לנדבה דוקא בשקרבה חטאתו לסוף שהנזיר מביא ג' בהמות חטאת עולה ושלמים וכשקרב החטאת לבסוף ה"ל מותר חטאת שהוא לנדבה כדתנן התם:

מותרו שלמים. כדתנן התם מותר שלמים לשלמים:

הלכה אחת היא בנזיר. כלומר הלכה כוללת היא במותר קרבנות נזיר שיהו לנדבה:

מתני' מסייעא לדין כו'. תניא כוותיה דר"ח ות"כ דר"ז:

אלו הן סתומין כל שדמי חטאת. שמתו בעליהן היו מעורבות בהן ואפי' הפרישו בעליהן בחייהן דמי חטאת מתוכן אפ"ה ה"ל כמעות סתומין וכאלו עדיין הן מעורבין בתוכו וילכו לים המלח לא נהנין ולא מועלין והיינו כר"ז:

ה"ג אילו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי ומת דמי החטאת ילכו לים המלח לא נהנין ולא מועלין והשאר רוצה להביא בהן עולה יביא שלמים יביא ומועלין בכולן ואין מועלין במקצתן כ"ה בתוספתא פ"ק דמעילה. וה"פ במקצתן אין מועלין דלמא דמי שלמים הן ואין מעילה בשלמים:

ולא אמר אם מת יפלו לנדבה. כמותר חטאת והיינו כר"ח:

ירקב. שאין לו תקנה כדמסיק:

להקריבו. ללחם בפ"ע א"א:

ה"ג שאין לך לחם קרב בפ"ע. בלא קרבן:

להקריבו עם. קרבנות של נזיר אחר אי אפשר:

שאין לך נזירות באה בלא לחם. א"כ מעיקרא כשקיבל נזירות על עצמו כבר נתחייב להביא לחם משל עצמו:

לפום כן. לפיכך מותר לחם ירקב:

סברין מימר. סברוהו למימר מותר לחם ומותר נסכים שוין ושניהן ירקבו:

קדשי קדשים אינון. וקדשי קדשים מותרן נדבה:

ההן דהכא. דמותר לחם ירקב ומותר נסכים יפלו לנדבה דקדשי קדשים הן:

עד דאנא. כשהייתי בבבל שמעתי קלא דר"י ששאל לשמואל:

הפריש שקלו ומת. מה יעשה בו:

א"ל יפלו לנדבה. דשקלים לקדשי קדשים באין:

ה"ג ר"ל מותר כו'. וה"פ ר' לעזר מה הוא דאיתמר מותר עשירית האיפה של כה"ג שניתותר מה יעשה בו:

יוליכם לים המלח. לא נהנין ולא מועלין בהן:

ר"ל אמר יפלו לנדבה. דעשירית האיפה קדשי קדשים היא דכתיב בה חטאת:

מעות סתומין. תנן במתני' דוקא מעות אבל אין בהמה סתומה אפי' אינה ראויה לקרבנות נזיר אפ"ה כמפורשת היא דאם אינה ראויה לקרבן נזיר ראויה היא לקרבן אחר:

ותני כן. ותניא נמי הכי:

לא יצא. זה מידי עבירה קלה כגון נדה וחלב שאין בהן מיתת ב"ד:

בבהמה שהפריש אביו. על עבירה חמורה כגון חלול שבת:

שכן אינו מגלח. נזירות על בהמות שהפריש אביו לנזירותו:

בזמן שהן סתומין. שלא פירש אלו לחטאת ואלו לעולה:

ת"ל קרבנו. דגבי חטאת כתיב קרבנו יתירא ללמד בקרבנו הוא יוצא ולא בקרבן אביו:

כשהוא אצל מעות כו'. לאו סיומא דברייתא הוא אלא רב ששת הוא דדייק הכי מדתני גבי מעות בזמן שהן סתומין כו' וגבי בהמה לא. תני הכי ש"מ דאין בהמה סתומה:
ה"ג בהמה אין עליה הלכות סתומין בתחלה ויש עליה הלכות סתומין בסוף מעות יש עליהן הלכות סתומין בתחלה ואין עליהן הלכות סתומין בסוף ובסמוך מפרש להו לכולהו:
ה"ג מעות יש עליהן הלכות סתומין בתחלה דתנינן היו לו מעות סתומין יפלו לנדבה בהמה אין עליה הלכות סתומין בתחלה דתנן הביא ג' בהמות ולא פירש מעות אין עליהן הלכות סתומין בסוף דתניא אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי ומת מועלין בכולן ואין מועלין במקצתן בהמה יש עליה הלכות סתומין בסוף כשהביא מעות וחיללן על בהמה. וה"פ מעות יש עליהן הלכות סתומין בתחלה כדתנן במתני' בהמה אין עליה הלכות סתומין בתחלה כדתנן לקמן פ"י רשב"ג אומר הביא ג' בהמות ולא פירש הראויה לחטאת תיקרב חטאת והראויה לעולה עולה כו' מעות אין עליהן הלכות סתומין בסוף דתניא תוספתא דמעילה פרק קמא אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי דמי חטאת ילכו לים המלח והשאר יביא חציו לעולה וחציו לשלמים ומועלין בכולן דדמי עולה מעורבין בהן ומועלין בכולן ואין מועלין במקצתן אבל בחציין אין בהן מעילה דאיכא למימר דשלמים הן ואין בשלמים מעילה שמעינן מיהת בסוף כשאין דמי חטאת מעורבין בהן אע"פ שדמי שלמים סתומין אפילו הכי אינן נופלין לנדבה כמעות מפורשין בהמה יש עליה הלכות סתומין בסוף אם הביא מעות וחיללן על בהמה דין בהמה כדין מעות ואם מת יפלו דמיהן לנדבה:
הפריש חמור. דינו כמפריש מעות סתומין דחמור ודאי לדמי עומד:
הפריש שור. דאינו ראוי לקרבן נזירות דקרבנו מפורש איל וכבש וכבשה:
תריהון. תרווייהו אמרי בשם שמאי ופליגי איך אמר שמאי:
חד אמר כמפריש מעות. סתומין כיון דאינו ראוי לקרבן נזירות:
וחד אמר כמפריש בהמה. דאע"ג דלא חזיא לקרבן נזיר מ"מ ראוי לקרבן אחר וחל עליו קדושת הגוף דאינו נפדה בלא מום מידי דהוי מקדיש זכר לדמיו שלא הקדיש הדבר עצמו לעולה אלא לדמי עולה אפ"ה חל עליו קדושת הגוף ה"נ כן הוא:

הלכה ה

מתני' **נזרק עליה אחד מן הדמים**. של קרבנותיה דאז כבר הותרה לשתות ביין אינו יכול להפר שאין כאן עוד נדר עינוי נפש אף ע"פ שצריכה עדיין גילוח אין בכך כלום:

אפי' נשחטה עליה. אחת מכל קרבנותיה אינו יכול להפר משום הפסד קדשים דלאחר הפרה אינו יכול לזרוק הדם נמצא קרבן הנשחט יוצא לבית הפסול:
אבל בתגלחת הטומאה יפר. שצריכה לחזור ולמנות נזירות טהרה ויכול לומר אי אפשי באשה מנוולת כלומר מעונה ומנועה משתיית יין:
אף בתגלחת טהרה יפר. שלא תצטרך לנוול עצמה ע"י הגילוח ות"ק סובר אין הגילוח ניוול לה שיכולה לעשות פיאה נכרית בשערה:
גמ' **ה"ג אינו מיפר לה מפני שערה**. וה"פ אע"ג שצריכה עדיין תגלחת ויש ניוול משערה אפ"ה אינו יכול להפר שאפשר לה בפיאה נכרית א"נ ה"ג מי מיפר את שעליה ר' יוסי וכו' וכ"ה לעיל בפרקין וה"פ אע"פ שיכול להפר נזירותה משום עינוי נפש שאסורה ביין למה תהא פטורה מחיוב קרבנות שקיבלה על עצמה:
גזירת הכתוב הוא. דכתיב והיפר את נדרה אשר עליה קרא יתירא הוא ללמד מי שמיפר הנדר אף הוא מיפר חוב הקרבנות שעליה:
דר"ש היא. מתני' דתנן נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר ש"מ דלאחר שנזרק אחד מן הדמים הותר הנזיר לשתות ביין ולהטמא למתים והיינו כדר"ש כדתנן לקמן פ"ו:
ד"ה היא. מתני' כרבנן נמי אתיא דאע"ג דהנזיר אסור ביין עד לאחר כל המעשים מ"מ אין איסורו בלא תעשה אלא בעשה דמעיקרא אסור בלא תעשה דכתיב חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה וגו' אבל השתא נאסר מדכתיב ואחר ישתה משמע קודם שנעשו כל המעשים לא וה"ל לאו הבא מכלל עשה נמצא אחר הקרבת אחד מקרבנותיה שנדחה איסורה מלא תעשה לעשה וכיון דאיכא עשה (ול"ת) אינו יכול להפר:
רבנן אמרין כו'. סתמא דש"ס מפרש מאן נינהו דברי הכל וקאמר דפליגי רבנן ור"ש דרבנן אמרי ואחר ישתה היינו אחר כל המעשים כולן דהיינו הקרבת כל הבהמות והתגלחת ישתה ור"ש אומר ואחר שנעשה שום מעשה לטהרתו ישתה יין:
ה"ג מתני' מסייעא לר' לעזר בד"א כו' שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מנוולת הא תגלחת טהרה אינה מתנוולת מאן אית ליה תגלחת טהרה אינה מנוולת לא ר"ש. וה"פ הא דקאמר אי אפשי באשה מנוולת היינו האסורה ביין דליכא למימר שצריכה תגלחת דא"כ אף תגלחת טהרה נמי אלא ודאי אשתיית יין קאי וקאמר דבתגלחת טומאה איכא איסורא לאחר טהרתה אבל בתגלחת טהרה ליכא איסורא לאחר שנזרק עליה אחד מן הדמים והיינו כר"ש:
אף ר' דכוותיה. מדברי ר' נמי איכא למידק דכר"ש ס"ל:

ה"ג ר' אומר אף בתגלחת הטהרה יפר שיכול לומר א"א באשה מגלחת. ואס"ד כרבנן ס"ל דאסור ביין לאחר כל המעשים ה"ל למימר אף בתגלחת הטהרה יפר מפני שיכול לומר אי אפשי במנוולת ומגולחת אלא ש"מ כר"ש ס"ל:

ה"ג אר"י לא אמר ר"ע אלא בחטאת. שאם יפר לה אחר שחיטת החטאת איכא הפסד קדשים. דחטאת שנשחטה שלא לשמה פסולה אבל אם נשחטה עולה או שלמים יכול להפר ואין בזה הפסד קדשים דיכול לזרוק דמן שלא לשמן והן מותרים באכילה:

ופריך מעתה. אפי' לא נשחטה החטאת אלא מיד לאחר ההפרשה אע"פ שהיא עדיין בחיים נמי לא יפר מפני הפסד קדשים דהא לאחר שהפרישה החטאת והיפר לה בעלה החטאת תמות כדתנן במתני'. ומשני אינה נמסרת לגבוה אלא בשחיטה. כל זמן שלא נשחטה לא קפדינן אהפסדה שלא נקרא עליהן שם גבוה ולא דחינן בשביל הפסדו הפרת הבעל המפורש בקרא:

הלכה ו

מתני' **האיש מדיר את בנו.** כשהוא קטן בנזיר וכל דין נזירות עליו ואביו חייב להביא קרבנותיו ואם נטמא מביא קרבן טומאה והאי מדירו היינו שאומר לו תהא נזיר או שאומר הרי פלוני בני נזיר והוא שלא ימח' הבן ולא הקרובי' ודבר זה הלכה מפי הקבלה:

כיצד. יעשה האב בקרבנות שהפריש לנזירות הבן ואח"כ גילח הבן או הקרובים או שמיחו אחד מהן ונתבטל הנזירות וקאמר אם היתה לו בהמה מפורשת החטאת תמות כו':

מתני' **ואין אשה מגלחת על נזירות אביה.** אפילו היא בת יורשת ודבר זה הלכה מפי קבלה:

גמ' **איש.** כתיב איש צרוע הוא אין לי אלא איש הוא דנחלט בקרחת או בגבחת דכתיב בסיפא דקרא טמא יטמאנו הכהן אשה מנין:

ה"ג ת"ל והצרוע. וה"פ כתיב סמוך ליה והצרוע אשר בו הנגע והאי והצרוע מיותר דהא כולא פרשתא במצורע כתיב אלא לרבות צרוע שאינו נזכר בקרא והיינו אשה וקטן:

א"כ למה נאמר איש. איש צרוע אחרי דמרבי' הכל איש ל"ל:

לענין שלמטן. לאו למעוטי נשים מטומאה האמורה במקרא זה אלא למעט נשים מפריעה ופרימה האמורה למטה לומר לך איש פורע ופורם ואין אשה פורעת ופורמת:

האיש מדיר. את בנו בנזיר ואין האשה מדרת:

והאיש מגלח. על נזירות אביו ואין האשה מגלחת על נזירות אביה:

תני. בתוספתא דנזירות שסידרן חכם אחד ששמו מרחם איכא דאמרי האיש מדיר את בנו בנזיר עד שיביא שתי שערות והיינו עד שיהיה בן י"ג שנה ויום אחד ואיכא דאמרי עד שיבא הבן לעונת נדרים דהיינו עד שיהיה הבן י"ב שנה ויום א':

הכל מודין כו'. סתמא דש"ס קאמר דהך תוספתא לאו דסמכי דהכל מודין משהגיע לעונת נדרים אינו יכול להדירו עוד לישנא אחרינא הכל מודין שאם הזירו לאחר שהגיע לעונת נדרים לאו כלום הוא כי פליגי כשהזירו קודם שהגיע לעונת נדרים ומשך הנזירות הוא עד לאחר י"ג שנה חד אמר שאינו נוהג נזירות אלא עד שיגיע לעונת נדרים וחד אמר עד שיביא שתי שערות:

בכל לשונות. שמשמעו שמוחה על הנזירות הויא מחאה:

ישב לו לפני הספר. ולא אמר לגלחו לאו כלום הוא שאפשר לכוונה אחרת ישב לשם או שחזר מדעתו:

קרוב מהו שימחה. כלומר איזהו קרוב שימחה מי בעינן פסולי עדות כדתנן סנהדרין פ"ג ואלו הן הקרובין או דלמא כל קרוביו בכלל עד למעלה ועד למטה:

מהו שתחול כו'. מיבעיא ליה שנת י"ג שהוא השנה שבו מגיע לעונת נדרים אם הדירו אביו לאותו זמן מהו שאף הבן יכול לידור או דלמא כיון שנתרוקן הרשות לאב הבן בכלל קטן ואינו יכול להזיר עצמו:

ופשיט מעשה כו'. מדקאמר אם נזירות כו' משמע אם נזירות אביו עליו הוא אינו יכול להדיר עצמו א"נ אס"ד שחל עליו נזירותו ונזירות אביו הא ודאי היה צריך לבודקו שמא עדיין לא הביא שתי שערות וחל עליו נזירותו ג"כ שהרי כבר הגיע לעונת נדרים נמצא חלו עליו שתי נזירות:

מכבר. מעכשיו:

מליקת העוף שלו. של בן י"ב שנה ויום אחד מהו שתיאכל ל"א מליקת העוף של קטן שהדירו אביו ונטמא שמביא שתי צפרים א' לעולה וא' לחטאת מהו שתיאכל מי הוה כגדול ממש ונאכל או לא ופריך עד דמיבעיא לך מליקתו אפי' הוה דינו בשחיטה תיבעי לך על אכילתו אי שריא או לא דה"ל חולין שנשחטו בעזרה:

ומשני תמן. התם בשחיטה אינו אלא ספק אחד ספק חולין שנשחטו בעזרה משא"כ במליקה איכא תרתי ספק נבלה וספק שחיטת חולין בעזרה:

ואפי' הכא ספק אחד הוא. במליקה ספק נבלה אבל ספק חולין בעזרה אינו כהא דתני הנוחר והמעקר אין בו משום חולין בעזרה ומליקה נמי כן הוא:

אפי' ספק א' אינו. במליקת עוף דאין שחיטה לעוף מן התורה ובנחירת הסימנין להוציא דם סגי:

מחוורת מד"ת. אינה ברורה מדברי תורה אלא רמז בעלמא דכתיב בשליו וישטחו להם שטוח ודרשינן שנתן להם דבר הטעון לשחוט שטוח בהיפך האתוון שחוט:

גמ' **עד כדון בשוין**. ממתני' שמעינן האיש מגלח על נזירות אביי בשהיה נזירותו ונזירות אביו שוין מיהו הא מיבעיא לן היה הוא נזיר אחת דהיינו שלשים יום ובנו נזיר שתים שהוא ס' יום או שהאב קיבל על עצמו ב' נזיריות והפריש קרבנות לאחת מהם ומת או אפי' שניהן נזיר אחת אלא שהוא היה נזיר טהור ובנו נזיר טמא או איפכא הוא נזיר טמא ובנו נזיר טהור מהו שיגלח על נזירות אביו:

מ"ט דר' יוסי. דאמר דבעינן שיהא נזיר בחיי אביו דכתיב קרבנו לה' על נזרו ודרשינן בספרי קרבנו לה' על נזרו ולא נזרו על קרבנו וה"ג בסוגיין שיקדים נזרו לקרבנו ולא שיקדים קרבנו לנזרו ואם יזיר אחר מיתת אביו הרי קרבנו קודם נזרו:

הוון בעי מימר. סברוהו למימר ר' יהודה היינו ת"ק דפליג אר' יוסי סובר נמי דמי שהיה הוא ואביו נזירים שמגלח על נזירות אביו ולא פליגי אלא במי שנזר לאחר מיתת אביו דלר' יהודה מגלח על נזירות אביו ולר' יוסי אינו מגלח:

אשכחית אמר. מצאו ברייתא דאמר בה שאין ר' יהודה. מודה ל לר' יוסי ולא ר' יוסי לר' יהודה אלא ר' יהודה דוקא בנדר לאחר מיתת אביו הוא דמגלח על נזירות אביו ולא במי שהיה הוא ואביו נזירים דכיון דכבר נתחייב בקרבן אחר בחיי אביו אינו מגלח על נזירות אביו ור' יוסי סובר דוקא מי שהיה הוא ואביו נזירים הוא דמגלח על נזירות אביו אבל נדר לאחר מיתת אביו לא:

הדרן עלך פרק מי שאמר בתרא

פרק ה

הלכה א

מתני' **בש"א הקדש טעות הקדש כו'**. בגמרא מפרש טעמא:

דינר זהב כו'. רישא קמ"ל מידי דקדוש קדושת הגוף והכא קמ"ל מידי דקדוש קדושת דמים ובסיפא קמ"ל דבר הראוי למזבח ואפ"ה אינו אלא קדושת דמים דחבית של יין ראוי הוא למזבח אלא כיון דסתם הקדש לבדק הבית ימכר לצרכי אותו המין ודמיו יפלו לבדק הבית:

גמ' **תמן תנינן**. תרומות פ"ג:

שלמים ואמר עולה. לא אמר כלום עד שיהא פיו ולבו שוין:
בא לומר חולין כו'. אמתני' דידן קאי הא דפליגי ב"ש ואמרי הקדש בטעות הוי הקדש היינו אפי' היה בדעתו לומר חולין ואמר עולה הוי הקדש הואיל והוציא הקדש מפיו:
במתכוין להקדיש. הוא דאמרי ב"ש דהוי הקדש בטעות שהיתה כוונתו להקדש אלא שטעה להוציא מפיו מה שלא היה בלבו להוציא לכך ההקדש שהיה בלבו קיים אבל אם לא היתה כוונתו להקדש אף ב"ש מודו דלא הוי הקדש דאמירה לחוד בלא לב לאו כלום הוא:
ה"ג הדא מתני' מה היא וכ"ה פ"ק דתרומות. וה"פ הך מתני' דתרומות דתנן המתכוין לומר עולה ואמר שלמים לא אמר כלום כמאן אתיא:
ע"ד דר"י. לר' ירמיה במחלוקת שנויה כלומר לא אתיא אלא כב"ה דלב"ש השתא בשלא היתה כוונתו להקדש אמרי דהוי הקדש בשהיתה כוונתו להקדש לא כ"ש:
ע"ד דר' יוסי. אתיא מתני' אפי' כב"ש והא דתנן לא אמר כלום היינו שאין באמירתו כלום וההקדש הראשון שהיה בלבו קיים:
ה"ג תני בשפתים ולא בלב. וה"פ כתיב נפש כי תשבע לבטא בשפתים דוקא שהוציא בשפתים מה שהיה בלבו אבל אם היה בלבו להוציא פת חיטין והוציא פת שעורין לאו כלום הוא:
יכול שאני מוציא את הגומר בלב. להוציא פת חיטין והוציא פת סתם ת"ל לכל אשר יבטא האדם:
אינו חייב עד שיוציא בשפתיו. אבל גמר בלבו לאו כלום ומפרש למתניתא כדפרשינן:
ופריך והתני. כתיב כל נדיב לב עולות לומר כל שגמר נדבתו בלבו ה"ז עולה או אינו אלא המוציא בשפתיו. דוקא הוא דהוי קרבן אבל קבלה בלב לאו כלום הוא:
מוצא שפתיך וגו'. גבי נודר קרבן כתיב:
ומשני מאי דאמר שמואל. בהך ברייתא דתני דאפי' גמר בלב סגי היינו לקרבן דמפורש קרא כל נדיב לב עולות אבל בשבועה בעינן שיהא פיו ולבו שוין ל"א מה דאמר שמואל דבעינן שיוציא בשפתיו היינו לענין קרבן שבועה אבל לנדבת קרבן סגי שיגמור בלבו כדכתיב כל נדיב לב:
תמן תנינן. שקלים פ"ב:
המכנס מעות. כונס מעות ומקבץ על יד פרוטה אחר פרוטה וכשהתחיל לכנס אמר הרי אלו לשקלי וחשב מה שכנס יחד ומצא שהותירו על שקלו:
מותרן נדבה. יפלו לשופרות שבמקדש העומדים להקריב בדמיהן הנמצאים בתוכן עולות לקיץ המזבח וב"ש לטעמייהו דאמר הקדש בטעות הקדש:

מותרן חולין. שלא נתכוין זה אלא לכנס עד כדי שקלו:
שווין שמותרן חולין. דהוי כאומר מפורש אם אכנס יותר משקלי אביא מהן שקלי והמותר יהיה חולין:
אילו לחטאתי. כנס מעות ואמר הרי אלו לחטאת מודו ב"ה שהמותר נדבה:
ה"ג שאביא מהן חטאתי כו':
מה פליגא. כי פליגי במכנס פרוטה אחר פרוטה אבל היה צבור מעות לפניו ואמר אלו לשקלי והותירו הכל מודים שמותרן נדבה דהא חזי להו ורואה שהן יותר מחצי שקל ולא היתה כוונתו אלא להקדישן דומיא דשקלים שהן לקרבנות ציבור לפיכך יפלו לנדבה שהן לקיץ המזבח לעולות:
אבל באומר אלו כל עמא מודיי שהמותר חולין. שזה ודאי כוונתו להוסיף על שקלו ואין אדם יכול להרבות בשקלים לפיכך מותר חולין:
אמר ר"ש. סיפא דמתני' המכנס כו' תנן אר"ש מה בין כו' וקס"ד ר"ש לדברי הכל קאמר ואפי' לבית שמאי. מה אנן קיימין. אהי קאי דקאמר מה בין כו':
ה"ג אם באומר שאביא מהן שקלי כל עמא מודיי שהמותר חולין אם באומר כו'. כלומר באומר שאביא מהן אין חילוק בין שקלים לחטאת אלא באומר אלו דגם בית שמאי מודו בשקלים חולין ובחטאת נדבה:
מה עביד לה רבי יוסי. הא ממתניתין משמע דאפילו בצבור מעות נמי מותרן חולין לפי שיש להן קצבה ולעולם לא קידש יותר מקצבתו:
ומשני פתר לה. מפרש מתניתין דאיכא לחלק בין שקל לחטאת במכנס ואמר אלו ואליבא דב"ה אבל בצבור מעות ואמר אלו אף בית הלל מודו דמותר נדבה:
ה"ג אותו השני מה את עביד ליה נישמעיניה מן הדא הפריש חטאתו סבור שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדשה הפריש שתים וסבור שהוא חייב שתים ונמצא. שאינו חייב אלא אחת אותה שנייה מה את עביד לה אלא רועה ה"נ אלו לנדבה היאך אתה אומר אלו וכ"ה בשקלים. וה"פ קאמר ת"ש מהך ברייתא דתניא הפריש חטאתו כו' והשנייה רועה ה"נ בשקלים המותר יפול לנדבה ופריך איך מדמית שקלים לחטאת דהתם הוה כאומר אלו לחטאתי דתנן מותרן נדבה ובשקלים אמרינן באומר אלו לשקלי מותרן חולין:
תמן תנינן. מנחות פי"ב:
במרחשת והביא במחבת. מה שהביא הביא דאימר לא לשם נדרו הביאה אלא נדבה אחרת היא וידי חובתו לא יצא:

דב"ש היא. קס"ד מתני' איירי דטעי וסבר שכך נדר ונודע לו אח"כ דטעה אפ"ה קדש ש"מ דאתיא כב"ש דאומר הקדש בטעות הקדש:
ולמה. אין אנו מפרשי' למתניתין כדברי הכל ואיירי באומר יודע אני שאמרתי להביא במחבת ואפ"ה אני מביאה במרחשת הלכך מה שהביא הביא דאמרינן נדבה אחרת הוא:
וחזר ואמר במרחשת יצא. דאמרינן תפוס לשון אחרון:
אמר הרי עלי או במחבת כו' וחזר ואמר במרחשת. מהו מי אמרינן לאו חזרה היא אלא אכוונה ראשונה קאי או דלמא חזרה היא:
קובען אפילו בפה. ממתניתין מוכח כן אמר להקריב מנחה זו במחבת אע"פ שלא הניחה בתוכה נקבעת ואם לא הביא' במחבת פסולה:
סברין מימר. סברוהו למימר אף האומר מנחה זו עלי להקריבה בי"ט חייב להקריבה בי"ט:
אפילו כלים קובעין. הניחה לתוך מחבת אע"פ שלא אמר כלום הרי היא קבועה למחבת ואינו יכול לשנותה:
תמן תנינן. תמורה פ"ב:
עשה שוגג כמזיד בתמורה. דכתיב יהיה קדש לרבות שוגג כמזיד:
ה"ג לשוגג בלא תעשה ולמזיד בלא תעשה. וה"פ שוגג לקי כמזיד:
ה"ג אבל אם בא לומר חולין ואמר עולה לא קדש. אפי' בתמורה:
ה"ג א"ר יוחנן בא לומר תמורת חולין ואמר תמורת עולה קדשה אבל בא לומר חולין ואמר עולה לא קדשה. וה"פ ר"י פליג אחזקי' וסובר הא דאריב"י עשה שוגג כמזיד כו' לאו לענין מלקות קאמר דאין מלקות בשוגג אפילו בתמורה אלא לענין זה עשה שוגג כמזיד בתמורה בא לומר תמורת חולין ואמר תמורת עולה ה"ז קדש אבל לא בקדשים:
ה"ג ואתייא דר"י לריב"י בתמורה כדעתיה דר' ירמיה על דב"ש במוקדשין. וה"פ סובר ר' יוחנן דריב"י סובר בתמורה כב"ש בקדשים וכדפריש ר' ירמיה לעיל דפליגי ב"ש אפי' בא לומר חולין ואמר עולה קדשה:
ופריך ע"ד דר"י. ניחא לחלק בין תמורה לקדשים דבתמורה הקדושה חלה אפי' בשוגג ובקדשי' לא חלה אלא לחזקיה דאמר בתמורה לקי אפי' בשוגג מאי ולא עשה שוגג כמזיד במוקדשין דאמר ריב"י הא במוקדשין אפי' במזיד לא שייך מלקות:
ומשני במקדיש בכור. לזבח אחר במזיד לקי אבל לא בשוגג:
ופריך ומי קדש. הא א"ר יוחנן הקדיש בכור למזבח כלומר לזבח אחר אפי' לדמים לא קדש דאין קדושה אחרת חלה עליו:

הקדיש בעל מום למזבח. וליכא לאוקמי הא דאריב"י לא עשה שוגג כמזיד במוקדשין היינו שאם הקדיש בעל מום למזבח במזיד לוקה דכתיב כל אשר בו מום לא תקריבו ובשוגג אינו לוקה דהא אפי' בתמורה אין בעל מום קדש א"כ אין חילוק בין תמורה לקדשים:

ומשני אלא במקדיש בעל מום עובר. לא עשה בו שוגג כמזיד במוקדשין משא"כ בתמורה:

ופריך ומחובר הוא למכות. בתמיה הא אפילו המקדיש במזיד בעל מום עובר אינו לוקה:

תיפתר. תפרש למתניתין במקדיש תמימין לבדק הבית. דבמזיד לקי וריב"י בשיטת רבי יהודה אביו קאי דאמר דיש לאו במקדיש תמימים לבדק הבית:

עובר בעשה. שנאמר ושור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אותו ודריש אותו אתה עושה נדבה לבדק הבית ואי אתה עושה תמימים נדבה נבדק הבית ולאו הבא מכלל עשה עשה:

רבי הוה יתיב. ודריש בפרשת תמורה בהלכה דאין ממירין בכור בחולין:

ה"ג עבר אבוי דבר פדייה אמר לית אנא ידע כו'. עבר לפניו אביו דבר פדייה וראהו רבי אמר לא נודע לי פירוש הדברים שאמרתי משמי' דרבי יהודה לאמר לאו אמור איך משמע מקרא זה דלאו אית ביה וכי כתוב כן:

דמר רב אסי. וא"ל אבוי דבר פדיי' אין דאמר רב אסי בשם ר"י גורעין אפילו לדרוש מתחילת התיבה לסופה כ"ש דדרשי' הכי א' דלאמר לפניה ולאחריה וה"ק אמר הקב"ה למשה אמור להם לישראל לא אמור אי עברין אהך פרשתא עוברין בלאו א"נ אל בפת"ח לאמר שיש בפרשתא מצוה שהיא באל והראשון עיקר:

ה"ג גורעין לדרוש מתחלת התיב' לסופה:

ה"ג ויצקת עליה שמן מנחה היא ויצקת שמן על המנחה לרבות כל המנחות ליציקה. וה"פ גורעין תיבה אחת לשנים ושלא כסדר:

תמן תנינן. ערכין פ"ו:

שום היתומים. ב"ד היורדין לנכסי יתומים למוכרן להגבות לבע"ח שמין את הקרקע ומכריזין עליה שלשים יום כל הרוצה ליקח יבא ויקח:

שום הקדש. גיזבר המוכר קרקע ההקדש:

ומכריזין בבקר ובערב. סיפא דהך מתני' תני המקדיש נכסיו והיתה עליו כתובת אשה ר' אליעזר אומר כשיגרשנה ידור הנאה שלא יחזירנה לעולם ר' יהושע אמר אינו צריך:

ר' ליעזר חשש על הערמה. לכך ידור הנאה שלא יחזירנה דחיישינן שמא ערמה הוא עושה שמגרשה כדי שתגבה כתובתה מן ההקדש ויחזירנה אח"כ. ור"י לא חשש להערמה. דסובר אין אדם עושה קנוניא להקדש. ה"ג דר"א כב"ש דבש"א אין אדם נשאל

על הקדשו והוא דהוה אמר צריך להדיר הנייה ודר"י כב"ה דב"ה אמרי אדם נשאל על הקדשו והוא דהוה אמר אינו צריך להדיר הנייה. וה"פ ר"י בר בון פליג אר' מנא וסובר ד"ה אדם עושה קנוניא על ההקדש ור"א ור"י בהא פליגי ר"א סבר כב"ש דאין נשאלין על ההקדש לחכם ואפי' אומר לו לחכם לא לדעת כן נדרתי וטעה בהקדשו אפ"ה אין חכם מתיר נדרו הלכך חיישינן דלמא זה המגרש נתחרט בנדרו ולכך עושה קנוניא זו לגרש אשתו לפיכך צריך להדיר הנאה ור"י כב"ה אדם מתחרט בנדרו להקדש וחכם מתירו הלכך לא חיישינן לקנוניא שהרי יכול להתיר נדרו ע"פ חכם ולמה ליה לגרשה לפיכך אין צריך להדירה בהנאה:

ה"ג מה נפשך תהא בו האיש הזה ישאל על הנייתו. וה"פ אם רצונו של האיש הזה שהוא תוהא על נדרו ומתחרט בו ישאל על הניתו ומה לו לגרשה:

מודה ר"י בערב. הערב לאשה בכתובתה ובעלה מגרשה צריך הוא להדיר הנאה הימנה קודם שיגרשנה דחיישינן שמא יעשה קנוניא על נכסיו של זה ויחזיר את אשתו:

מה א"ר יהושע. באדם שנתן מתנה לחברו ובא הנותן לגרש את אשתו והיא רוצה לגבות כתובתה ממתנה זו מי אמרינן כל הנותן מתנה בעין יפה הוא נותן ומסתמא אינו עושה קנוניא לפיכך אין צריך להדיר הנאה או דלמא כיון דחזינן שאינו חושש לביטול המתנה שהרי ע"י גירושין מפסיד המקבל מתנה חיישינן שמא חזר ממתנה ועושה קנוניא לפיכך צריך להדיר הנאה:

נשמעינה מן הדא. תא שמע:

קריבתיה דרבי חגיי. היה בעלה חייב לאחרים בשטר ובא בע"ת וטרף קרקעותיו ורצה הבעל לגרשה:

אתא עובדא. בא השאלה לפני ר' אחא אם צריך להדיר הנאה או לא:

ה"ג קומי דר' אחא אמר א"צ להדיר הנאה ר' יוסי אמר צריך להדיר הנייה אמרין חברייא קומי ר"י יאות א"ר אחא. וה"פ חברייא אמרו שפיר קאמר ר"א דא"צ להדיר:

דאין כו'. דאם מחזיר אשתו אז אף הקרקע חוזרת לבעלה דמה שקנאה אשה קנה בעלה א"כ אף הבע"ח יכול לחזור ולטרוף קרקעו הלכך אין לחוש לקנוניא:

אמר. להו ר"י אין מכאן תשובה דאיכא למיחש שימכור הקרקע ויעשה לה תכשיטין בדמיה או שיכתוב לה קודם שיחזירנה בכתובתה שיהא הקרקע שלה ע"מ שאין לבעלה רשות בה נמצא שאין הבע"ח יכול לטרפה:

משה. גדול הדור שפיר קא"ר יוסי:

ונפק עובדא. ויצא הלכה מבי מדרשא כר' אחא שא"צ להדיר דהלוקח מידע ידע שכל אדם איכא עליה כתובה ולמה קנה הקרקע איהו דאפסיד אנפשיה:

ופריך תמן. לקמן בפרקין תנן מי שנדר בנזיר ונשאל לחכם והתירו והיתה לו בהמה מופרשת תצא ותרעה בעדר ש"מ דמהכי שאלה להקדש דהא הקרבנות יוצאין לחולין ומשמע ליה דהך מתני' אתיא ככ"ע:

וכא. והכא את אמר הכי דאין שאלה להקדש:

תמן. הפריש קרבנות לנזירותו ונשאל על נזירותו וכיון שאין כאן נזירות ההקדש ממילא יוצא לחולין אבל הקדש לחוד אין שאלה:

ר"י בשם ר"ה. ור"ח ור"א אמרו הך שמעתתא בשם ר"י:

כל עמא מודיי. הכל מודים שאין שאלה לתמורה ותמורה בטעות הוי תמורה כי פליגי בהקדש בטעות ב"ש סברי כי היכי דתמורה בטעות הוי תמורה אף הקדש בטעות הוי הקדש וב"ה סברי אין למדין תחלת הקדש מתמורה דהוי סוף הקדש שהרי אם לא קדם הקדש אין כאן תמורה:

את תופסו כו'. פליג אר"י וסובר לכ"ע הקדש בטעות לא הוי הקדש ולא ילפינן מתמורה אלא היינו טעמא דב"ש דאת יכול לקיים ולפרש דבריו שמה שאמר שור שחור שיצא כוונתו הראשון שבשחורים שיצא ראשון וכן אם אמר שור לבן שיצא מביתי ראשון נמי הדין כן אבל בהקדש לא פליגי ב"ש וסברי דלא הוי הקדש:

שור שעמד על האבוס. אמר שור שהוא עומד על האבוס או שאמר שור שהוא רבוץ הקדש ונמצא עומד מהו:

ופשיט יהא בה. יהא דין זה כהא דאר"א בשם ר' יוחנן:

בלילה לא עשה כלום. כיון שהפרשתו היתה בטעות שלא היה אפשר לו להבחין אבל ביום אפשר להבחין ואפ"ה הפריש שעורים מסתמא היתה כוונתו לכך לתרום הכרי הזה יהיה חיטין או שעורים וה"נ ביום הוי הקדש ובלילה לא עשה כלום:

שחמתית. חיטין אדומות:

אגרון. לבנות:

אפי' ביום לא עשה כלום. שאי אפשר להבחין בקל:

איל לא כלום. אמר שור שיצא ראשון ויצא איל לאו כלום הוא אבל אם יצא עגל הוה הקדש דכתיב ועגל בן בקר לחטאת והיינו בן שתי שנים כדתניא בת"כ ש"מ אפי' עגל גדול מיקרי עגל וה"ה שור אבל אם יצא כבש לאו כלום הוא ל"א אמר איל ויצא שור לאו כלום הוא אבל אמר עגל ויצא שור הוה הקדש כדפרישית:

סלעים לאו כלום. אמר. דינר שיצא כו' והוציא סלעים שהן יותר מדינר לאו כלום:

פרוטרוט. היציא מעות פרוטרוט בדינר נמי לאו כלום הוא דדינר אמר משמע שיהא דינר ממש:

דינר זהב. אם הוציא דינר זהב הוי הקדש דדינר סתם משמע אף דינר זהב:

הלכה ב

מתני' **מי שנדר בנזיר**. בלשון שהיה דומה לו שאינו נזיר:

ונשאל לחכם ואסרו. ואמר לו שיש בלשון זה לשון נזירות:

מונה משעה שנדר. בגמ' מפרש:

תצא ותרעה בעדר. דהפרישה בטעות היתה ולא נתקדשו הקרבנות אפי' לב"ש דכי אמר לקרבנות נזירותו לאו כלום הוא כאומר ה"ז לחטאתי ונמצא שאינו חייב חטאת:

אי אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות. מאי שנא מהא דריש פרקין דאמריתו הקדש טעות הקדש:

א"ל ב"ש כו'. לא חשו להשיבם עיקר טעמא אלא לדבריהם השיבו מתשיעי ואחד עשר דקדשו בטעות דמרבינן לה מדכתיב וכל מעשר בקר וצאן:

א"ל ב"ה לא השבט קדשו. אלא גזירת הכתוב הוא דתשיעי ואחד עשר הסמוכים לעשירי השבט מקדשן אם קראן עשירי ולא ילפינן מינייהו בעלמא דהקדש טעות הוי הקדש דגם כאן אין הטעם משום הקדש טעות דא"כ אפי' שמיני ושנים עשר נמי אלא הטעם גזירת הכתוב הוא:

גמ' **משעה שנשאל**. הא דתנן מונה משעה שנדר היינו משעה שנשאל מתחיל למנות נזירותו:

מה נן קיימין. במאי עסקינן:

אם בשגלגל בנזרו. כלומר שלא נהג נזירותו משעה שנדר עד שעת שאלה הכל מודים שאינו מונה אלא משעה שנשאל:

אלא. הכא במאי עסקינן בשהיה דעתו לישאל מיד אחר שנדר ושכח אם נהג נזירותו עד עתה או לא בש"א מכיון שדעתו לישאל מסתמא לא נהג נזירותו כראוי ובה"א אילו לא היה חושש לנזירותו לא היה שואל עליו אלא ודאי כיון דמספקא ליה נהג נזירותו כראוי עד עכשיו:

הרי שנזיר כו'. מי שנזר מאה יום ולא נהג נזירותו ששים יום אינו מביא קרבנותיו עד שינהוג נזירות כמנין הימים שלא נהג נזירות:

בד"א בנזירות מרובה. שהיה נזירותו לזמן מרובה כלומר יותר משלשים יום:

ופריך מה בין נזרו מרובה לנזרו ממועט. הא אנן על שלא נהג איסור קנסינן ליה:

אלא. הכי קאמר בד"ח בזמן שעבר ולא נהג נזירותו יותר משלשים יום אבל עבר פחות משלשים יום לעולם מונה עוד שלשים יום:

מה נן קיימין. הא דתני נוהג בהן איסור כמנין הימים שנהג בהן היתר במאי עסקינן אם בשנטמא תוך ימי נזירותו הכל מודים שסותר הכל:

ה"ג אם בשגלגל בתגלחת. אם בשעבר וגילח הכל מודים שאינו סותר אלא ל' יום כדתנן לקמן פ"ו:

אלא. במאי עסקינן בשעבר ושתה יין דמן הדין אע"פ שחייב מלקות אינו סותר כדתנן לקמן אלא חכמים קנסוהו שינהג איסור כימים שנהג היתר:

בעומד בתוך נזירותו. לא אמרן דצריך לנהוג איסור כימים שנהג בהן היתר בשעבר ושתה יין תוך ימי נזירות אבל שתה יין אחר ימי נזירותו עד שלא הביא קרבנותיו אינו סותר אבל מכין אותו מכות מרדות:

ה"ג אינו סותר:

תמן תנינן. בכורות פ"ט:

הכי גרסינן מנין ששלשתן קדושים תלמוד לומר יהיה קדש. וה"פ דכתיב וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קדש משמע כל מעשר בין שקראו הוא עשירי בין שהיה עשירי למנין ולא קראו עשירי קדש:

יכול יקרבו שניהן. התשיעי והאחד עשר:

ה"ג ת"ל מן הבקר הבקר לרבות י"א מן הבקר להוציא תשיעי וכ"ה בת"כ. וה"פ כתיב ואם זבח שלמים קרבנו מן הבקר ה' דהבקר ריבויא לרבות י"א ומן מיעוטא למעט התשיעי:

אחר שריבה הכתוב ומיעט. מצינו לומר לרבות את שלאחר העשירי דהיינו אחד עשר דהא דקדושים הן התשיעי והאחד עשר היינו משום דדמיין לתמורה שהן תמורת העשירי ולעולם לא שייך תמורה עד אחר ההקדש:

מרבה אני י"א שהוא אחר הקדושה. שיהא קרב וממעטינן את התשיעי שלא יהא קרב לפי שהוא לפני הקדושה שהוא העשירי:

עד כדון. ממתני' לא שמעינן אלא בשטעה. וסבר שהתשיעי הוא עשירי וקראו עשירי שהוא קדש אבל בשהיה יודע בו שהוא תשיעי וקראו במזיד עשירי מהו:

ה"ג אמרו להו ב"ש אי אתם מודים במי שטעה כו':

ואינון מקבלין מינהון. וב"ה קבלו תשובה זו דאל"כ אלא אם במזיד קרא לתשיעי עשירי אינו קדוש היה להם להשיב מה אתם משיבין ממעשר שהוא דבר שאינו קדש בכוונה

על הקדש שיהיה קדש בין בכוונה בין בטעות והלא עיקר הקדש הוא בכוונה אלא ודאי שמעשר קדש אפי' כיון לומר על תשיעי עשירי:

ומשני כיי. כי האי דאמר רבי אמי עשירי הוו בתשובה ממעשר היה התשובה ק"ו מה מעשר שאינו קודש בכוונה קדש בטעות הקדש שקדש בכוונה לא כ"ש ל"א מעשירי עצמו היה התשובה שהעשירי ודאי קדש בכוונה וקדש נמי בטעות ה"ה שאר הקדשות שקדושים נמי בטעות:

או. אתיא כהא דא"ר נסא שהיו ב"ה יכולים להשיב מה למעשר שאינו קדוש בכוונה אלא שהשיבו להם דבר אחד כאדם שיש לו שני טעמים ואינו חש להשיבו טעם אחר:

הלכה ג

מתני' **ומצאה שנגנבה**. בגמרא מפרש:

ה"ז נזיר. ולא יתיר לו החכם בפתח זה דנולד הוי ואין פותחין בנולד:

ואם. לאחר שנגנבה נדר ואמר אלו הייתי יודע שנגנבה לא הייתי נודר ה"ז פתח ויתירנו החכם:

ומצאו שבית המקדש חרב. והם נדרו קודם שחרב הבית והתירן ואמרו לו חכמים שזה נולד הוא ואין פותחין בנולד:

גמ' **מה אנן קיימין**. במאי עסקינן:

אפילו משנגנבה בהמה נזיר. דאנן סהדי דבהמה זו לאו דוקא דמה לו בהמה זו או אחרת הרי בהמת אחרים היתה:

אם כסבור שיש לו. מעות לקנות קרבנותיו ונמצא שאין לו פשיטא דהוי נזיר אטו מי שנדר בנזיר שסובר שהוא עשיר ונעשה עני וכי מפני כך תפקע ממנו נזירותו בתמיה:

אלא. הכא במאי עסקינן באומר הריני נזיר על הבהמה שיש לי בתוך ביתי ואדעתא דהכי נדר להקריב קרבנותיו מבהמות אלו ומצאה שנגנבה ומפני כך מתחרט על נדרו הלכך אם עד שלא נגנבה נדר ה"ז נזיר אם משנגנבה אינו נזיר:

ה"ג אמרין ר"י החזירוה כו'. וה"פ אמרו בשם ר"י דבעי אם החזירו הגנבים הבהמות בלילה למפרע חוזר עליו נזירותו דהנדר חל עליו משעה שנדר או מכאן ולהבא הוא נזיר ומעכשיו מתחיל למנות ימי נזירותו והימים שנהג בהן נזירותו קודם שנמצאו אינן עולין לו מן המנין:

שפתח להם בנולד. דחרבן בה"מ נולד הוא:

הוה צריך מימר לון. דלמא ה"ק להו הלא כבר נבאו נביאים לכם שהמקדש עתיד לחרוב ואלו הייתם זוכרין בשעת הנדר לדברי הנביאים הייתם נודרין בתמיה א"כ אינו כנולד

אף ע"ג דנחום המדי במקדש שני היה מ"מ מדברי הנביאים נשמע שגם בית שני עתיד לחרוב דכתיב תלתא זימני היכל ה' ללמד ששנים יחרבו והשלישי יקום לעולם:

עוד הוא כנולד. גם זה לנולד דמיא דאף אם היו זוכרין דברי הנביאים היו נודרין שהיו סוברין דלזמן רחוק נבאו הנביאים ועדיין לא הגיע הזמן כדכתיב החזון וגו':

בעיי. והן צריכין תשע מאות קרבנות דכל נזיר צריך שלשה קרבנות חטאת עולה ושלמים כדתנן לקמן בפרקין:

הב. תן אתה ארבע מאות וחמשים קרבנות משלך ואני אתן ד' מאות וחמשים משלי:

אזל. הלך אחד ואמר לשון הרע לפני המלך שלא נתן שמעון בן שטח כלום משלו ורימהו:

וערק. וברח:

לבתר יומין. לאחר זמן עלו בני אדם מגדולי מלכות פרס לירושלים:

א"ל. לינאי זוכרין אנחנו כשהיינו פעם אחר אצלך היה כאן זקן אחד ואמר לפנינו דברי חכמה ואותו הזקן היה שמעון בן שטח:

תני. סיפר ינאי להם המעשה שאירע עם הזקן:

א"ל שלח אחריו שיבא דמסתמא ישיב לך תשובה:

שלח. ויהיב דיבורו שלא יעשה לו שום דבר רע ואייתוהו:

א"ל למה. צחקת בי ואמרת לי שקר דרמיתני:

א"ל אנא לא. צחקתי בך שכך הוא האמת אתה נתת המחצה בממונך ואני נתתי המחצה בחכמת התורה שבקרבי והיינו דכתיב צל החכמה שויא לצל הכסף:

א"ל ולמה ערקת. הלא יפה אמרת:

א"ל. שמעתי שאדוני כועס עלי אמרתי מתוך הכעס לא תשמע לדבריי וקיימתי בי המקרא הזה חבי כמעט רגע וגו':

ויתרון דעת. שהדעת גדולה מהכסף שהרי החכמה תחיה את בעליה:

סלסלה ותרוממך כו'. אחכמת התורה קאי:

אמר. ינאי לא' ממשרתיו הב כסא לשמעון לברך בה"מ:

יבון כו'. יהב ליה כוס ואמר נברך על המזון כו':

ה"ג א"ל עד כדון בקשיותך א"ל ומה כו'. עד כאן קשיות עורפך קיים לצחק בי:

חלוקין. חכמים פליגי אשמעון בן שטח:

על הראשונה. שלא רצה לברך עד שיאכל הלא בשתייה סגי א"כ היה לו לשתות ולצוות שימזגו לו כוס אחר לבה"מ:

על השנייה. שאכל אחר שאמר ינאי הב לן ונבריך:

מחלפא שיטתיה דר' ירמיה. ברכות פ' שלשה שאכלו מיבעיא ליה אם האוכל ירק יכול לברך ברכת המזון והכא פשיטא ליה דהוה סגי ליה לשמעון בן שטח בשתייה:
ומשני הן דצריכא ליה. הא דמיבעיא ליה היינו לרבנן והא דפשיטא ליה היינו לרשב"ג והא דאר"י חלוקין על שמעון בן שטח היינו רשב"ג:
ה"ג דתני רשב"ג אומר עלה והיסב כו' וכ"ה בבבלי ובתוספתא. וה"פ עלה למקום סעודה וישבו שנים ואוכלים דגן והיסב וטבל עמהן בירק שכל אוכליהן ע"י טיבול היה אע"פ שלא אכל דגן יכול לזמן עמהן:
דברי חכמים. כלומר חכמים דפליגי ארשב"ג אינהו איך סברין:
ר' יעקב כו'. אר"י בר אחא בשם ר"י דברי חכמים לעולם אין מזמנין כו' והיינו כשמעון בן שטח:
ה"ג והתני שנים בפת כו'. וקס"ד מתני' ככ"ע:
ומשני מתניתא. הך ברייתא אתיא כרשב"ג ודלא כרבנן:

הלכה ד

מתני' **הריני נזיר שזה**. האיש ההולך לנגדי הוא איש פלוני והשני אמר הריני נזיר אם אין זה איש פלוני:
כלם נזירים. ואפי' אותם שלא נתקיימו דבריהם דכי היכי דהקדש בטעות הוי הקדש ה"נ נזירות בטעות הוי נזיר:
רט"א אין אחד מהם נזיר. אפי' אותו שנתקיימו דבריו ובגמרא מפרש טעמו:
הרתיע לאחוריו. זה שבא כנגדן חזר לאחוריו ולא נודע מי הוא:
אינו נזיר. בגמ' מפרש טעמא:
רש"א כו'. ר"ש לטעמיה דאמר ספק נזירות להחמיר ומה תקנתן שהרי אי אפשר להביא קרבן מספק אלא כל א' צריך להתנות ולומר אם אינו כדבריו יהא נזיר נדבה:
ראה את הכוי. ששה בני אדם שראו את הכוי ואמר אחד מהן הריני נזיר אם זה חיה ואמר השני הריני נזיר אם אינו חיה ואמר השלישי הריני נזיר אם הוא בהמה ואמר הרביעי הריני נזיר אם אינו בהמה ואמר החמישי הריני נזיר אם הוא חיה ובהמה ואמר הששי הריני נזיר אם אינו לא חיה ולא בהמה ובאו שלשה אחריני מעלמא ואמר חד מינייהו לאלו הששה הריני נזיר אם אחד מכם נזיר ואמר השני הריני נזיר אם אין אחד מכם נזיר ואמר השלישי הריני נזיר אם כולכם נזירים כולן בין ששה הראשונים ובין השלשה אחרונים נזירים:

גמ' **כיני מתני'**. כן היא מתני' בה"א אינו נזיר אלא מי שנתקיימו דבריו דמי שלא נתקיימו דבריו אמאי יהיה נזיר ולשון מתני' הפוך הוא כדרך בני אדם שאומרי' על אשה שמת בנה בלא דבר קברה ברה והכוונ' וכי בלא דבר קברה ברה ודאי יש טעם בדבר ה"נ אינן נזירין אלא מי שלא נתקיים דבריו כלומר מי שלא נתקיים דבריו אינו נזיר אבל מי שנתקיים דבריו נזיר לישנא אחרינא לשון הפוך הוא שינוייא הוא כלומר אין צריך להגיה מתני' אלא ה"ק אינו נזיר אלא מי שנתקיימו דבריו שהראשון אמר הריני נזיר אם זה איש פלוני ורצה לאמת דבריו שאין זה איש פלוני נמצא שאם לא נתקיימו דבריו ר"ל רצונו אלא שזהו איש פלוני ה"ז נזיר וכן דרך הנשים כשבאת לישבע שאין לה דבר משל חבירתה כלום אומרת מי שיש לה יקבור בנה ורצונה לומר שאין לה וה"ז דמיא ממש למתני' אלא על התרייה. כלומר שיהא ברור לו בשעת נדרו שיהא נזיר וכל הני לא היו ברורים בשעת נדרם שיהיה נדר א"נ אין נזירות אלא במקום דשייך התראה והתראת ספק לא שמה התראה א"נ ה"ג אין נזירות אלא להפלאה וכ"ה בבבלי:

הדא היא דר"י. הא דתנן הרתיע לאחוריו אינו נזיר אתיא כר"י דאמר לא מחית נפשיה אספיקא ודעתו היה בשעת הנדר שאם לא יבא הדבר לידי בירור אין בדבריו כלום דאי ר"ט אפילו בא לפנינו אינו נזיר כיון שלא ידע בשעת הנדר:

מה נן קיימין. הא דתנן הרתיע לאחוריו אינו נזיר משמע שאין אחד מהששה הנזכרים ברישא נזיר ופריך במאי עסקינן:

ה"ג אם בשזה אמר ראובן וזה אומר אינו ראובן מה נפשך כו'. וה"פ קשיא לן זה שאמר שאחד מכם נזיר יהיה נזיר ממה נפשך אם זה שהרתיע לאחוריו ראובן או שמעון מ"מ אחד משנים הראשונים נזיר:

אלא. הכא במאי עסקינן בשזה אומר הריני נזיר שזה ראובן וזה אומר הריני נזיר שזה שמעון ולא ראובן ועכשיו שהרתיע לאחוריו אפשר שאינו ראובן ולא שמעון הלכך אין אחד מהם נזיר:

ה"ג הדא היא דר"ש אומר מביא קרבן עד שלא יהיה. וה"פ הא דתנן ראה את הכוי כו' הרי כולן נזירין אתיא כר"ש דאמר מביא קרבן מספק אע"פ שלא נתברר לו אם הוא נזיר והא דתנן במתני' כולן נזירים היינו מספק דאי כר"י אתיא מתני' קשיא איכפל תנא לאשמועינן כב"ש דאי כב"ה הא אמר ספק נזירות מותר אבל לרבי שמעון ניחא:

וכולן. אם תדקדק כל הנזירים המנויים בכוי תמצא תשעה כדפירשתי במתני' ופריך והא אינון עשר. כשתחשוב הנך ארבע השנויים ברישא דמתני' תמצא עשר:

ומשני אי אפשר שלא נתקיימו דברי אחד מהן. כלומר דברי החומר שאין אחד מכם נזיר אינו כלום דודאי אחד מהם נזיר:

דב"ש. הא דתנן כולן נזירים סובר ר' יסא דהיינו ודאי נזירים א"כ לא אתיא אלא כב"ש דסובר הקדש טעות הוי הקדש:

הדרן עלך פרק בית שמאי

פרק ו

הלכה א

מתני' **שלשה מינין כו' הטומאה כו'**. בגמ' מפרש מנ"ל:

וכל היוצא מן הגפן. חרצנים וזגים ענבים לחים ויבישים מצטרפין לכזית כדי ללקות עליהן:

משנה ראשונה עד שישתה רביעית יין. כדרך כל שתיה ולא סגי בכזית דלא ילפינן שתיה מאכילה:

ר"ע אומר. כתיב וכל משרת ענבים לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל וגמרי' שתיה מאכילה מה ענבים כזית אף שתיה בכזית:

אפי' שרה כו'. קסבר ר"ע היתר מצטרף לאיסור דכתיב משרת:

גמ' **ה"ג זיבח וקיטר וניסך והשתחוה בהעלם אחת**. עשה כל עבודות אלו להע"ז בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת דקסבר השתחויה בכלל היתה ויצאה לחלק. בבלייא. ר' זכאי מבבל היה וא"ל ר' יוחנן עברת תלתא נהרין שההולך מבבל לארץ ישראל צריך לעבור שלשה נהרות כלומר מהלך רב כזה הלכת וסכנת בעצמך לעבור ג' נהרות כדי ללמוד תורה:

ואיתברית. ונשברת וטעית דאינו חייב אלא אחת דהשתחואה לא יצאה לחלק אלא ללאו:

עד דלא יתברינה בידה. עד שלא טעית ודרשת השתחויה יתירא דכתיב בע"ז לחלק יצאה לא היה חייב על כל העבודות אלא אחת נמצא שיש כאן אחת אפי' עשה הרבה עבודות אינו חייב אלא אחת ואין כאן הנה בע"ז שיהא חייב הרבה חטאות בהעלם אחת:

מן דתבר בידה. ואמרת השתחויה לחלק יצאה יש כאן הנה כלומר פעמים שהוא חייב הרבה דהיינו אם עשה הרבה עבודות בהעלם אחת ואין כאן אחת איך מצינו שיעשה הרבה ולא יביא אלא אחת:

והלא הבערה בכלל. דלא תעשה כל מלאכה היתה:

ללמד. ולהקיש אליה כל שאר מלאכות שנכללו עמה בכלל שזה מדה בתורה דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא:

מעשה יחידים. שהיא אב מלאכה לעצמה:
וחייבין עליה בפני עצמה. אם עשאה עם שאר מלאכות בהעלם אחת:
שיש בו. בכלל לא תעשה כל מלאכה:
והלא השתחויה בכלל. לא תעבדם היה שהוא כולל כל מיני עבודה:
ובע"ז כלל במקום אחד. פ' כי תשא:
ופרט במקום אחר. פ' ויקהל:
שהוא בצד הפרט. דגבי הדדי כתיבי לא תשתחוה להם ולא תעבדם ולא ה"ל יוצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו:
א"ל והכתיב. במקום אחר לא תשתחוה כו':
א"ל מכיון שאין את למד. מפרט הנכתב אצל הכלל אף מפרט הנכתב במקום אחר אין את יכול ללמוד שהרי גילה הכתוב שאין ללמד מהפרט:
חברייא אמרי. אי משום שהפרט נכתב בצדו יש ללמד דאין חילוק בין פרט הנכתב בצדו או שנכתב במקום אחר אלא היינו טעמא דלא דרשינן בע"ז כלל ופרט דבעינן שיהא הכלל כתוב תחלה ואח"כ הפרט כמו בשבת משא"כ בע"ז שהפרט נכתב תחלה לא תשתחוה ואח"כ הכלל לא תעבדם והא דכתיב לא תשתחוה לאל אחר אע"ג דכתיב בתר הכלל אין למידין שכבר גילה קרא דאין למילף מהפרט:
ה"ג ר' יוסי אומר בין שכלל ואח"כ פרט או פרט ואח"כ כלל כלל ופרט הוא וכ"ה בשבת:
כלל בעבודתה. בעבודת השבת וכן הפרט בעבודת השבת:
ובע"ז כלל בעבודתה. דכתיב לא תעבדם בעבודה של אותה ע"ז:
ופרט למלאכת גבוה. דהשתחויה אסורה בכל ע"ז אפי' אין עבודתה בכך כיון שעובדין לגבוה בהשתחויה:
אמר ' ר' מנא. בלאו כל הני אין לדמות ע"ז לשבת בשבת יצאה הבערה שלא לצורך שהיא בכלל לא תעשה מלאכה ועל כרחך לומר דלחלק יצאה אבל השתחויה בע"ז לצורך עצמה יצאה לחייב עליה אע"ג שאין בה מעשה:
ותניא כהדא. ותנא כהא דר' מנא:
יצאה זביחה ללמד על הכלל. שחייב על מעשה יחידי:
השתחויה ללמד על עצמה. אע"פ שאינה מעשה חייב עליה:
או חילוף. השתחויה ללמד על הכלל וזביחה ללמד על עצמה:
ומשני דבר שהוא מעשה מלמד. על הכלל ודבר שאינו מעשה מלמד על עצמו:
הבערה. נמי לצורך עצמה יצאה:
ללמד על בתי דינין שלא יהו. דנין בשבת:

והיו אלה וכו'. גבי מיתת ב"ד כתיב בפ' רוצחים:
מה מושבות שנא' להלן. במיתת ב"ד הכתוב מדבר אף מושבות שנאמר כאן במיתת בית דין ואמר רחמנא לא תבערו:
מכיון דתימא לצורך יצאת. ללמד על מיתת ב"ד:
כמי שיצאת שלא לצורך. דמ"מ שמעינן שחייב אף על מלאכה אחת ל"א מכיון שיצאה לצורך כלו' מה שאתה אומר שיצאה לצורך לאו הבערה עצמה היא לצורך דהוה מצי למכתב מושבותיכם גבי לא תעשה כל מלאכה אלא ודאי הבערה לצורך יצאה לחלק:
ופריך וכא. והכא בנזיר כתיב כל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל הרי חרצנים וזג בכלל כל אשר יעשה היו ופרטן הכתוב נימא דלחלק יצא דלא מצטרפין ובמתני' תנן וכל היוצא מן הגפן מצטרפין:
ומשני אלא. התם בשבת כלל במקום א' ופרט במקום אחר אבל הכא בנזיר כלל ופרט בהדי הדדי כתיבי:
ה"ג והא חברייא אמרי ל"ש בין שכלל במקום א' ופרט במקום אחר בין כלל ופרט במקום א' כלל ופרט הוא אלא כלל ואח"כ פרט בעינן וכא כלל ואח"כ פרט. וה"פ דהכא בנזיר כתיב תחלה הכלל ואח"כ הפרט:
ה"ג והא ר' יוסי אמר ל"ש כלל ואח"כ פרט או פרט ואח"כ כלל לעולם כלל ופרט הוא. וה"פ ולדידיה פשיטא דקשיא למה לא אמרינן בנזיר דחרצנים וזג יצאו מן הכלל לחלק ללמד דאין מצטרפין:
ומשני תמן. התם בשבת שלא לצורך יצא הפרט וע"כ לומר לחלק יצא אבל הכא בנזיר לצורך עצמו יצא ולא לחלק:
ולמה יצאו. לאיזה צורך עצמו יצאו:
אף העלים והלולבים במשמע. א"כ ע"כ לומר לחלק יצאו:
ומשני תמן לצורך נכללו. בשבת איצטרך הכלל ללמד שכל מלאכות אסורות אבל הכא בנזיר נכתבו כל הפרטים יין ושכר וחומץ וחרצנים וזגים א"כ הכלל כל אשר יעשה כו' ל"ל אלא ללמד שמצטרפין זה עם זה:
ופריך ולמה. אמרת הכא שלא לצורך נכללו הא איצטרך לרבות אף העלים והלולבים א"נ ה"ג ולמה לצירופין וסיומא דתירוצא הוא ולמה נכללו ללמד שמצטרפין וכן עיקר:
ה"ג כל נבלה לרבות הטרפה וכ"ה בספרי. מדכתיב כל יליף ליה:
האוכל אבר מן החי מטרפה. בהמה טרפה מחיים ואכל ממנה אבר בחייה:
לא תאכל כל נבלה. אזהרה לטרפה:
ולא תאכל הנפש עם הבשר אזהרה לאבר מן החי:

ובשר בשדה טרפה לא תאכלו. אזהרה לאבר מן החי שלא יהא תולש ואוכל בשר מן הבהמה בחייה אחד כשרה ואחד טרפה ומקרא זה נמי אזהרה לטרפה למדנו דדרשינן טרפה כמשמעו וכיון ששתיהן נכללו בלאו אחד אינו לוקה אלא אחת:

ה"ג אית דאמרי מה טעמא כו' א"נ מ"ט דרשב"ל ל"ג:

לא סבר בטרפה כר"י. דאתי מכלל לאו דלא תאכלו כל נבלה דאי סובר כר"י בהא א"כ האוכל אבר מן החי מטרפה תרי לאוין נינהו וחייב שתים:

אמר לון אפילו יסבור. כר"י דמרבינן טרפה מלא תאכלו כל נבלה אפילו הכי אינו חייב אלא אחת שהרי חזר הכתוב וכלליה ללאו דטרפה בכלל לאו דאבר מן החי לומר שאינו חייב אלא אחת:

מעתה כיון שחזר וכלל. חלב ודם בלאו אחד ה"נ נימא האוכל חלב ודם בבת אחת אינו חייב אלא אחת:

א"ל אלו היה כתיב חלב ודם. לא תאכלו שפיר הוה קשיא לך אבל השתא דכתיב כל חלב וכל דם אתי כל ואפסקינהו לומר שחייב על כל אחת:

מעתה כיון שחזר וכלל. דכתיב מחרצנים ועד זג נמי נימא דאינו חייב אלא אחת:

אלא כתיב מחרצנים ועד זג. אתי ועד ואפסקינהו ללמד שחייב על כל אחת בפני עצמו:

ה"ג ר' יוסי אמר לחברייא הוו ידעין דאיתפלגון ר"י ורשב"ל. אף בחרצנים וזג לר"י חייב שתים ולרשב"ל אינו חייב אלא אחת ל"א אדבתרא קאי הוו ידעין דפליגי באבר מן החי שחלקו ואכלו וכדמסיק וכ"נ בסמוך:

אבר מן החי שחלקו לשנים. קודם שיתננו לתוך פיו ואכל זה לבדו ואח"כ חציו השני:

ד"ה פטור. דבעינן אבר שלם וסתם אכילה בבת אחת משמע:

מה פליגין. כי פליגי:

עבד פיו כלפנים. שהרי נהנה גרונו באבר שלם:

עבד פיו כלחוץ. אכילה במעיו בעינן וליכא:

א"ל את. מה סברית לך כר"י או כרשב"ל:

א"ל אנא אמרי לכון שהרי עולם כלומר גדולי עולם פליגי בה ואתון אמרין הכי מאי דעתי בה איך אכריע בין הרי עולם:

אין כן כו'. ופריך לר"י דאמר דלא קפדינן אלא שיהנה גרונו באבר שלם אם כן אפי' חלקו מבחוץ ונתן שני החלקים בפיו בבת אחת נמי יהא חייב:

ה"ג לאו דרך אכילה היא. וה"פ ומשני כיון דלאו דרך אכילה היא לחלק מבחוץ פטור:

נמלה שחלקה בפיו ואכלה. דהאוכל נמלה שלימה אף על פי שאין בה כזית חייב משום בריה והשתא שחלקה בפיו פליגי בה ר"י ורשב"ל ר"י דעביד פיו כלפנים חייב ולרשב"ל דעביד פיו כלחוץ פטור:

ענבה. שלימה דבריה היא שחלקה בפיו נמי פליגי בה ר"י ורשב"ל כי היכי דפליגי באבר מן החי:

שבטל. מטומאתו בטל נמי מאיסורו אבל ענבה אין בה שום טומאה אף איסורא נמי לא בטל ואפי' לר"י אינו מצטרף ל"א אבר מי החי דמהני חלוקתו שלא יטמא עוד דבעינן דוקא אבר שלם מהני נמי החלוקה לרשב"ל לבטל איסורו אבל הכא בענבה שאין בה טומאה אף רשב"ל מודה דלא נתבטל איסורא:

כזית מצה. שחייבין לאכול בלילה הראשון שחלקו בפיו ואכלו אם יוצאין בה פליגי בה ר"י ורשב"ל:

מכל מקום לא נהנה חכו. כזית בפעם אחת ואפי' לר"י אינו יוצא בה ל"א ה"ג מ"מ נהנה חכו בכזית. ואפי' רשב"ל מודה דיצא:

פרידים של רימון. שכשמסלקין הקליפה מן הרימון נמצאו בתוכו גרעינין הרבה וכל אחת מהן נקרא פירוד וכן הוא בעוקצין פרד של רימון חיבור ומיבעיא ליה לר' ניסא אם חלק להפירודין בפיו מי פליגי בה ר"י ורשב"ל כי היכי דפליגי באבר מן החי או דלמא אף רשב"ל מודה שכן דרך לאכול כל פירוד בפני עצמו ולחלקו בפיו:

מה אנן קיימין. במאי קמיבעיא ליה:

חי משום משקה. כשחולקין הפירודין יוצאין מהן משקין ואין לצרפן לכזית:

כבר תנינן. תרומות פי"א:

אין מטמא משום משקה כו'. וכיון דאוכל מיקרי פשיטא שמצטרפין:

תיפתר שבלען. לכל פירוד לחוד מי אמרי' בעינן שיבלע במעיו כזית כאחד או דלמא כיון שדרך לבלוע כל פירוד בפני עצמו סגי ואפי' לרשב"ל חייב:

טרפה שעשאה נבלה. כלומר שהיתה טרפה ומתה ונעשית נבלה:

ה"ג רשב"ל אמר חייב שתים ר' יוחנן אמר אינו חייב אלא אחת. וה"פ רשב"ל דיליף לאו דטרפה מובשר בשדה טרפ' כדאמרינן לעיל א"כ חייב שתים אחת מובשר בשדה טרפה ואחת מלא תאכל כל נבלה ולר"י דיליף טרפה מריבוייא דכל נבלה א"כ נבלה וטרפה לאו אחד הן:

ודא מסייעא לר"י. ברייתא דבסמוך סייעתא לר"י:

דתניא וכל נפש אשר תאכל כל נבלה. וטרפה:

אם טרפה חיה. אי אירי בטרפה שעדיין חיה ותולש ממנה כזית בשר ואכלו:

כבר נאמר נבלה. ובשר הפורש הרי הוא כפורש ממתה:
אם טרפה. שמתה כבר איירי הרי היא בכלל נבלה שזו היא נבלה ממש:
ויימר נבלה היא. ש"מ טרפה היא נבלה:
ה"ג ר' אבהו בשם ריב"ח קומי ר' יוחנן ולא תשקצו כו'. וכ"ה הגירסא בבלי מעילה פרק רביעי:
בבהמה ובעוף. ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא:
והלא אין לך מטמא אלא שמנה שרצים. ושאר שרצים אינן מטמאים איך קאמר ובכל אשר תרמוש האדמה אלא ללמד דכל איסורי אכילות שיעורן כשיעור טומאתן ושמנה שרצים איסור אכילתן בכעדשה כשיעור טומאתן:
מה וקבלה. לא שקיבל דרשתו והסכים לדבריו אלא כאדם ששמע דבר מבעל דינו ושותק ואינו חש להשיב:
ה"ג לא תאכלו כל נבלה. לכך כתיב כל לומר כל אכילות שבתורה שוים וכולן בכזית ואפי' אותן שטומאתן בכעדשה:
התיב ר"ח. אהא דריב"ח:
ואכילתן כזית. בין דם בין בשר של שמנה שרצים אינו חייב עליהן עד שיאכל מהן כזית כשאר כל השרצים:
רבי שמואל בר סיסרטי בעי. על חייה בר בא פריך:
מעתה. דמרבינן מלא תאכל כל נבלה דשיעור אכילת אבר מן החי בכזית א"כ האוכל אבר מן החי מן בהמה טהורה יהא חייב שתים אחת משום לא תאכלו כל נבלה וא' משום לא תאכל הנפש עם הבשר דאמרינן לעיל לר"י באבר מן החי משתעי קרא:
ופריך ומשיבין טהורין על הטמאים. בתמיה הא חייה בר אבא לא קאמר אלא דבא ללמד אף שמנה שרצים שטומאתן בכעדשה אכילתן בכזית ומה אתה פריך מאבר מן החי מטהורין:
ומשני וכי ר"א לא השיב. בסמוך על ריב"ח מאיברי טהורין על ח' שרצים הטמאין:
מעתה כו'. בא להשיב מטמאים על טמאין:
רסס. שברן וכתשן יחד דהשתא אין עליהן שם בריה:
אינו חייב עליהן אלא אחת. משום לאו דשרץ הלכך בעינן שיהא בהן כזית:
אכל מן הריסוסין כזית ונמלה. בבת אחת חייב שתים אחת משום שרץ ואחת משום בריה:
אין כיני. אם כן אף האוכל מריסוסין פחות מכזית ונמלה שלימה משלים הכזית חייב שתים אחת משום שרץ ואחת משום בריה:

אין כיני אכל נמלה כו' אם כן האוכל נמלה שיש בה כזית נמי חייב שתים:
אף בצירופי נזיר כן. האוכל חרצן וענבים ושאר יוצא מן הגפן מצטרפין יחד לכזית ואף על פי שאינן שלימין חייב:
חייב שתים. אחת משום כל אשר יעשה מגפן היין לא יאכל ואחת משום בריה דכתיב וענבים לחים ויבשים לא יאכל:
כל האיסורין. ששיעורן שוה שהן בכזית מצטרפין לכזית ללקות עליהן כדתנן פ"ד דמעילה כל הנבלות מצטרפות זו עם זו:
ולאיסור. שנפל לתוך ההיתר משערין אותו כאלו נפלו בצל או קפלוט לתוך הקדרה ואם נפל מן האיסור כשיעור זה שאלו נפלו אלו תוך הקדרה היו נותנין בו טעם אף המאכל אסור:
נבלה שביטלה בשחוטה בטלה מגעה דבר תורה. כלומר בטל מגע טומאתה מדאורייתא והנוגע בנבילה זו טהור שכבר נתבטלה:
כל. איסורין שנותנין טעם בקדרה אין בהם איסור דאורייתא ללקות עד שיטעום ממשו של איסור בכזית אבל אם סילק האיסור מקדרה אע"פ שנתן טעם בהיתר אינו לוקה דטעמו ולא ממשו לאו דאורייתא:
ה"ג הרי לא טעם ממשו ואת אמר לוקה. וה"פ הרי האוכל כזית חלב שנתבשל בה בשר לוקה אע"פ שאין בחלב ממשו של בשר אלא טעמו:
ה"ג כאיניש דשמע דאמר בעל דינו דבר ושותק ואינו חש להשיב וה"נ שאני בשר בחלב דחידוש הוא:
אין לוקין עליהן. עד שיטעום ממשו של איסור:
חוץ מנותני טעם. באיסורי נזיר לוקה עליהן אע"פ שלא טעם ממשו:
ה"ג א"ר זעירא כל נותן טעם אין לוקין עליהן עד שיטעום טעם ממשו של איסור ובנזיר אפי' לא טעם כו' וכ"ה בערלה. וה"פ כל איסורין שבתורה שנתנו טעם בהיתר אע"פ שהוא אסור מ"מ אינו לוקה עליו עד שיאכל מגוף האיסור כשיעור חוץ מנזיר אפי' אכל כזית מההיתר שנתן בו איסור שיש בו שיעור כזית טעם אע"פ שאין שם מגוף האיסו' לוקה דחשבינן לטעם כעיקר:
כל נותני טעמים. כל איסור שנתן טעם בהיתר אין איסור והיתר מצטרפין ללקות עליו עד שיאכל ממשות של איסור כשיעור דהיינו כזית חוץ מאיסורי נזיר אע"פ שלא אכל אלא מקצת ממשות של איסור ומקצת מן ההיתר שנתן בו האיסור טעם מצטרפין ולוקה ור' זעירא ור' בא פליגי בפירושא דשמעתתא דא"ר אבהו בשם ר' יוחנן:

מתני' מסייעא לדין כו'. תניא כוותיה דר"ז ותניא כוותיה דר' בא:
אכל ממנה. ממה שבקדרה כזית פטור אע"פ שנתן היין טעם בהיתר מ"מ אין בכזית שאכל טעם של זית יין שהרי נתערב מטעם היין באוכל הנותר:
עד שיאכל את. כל המאכל שנתערב בו הזית דתו ליכא לספוקי דודאי אכל כשיעור מן האיסור והך ברייתא דלא כר' בא דלדידיה אפי' אכל כזית מהמאכל יהא חייב שבכל כזית יש בו ממשו של האיסור גם יש בכולו טעם האיסור ומצטרף:
ה"ג וכי מה הניח הכתוב שלא אמרו ומה ת"ל וכל משרת ליתן טעם כעיקר שאם שרה ענבים במים ויש בהם טעם יין חייב מכאן כו'. וכן משמע בספרי ובבבלי:
לכל איסורין שבתורה. דחדא מהנך דקחשיב ודאי אית ביה בשאר איסורין:
שאין איסורו איסור עולם. דקרא בסתם נזיר משתעי שאין איסורו אלא עד שלשים יום:
ואין איסורו איסור הנאה. שמערבין לנזיר ביין:
ויש היתר לאיסורו. ע"י שאלה לחכם שיתיר לו נזרו אף תוך שלשים יום:
מכאן למדו חכמים כו'. אין זה מדברי הברייתא אלא סתמא דש"ס מסיק כיון דמכאן דהיינו מנזיר למדו חכמים לכל האיסורין אם כן קשיא לר"ז דקאמר בשאר איסורין אינו לוקה על טעם כעיקר חוץ מאיסורי נזיר הרי מפורש דגמרינן שאר איסורין מנזיר:
מה שכר שנא' להלן. בביאת המקדש רביעית דבעינן שישתה מידי דמשכר והיינו רביעית אף הכא נמי ברביעית:
חזרו לומר. משנה אחרונה מדכתיב וכל משרת ענבים לא ישתה וה"ל למימר לא יאכל ש"מ דמפרשים לקרא שבא לאסור הענבים עצמן ששרה ואפ"ה כתיב לא ישתה לומר לך מה אכילה בכזית אף שתיה בכזית:
והוא דשרייה בכזית יין. דוקא שיש בו כזית יין לבלוע בתוך הפת וצריך צירוף לאוספו יחד לפי שהוא בלוע:
ה"ג כוס מזוג אין לוקין עליו. וה"פ אם היה יין מזוג במים אין לוקין עליו:
הדא דאת אמר. דאין לוקין עליו אלא בשלא התרו בו משום משרה אלא משום יין אבל אם התרו בו משום משרה לא כן הדין אלא לוקין עליו:
תלמוד לומר משרת וכל משרת. ה"מ למכתב משרת וכתיב וכל משרת לרבות כל המשריות היוצאין מן הגפן לחייב אלאו דמשרה:
משרה יין ביין. מזג שני מיני יין יחד מצטרפין לכזית וכן ענבים בענבים:
משרת ענבים. מהו שיצטרפו ללאו דמשרה:
ה"ג אכל חצי זית יין וחצי זית יין משרה חייב. דמ"מ אכל כזית יחד:

ופריך זה בפני עצמו פטור כו'. אלו היה אוכל כל אחד בפני עצמו היה פטור דלאו דיין ליכא וכן לאו דמשרה אינו דבכל לאו אין בו כשיעור וכי מפני שצירפם יהא חייב בתמיה:
ופריך זה בפני עצמו כו' חייב שתים. אחת אלאו דיין ואחת אלאו דמשרה וכי מפני שצירפם לא יהא חייב אלא אחת בתמיה:

הלכה ב

מתני' **וחייב על היין בפני עצמו כו'**. עיקר חידושא דת"ק דחייב על החרצנים בפני עצמן ועל הזגין בפני עצמן ואהא פליג ראב"ע ואמר דאינו חייב עד שיאכל שני חרצנים וזג אחד א"נ רישא קמ"ל עוד אם אכל יין וענבים וחרצנים בבת אחת חייב שלשה:
החרצנים אלו החיצונים. הקליפה מבחוץ והזגין הן הגרעינים שבפנים:
ור"י אומר. בהיפך החרצנים אלו הפנימיים והזגים הם מבחוץ ויהיב סימנא שלא תטעה כזוג של בהמה החיצון נקרא זוג כן בענבים החיצון נקרא זוג ממילא הפנימים נקראים חרצנים:
גמ' **מה ת"ל ענבים לחים ויבשים**. כלומר לחים ל"ל:
לחייב על זה בפני עצמו כו'. אם אכל ענבים לחים ויבישים בהתראה אחת חייב שתים:
מה אם במקום שלא עשה פסולת פרי כפרי. בערלה שלא אסר אלא הפרי ממש ולא הפסולת כדתנן פרק קמא דערלה:
עשה לחים כיבישים. דאין חילוק דלעולם אסורים דפרי מיקריין:
כאן. בנזיר שעשה פסולת פרי כפרי דהא כתיב חומץ והיינו פסולת אינו דין שיעשה לחים כיבישים:
ואתיא כהאי דא"ר הילא. כמו דאמרינן הכא כיון דאייתר לן לחים מחייבין ע"ז בפני עצמו ועל זה בפני עצמו אף על גב דשניהם נכללו בלאו אחד הכי נמי אמר רבי הילא ברחים ורכב:
מתניתא. הך ברייתא דתני בה לחים לרבות את הסמדר אתיא כר' יוסי:
וחייב משום ענבים לחים כו'. אם אכל מכל אחד כזית חייב מלקות על כל אחד בפני עצמו:
שריו. שרה כזית ממנו חייב נמי משום משרת:
סחטו. להאשכול חייב נמי משום לאו יין:
התרו בו. ואם התרו בו גם משום לאו דכל אשר יעשה מגפן היין לא יאכל לקי נמי אהאי:
טעמא דרבי אלעזר בן עזריה. דמחייב באוכל שני חרצנים וזג אף על פי שאין בהן כזית:
משום בריה. כל שאכלן יחד הוה ליה בריה אבל פחות משני חרצנים וזג לאו בריה היא:

ה"ג ותני חרצנים ועד זג להביא השלש שבינתיים. וה"פ מדכתיב ועד מרבינן מה שבין החרצן והזג והיינו האוכל וזהו השלש וקשיא ליחשיב נמי דהאוכל אשכול עובר על לאו דידיה:

אף עלין ולולבין במשמע. אם כן קשיא ליחשב נמי דעובר על לאו זה לישנא אחרינא לרבי אלעזר בן עזריה פריך דמוקים להא מחרצנים ועד זג עד שיאכל שני חרצנים וזג אחד מנ"ל להביא שלש שבינתיים ועוד קשיא לר' לעזר דדריש מכל אשר יעשה לרבות עלין ולולבין הא כתיב מיין ושכר דהוא מיעוטא למעט כל שאינו פרי:

ה"ג ר' ליעזר כר' ישמעאל דר' ישמעאל אמר פרט וכלל הכל בכלל ודרובה מן דר' ישמעאל דו אמר אפי' פרט וכלל ופרט הכל בכלל כו'. וה"פ ר"ל סובר כר"י דפרט וכלל נעשה כלל מוסיף על הפרט ומרבינן הכל ויותר מר' ישמעאל דאפי' פרט וכלל ופרט נמי מרבינן הכל והכא דכתיב מיין ושכר הוי פרט מכל אשר יעשה כלל ומרבינן הכל ואע"ג דכתיב בתר הכי חרצנים דה"ל חזר ופרט אפ"ה מרבינן הכל וא"כ קשיא פרטא בתרא ל"ל אלא להביא השלש שבינתיים:

מה טעמא דרבי יוסי. כלומר מאי איכא בין רבי יוסי לר' יהודה וקאמר דנפקא מיניה לר' יוסי אכל חצי זית חרצנים וזג מענבה אחת חייב לראב"ע דסובר בכך הוי בריה דיש ענבה שאין בה אלא שני גרעינין וזג אחד ולרבנן פטור דסברי לעולם בעינן כזית:

מ"ט דר' יהודה. ולר' יהודה נפקא מיניה אכל שני חרצנים וזגין משתי ענבות דלכל אחד מהן יש בו כזית לראב"ע אינו חייב אלא אחת דאין בהן אלא לאו אחד דחרצנים וזגין לאו אחד הן ולרבנן חייב שתים על החרצנים בפני עצמן ועל הזגין בפני עצמן:

אתיא דראב"ע כר' יוסי. חיצון זוג והפנימי ענבול דה"ל בריה ולכך מחייב ראב"ע כדאמרינן לעיל אבל לר' יהודה לעולם בעינן כזית א"כ אין תועלת בדבר אם אוכל שני חרצנין וזג אחר או אכל חרצן אחד שאין הדבר תלוי אלא בכזית ואין סברא לומר גזירת הכתוב הוא:

הלכה ג

מתני' **סתם נזירות ל' יום**. אע"ג דתני ליה לעיל פ"ק איידי דבעי למיתני סיפא גילח כו' סותר ל' יום תני' נמי הא:

סותר ל' יום. כלומר צריך להמתין ל' יום מיום הגילוח כדי שיהיה לו גידול שיער ואז מגלח תגלחת של מצוה:

או שספסף כל שהוא. שעקר והסיר אפילו שער אחד:

חייב. דכתיב תער לא יעבור על ראשו לרבות כל המעבירין:

חופף. מחכך בידו:
ומפספס. מבדיל שערותיו זו מזו בצפרניו או בכלי אף על פי שלפעמים משיר שער כיון שאינו מכוין להשיר מותר דדבר שאין מתכוין מותר:
אבל לא סורק. במסרק דהוה פסיק רישא ואסור:
לא יחוף באדמה. מין ממיני האדמה שמשרת השער דהא נמי הוי פסיק רישא:
גמ' **הא עבר חייב**. מלקות אבל אינו סותר הכל אלא שלשים יום מנ"ל מדכתיב גדל פרע שער ראשו למה לי אלא ללמד אם עבר וגילח צריך להמתין עד שיגדל פרע שהוא שלשים יום ואז מגלח תגלחת המצוה:
ופריך עד כדון. לא שמעינן מקרא דצריך לגלח כל שערו אלא בנזיר טמא כדמסיק אבל נזיר טהור מנין:
דתניא וגלח ראשו כו'. בנזיר טמא כתיב וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו וקשיא כיון דכתיב ברישא וגלח ראשו ביום טהרתו למה לי תו ביום השביעי יגלחנו ללמד דנזיר טמא מגלח שתי תגלחת דאי מוגלח ראשו ביום טהרתו ה"א שאינו מגלח אלא תגלחת אחת ועולה לטהרתו ולנזירותו ואין צריך לגלח בסוף והא דכתיב וגילח הנזיר פתח אהל מועד בנזיר טהור שלא נטמא איירי לכך כתיב ביום השביעי:
וגילח. למה לי דה"מ למיכתב ביום טהרתו ביום השביעי יגלח ללמד שיגלח כולו ולא שיגלח מקצתו ולמדנו שאם שייר שתי שערות לא עשה כלום:
ה"ג תלמוד לומר לא יעבור על ראשו כל המעבירין במשמע מה תלמוד לומר תער מיכן שאינו סותר אלא זה בלבד. וה"פ מדכתיב לא יעבור ולא כתיב בתער לא יגלח ראשו אלא לרבות כל המעבירין כגון ספסף ודדמיין ליה א"כ למה נאמר תער ללמד שאין תגלחת סותר ל' יום אלא תער לבד אבל במספריים ושאר מעבירין אע"פ שלוקה עליהן אינן סותרין:
לא יסתרו בו. שאר מעבירין שלשים יום כתער אבל יסתרו שבעה ימים א"נ אמתני' קאי דתנן גילחוהו לסטים סותר ל' יום ופריך לא יסתור אלא ז' ימים והראשון נראה:
ומשני לא כשאינו סותר. שמיעטן הכתיב הסברא נותנת שאינן סותרין כלל לא שבעה ולא שלשים:
אין תימר לא יסתרו בו ל' יום. א"ת גם תער לא יסתור אלא שבעה ימים:
מה בין נזיר טהור. כשגילח ומה בין נזיר שנטמא אלא ודאי טהור שגילח תוך ימי נזירותו סותר ל' יום לאחר הגילוח ונזיר שנטמא אינו סותר אחר הטומאה אלא שבעה ימים דהיינו אחר הזאת שלישי ושביעי:

תני קל וחומר בנזיר טהור. יש קולא וחומרא בנזיר הטהור ויש קולא וחומרא בנזיר הטמא:

ה"ג קל בנזיר טהור שאינו סותר אלא שלשים וחומר שהוא סותר בו שלשים. וה"פ קל הוא נזיר טהור שגילח מנזיר טמא דאלו כשגילח אינו סותר אלא ל' יום ואלו נטמא סותר כל הקודמין וחומר הוא בנזיר שגילח שסותר לאחריו ל' יום עד שיגדל פרע ואלו נטמא אינו סותר אלא שבעה דהיינו עד אחר הזיית ג' וז':

ה"ג קל בנזיר טמא שהוא סותר בו שבעה וחומר שבכולן סותרין בו. וה"פ קל הוא שאינו סותר לאחריו אלא שבעה וחומר שסותר כל הקודמין והיינו הקל וחומר דרישא:

ה"ג אין תימר יסתרו בו שלשים יום מה בין כו'. וה"פ אנזיר טמא פריך דיסתור נמי ל' יום ומשני מה בין כו' ח"נ כמו גופא הוא וה"פ לעיל פרכינן אגילוח דנזיר טהור יסתור שבעה ולא שלשים ושנינן א"כ מ"ש בין נזיר טהור לטמא:

אית דבעי מימר. איכא דאמרי הכי שנינן א"כ מאי איכא בין מספרים לתער דהא ודאי אף במספרים צריך להמתין שבעה כבין תגלחת לתגלחת דמצורע א"נ ה"ג אית דבעי מימר ל"ש בין מספרים לבתער ונזיר טהור כר"א. וה"פ בברייתא תניא ל"ש בין מספרים לתער לגלח נזירות טהרה והא בנזיר טהור איירי וכר"א דאמר הכי בסמוך וכן עיקר:

תמן תנינן. סוף נגעים. שלשה מגלחין. הנזיר דכתיב וגילח את ראש נזרו והמצורע דכתיב וגילח את כל שערו ולוים דכתיב והעבירו תער:

ותגלחתן מצוה. דסד"א אעבורי שער קפיד רחמנא ואפי' סך נשא דהיינו סם שמשיר השער קמ"ל דמצוה בגילוח דוקא:

מתני'. דתנן בנזיר שלא בתער ואם שייר ב' שערות לא עשה כלום דוקא בנזיר טמא אבל גילוח דנזיר טהור אפי' שלא בתער ואפי' לא גילח אלא רובו יצא:

ה"ג ר' אמי בהדא ר"א בעי כל עצמו כו'. כל עיקר מצות תער לא כתיב אלא בנזיר טהור דהא כתיב תער לא יעבור עד מלאת הימים ודרשינן מיניה הא אם השלים הימים צריך תער דוקא והיינו נזיר טהור שמלאו לו ימי נזירותו:

דילמא. שמא לא אמר ודייק דמתני' איירי בנזיר טמא אלא מדתנן שייר שתי שערות לא עשה כלום וזה דוקא בנזיר טמא דביה אייתר לן וגילח כדאמרי' לעיל ולא ילפינן מיניה נזיר טהור:

נהור את. זכור את כשהיינו עוסקין במסכת נזיר ושנינן ל"ש בין מספרים לתער ואר"א מתני' דנגעים דתנן ובתער בנזיר טמא איירי אבל בנזיר טהור אין חילוק בין מספרים לתער:

ופריך נזיר טהור למה לא. מ"ט לחלק:
ומשני נזיר טהור. דינו לגלח אחר הזריקה כמפורש בקרא וכיון שכן אחר שנזרק עליו אחד מן הדמים ונתקדש ראשו בדם שלמה נזרו ושעריו כנשור הן הלכך לא קפדינן איך יסיר שערותיו אם בתער או במספריים אבל נזיר טמא שהוא מגלח קודם הבאת קרבנותיו בעינן שיגלח כל שערו:
ה"ג כיון שקידש נזרו בדם שלמה נזרו וכנשור הוא:
את אמר. לדבריך בנזיר טהור לא קפדינן אלא ארוב שערות ראשו דכתיב וגלח את שער ראש נזרו וקיי"ל בכל מקום רובו ככולו מיבעיא לן אם גילח שליש ראשו ולא הספיק לגלח כל ראשו עד שצמחו כל שערות שכבר גילח מהו מי אמרי' כשחוזר ומגלח שליש אחר שלא גילח בראשונה דיו דמצרפין גם השליש שכבר גילח בראשונה וה"ל רובו אע"ג שכבר צמח או דלמא בעינן שיגלח עתה כולו או רובו דהוי ככולו:
ה"ג את אמר בנזיר טמא שתי שערות מעכבות ודכוותה בנזיר טהור שתי שערות סותרות. וה"פ ותו קמיבעיא לן דאמרת בנזיר טמא שתי שערות מעכבות בתגלחת טהרתו מי סותרות שתי שערות בנזיר טהור אם גילח שתי שערות תוך ימי נזירותו סותרין דמדמין ליה לעיכוב דנזיר טמא או דלמא בעינן רובא כעיכוב דנזיר טהור:
וכן הוא. שתי שערות סותרות:
ותני כן. ותניא נמי הכי:
כשם ששתי שערות מעכבות בו. בתגלחת טומאה כך שתי שערות סותרות בו בתגלחת איסור:
וגילח מהן פעם אחת. שיעור כדי לכוף ראשו לעיקרו מי אמרי' כיון שגילח שיעור אחד סגי אע"פ ששייר הרבה או דלמא אשיורא קפיד קרא וכל ששייר שיעור כדי לכוף ראשו לעיקרו לא עשה כלום:
הכי גרסינן ר' אילא בשם שמואל קומי ר' יוסי. כ"מ בסמוך:
למלקות אחת. אם גילח תוך נזירותו שער אחת לוקה:
לעיכוב. גילח תגלחת טומאה או טהרה ושייר שתי שערות לא עלתה לו תגלחתו:
לסתירה. גילח תוך ימי נזירותו אינו סותר עד שיגלח שלשה שערות:
מתני' פליגא על ר' יוסי. דקסבר ר' יוסי אף למלקות בעינן שתי שערות ופריך מברייתי' דספרי דתני נזיר שספסף כל שהוא חייב משמע אפי' בשער אחת חייב מלקות:
פתר לה ר"י. מפרש לה ר"י להך מתני' נזיר שספסף משתי שערות מזו כל שהוא ומזו כל שהוא חייב:

ופריך מתניתא. ברייתא דמייתי בסמוך קשיא לר' אילא בשם שמואל דאמר למלקות אחת:

ה"ג חייב עליהן משום ד' לאוים:

משום נזיר. והוא מצורע ובי"ט וכשהן שתי שערות אלו פיאה בראש חייב משום לא תקיפו פאת ראשיכם ש"מ דאינו חייב משום נזיר אלא בשתולש שתי שערות:

ומשני לאוים. אתי התנא למיחשב כמה לאוין יכול התולש שתי שערות לעבור וקחשיב נמי י"ט ומקיף ואהנך אינו חייב אלא בשתי שערות אבל בנזיר חייב מלקות אפי' בשער אחת:

אית תניי כו'. איכא ברייתא דתני בה נזיר מפספס בקילקין והם שערות הראש המסובכין וקשורין מחמת זיעה וערבוביא:

בבריא. אדם בריא שערותיו חזקים ואינן משירין ע"י פספוס:

בתש. אדם חלוש אסור לפספס בקליקין שמשירין ע"י פספס:

הלכה ד

מתני' **נזיר שהיה שותה ביין כל היום**. ולא התרו בו אלא אחת:

אל תשתה אל תשתה. שהתרו בו בין שתיה לשתיה וכן בטומאה כדמסיק:

גמ' **מתרין בו על היין ועל התגלחת**. שתה שם יין או גילח והתרו בו מלקין אותו דנזירות חל עליו אבל על הטומאה אינו לוקה הואיל ונזר בטומאה:

גר"ש כו'. גמרו או גרסינן שם כולא הילכתא לעיל פרק ג' הלכה ה':

אינו מקבל התרייה בדעת הזאת. כלומר בהתראה זאת שכיון שאין היין בידו אפשר שלא ישתה ממנו:

מקבל התרייה בדעת הזאת. ואם ישתה כולה חייב עליה עשרה מלקיות:

הלכה ה

מתני' **הטומאה כו'**. בגמרא מפרש כולא מתני' ה"ג הותרו מכללן הותר בתגלחת מצוה כו':

גמ' **הטומאה**. מנ"ל דנזיר אסור בה דכתיב כל ימי וגו':

דכתיב מכל אשר יעשה. נקט הך קרא בתרא אע"ג דכתיב ברישא כמה אזהרות לאיסור היינו משום דאזהרת מכל אשר כו' הוא כולל:

ה"ג חומר בטומאה ובתגלחת מביוצא מן הגפן הטומאה דכתיב והימים יפלו כי טמא נזרו והתגלחת דכתיב כל ימי הזירו לה':

ה"ג **הוון בעי מימר בד' כוסות של יין אבל כו'**. וה"פ סברוהו למימר יין של מצוה היינו ארבע כוסות יין של פסח ואינו כן שאינו אלא מדרבנן ולא צריכין לזה קרא מיין ושכר יזיר לאסור יין מצוה כיין הרשות:

אבל. באמת צריכין קרא למי שנשבע לשתות יין ואח"כ קיבל נזירות על עצמו חייל נזירות ואסור ביין:

ה"ג **אבל אם אמר שבועה שאשתה ונזר אתא מימר לא ישתה**. בה"ג לא סוף דבר כדי לטהר מנגעו אלא אפי' כדי ליתן סימן לנתקו כו'. וה"פ לאו דוקא לטהרת צרעתו הותר הנזיר בגילוח אלא אפי' לגלח שערות סביב הנתק כדי לידע אם פשה אם לא נמי מותר וז"ל התוספתא פ"ד כיצד הותר מכלל תגלחת מצורע מוחלט ה"ז מותר לגלח ואצ"ל מצרעתו אלא אפי' ליתן סימן לנתקו אם פשה אם לא פשה:

הדא היא דתנינן. לקמן פ"ז כה"ג ונזיר שהיו מהלכין בדרך כו':

הטומאה. שסותרת את הכל וחייבת בקרבן ילפינן מדכתיב והימים כו':

שעשה בה המגלח. את הנזיר שלוקה כנזיר עצמו המתגלח שנאמר לא יעבר על ראשו קרי ביה לא יעביר לאחר:

והטמא לא עשה בו מטמא כמיטמא. שנאמר וטמא ראש נזרו למטמא ראש נזרו ודייק ליה מדלא כתיב וטמא לו ראש נזרו:

הלכה ו

מתני' **מגלח בשביעי ומביא קרבנותיו בשמיני**. כדכתיב וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו וביום השמיני יביא שני בני יונה או שני (בני) תורים א' לעולה וא' לחטאת וכבש בן שנתו לאשם:

מה בין זה למצורע. דכתיב בפ' מצורע בתגלחת שניה והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו וגו' וביום השמיני יקח וגו' וקיי"ל במצורע אם גילח בשמיני מביא קרבן בתשיעי:

א"ל שזה טהרתו תלויה בימיו. נזיר טהרתו תלויה בהזאת שלישי ושביעי וטבילה הלכך כיון שטהר בשביעי אע"פ שלא גילח עד יום השמיני מביא קרבנותיו בו ביום:

אבל מצורע טהרתו תלויה בהתגלחתו. כדכתיב ביום השביעי יגלח את כל שערו והדר כתיב ורחץ בשרו במים ואם טבל עד שלא גילח לא עלתה לו טבילה הלכך אם גילח בשמיני אכתי צריך טבילה והערב שמש לכך אינו יכול להביא קרבנותיו עד התשיעי:

גמ' **ביום הבאת קרבנותיו**. דכתיב ביום השמיני יביא שתי תורים והדר כתיב והזיר לה' את ימי נזרו שחוזר ומונה נזירותו:

בשעת תגלחתו. הכתוב מדבר דהיינו בשביעי דהא כתיב והזיר לה' את ימי נזרו והביא כבש בן שנתו כו' ש"מ שקודם הבאת קרבנו מתחיל למנות ימי נזירותו והיינו בשביעי:
מה פליגין. כי פליגי:
כל עמא מודה. הכל מודים [ר'] וריב"י:
ה"ג אבל אם טבל בשמיני נעשה שמיני שביעי ותשיעי שמיני ואינו מונה אלא מן התשיעי בלבד. וה"פ אם טבל בשמיני הואיל וקפיד רחמנא שיביא נזיר קרבנו בטהרה ובעודו טבול יום לא יביא ולא ישלח קרבנותיו צריך להמתין עד יום התשיעי להביא קרבנותיו ולמנות נזירות טהרה:
ה"ג נטמא וחזר ונטמא מביא קרבן אחד לכולן אר"ז כריב"י. הך ברייתא אתייא כריב"י ואיירי בשנטמא בשביעי וחזר ונטמא לסוף ז' אחר שהזה ושנה וטבל דמיד כשהזה וטבל חל עליו באותו יום נזירות טהרה דהא יום ז' עולה למנין נזירותו וכיון שכן ה"ל כטומאה אחריתי ומ"מ פטור מקרבן טומאה אחר כיון שלא היה שעה שראוי להביא קרבנות טומאה הראשונה:
ברם כר'. אבל לר' בשביעי עדיין הוא בטומאתו דלא נראה עדיין להתחיל נזירות טהרה עד זמן הבאת קרבנותיו דהיינו בשמיני וכטומאה אריכתא היא ואמאי אמר חזר ונטמא ואם נטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני הרי יצאה שעה שראוי להביא קרבן וחייב שני קרבנות:
מה פליגין. כי פליגי ר' וריב"י נזירות טהרה מהיכן מנינן ר' סובר משהביא קרבנות ממש הוא מתחיל למנות וריב"י אמר אפי' משנראה להביא קרבנו דהיינו בשמיני מתחיל למנות:
ה"ג אבל עד שלא נראה להביא קרבן טומאה כל עמא מודיי שאינו מביא קרבן טומאה. וה"פ אבל אם עד שלא נראה להביא קרבן טומאה נטמא הכל מודים שאינו מביא קרבן טומאה אחר שהרי טומאה אריכתא היא:
ה"ג ותני נטמא כו' ע"ד דר' הילא כרבי נדחה כו' ע"ד דר"ז דברי הכל כו'. וה"פ לר' הילא לא אתיא הך ברייתא כר' דסובר דאינו מתחיל למנות עד שיביא קרבנו א"כ כשנטמא קודם הבאת קרבנותיו עדיין לא יצא מטומאתו הראשונה וכטומאה אריכתא היא הלכך כשנטמא שנית אזדא ליה קרבן הראשון וכשמביא קרבן על טומאה השניה מהני נמי לטומאה הראשונה דכולא חדא מילתא נינהו ולריב"י כיון שנראה ביום השמיני להביא קרבן ומתחיל למנות נזירותו ה"ל כטהור וכשנטמא אח"כ טומאה אחריתי היא וצריך

להביא קרבן על כל טומאה וטומאה ולר"ז דמודה ר' משראוי להביא קרבן מתחיל למנות נזירות טהרה הך ברייתא אתיא כך"ע:

הלכה ז

מתני' **שוחט את השלמים ומגלח עליהם**. דכתיב בנזיר וגלח את ראשו פתח אהל מועד ומפרשינן לקרא הכי וגלח את ראשו על זבח הכתוב בו פתח אהל מועד והיינו שלמים דכתיב בהו ושחטו אותו פתח אהל מועד:

שהחטאת קודמת בכל מקום. לעולה ושלמים ודין הוא שיגלח על הראשון:

גמ' **רבי יהושע בן לוי אמר**. מ"ט דר"י דאמר ששוחט את השלמים תחלה:

מה ת"ל יעשה. דה"מ למכתב ועשה את חטאתו ואת עולתו ואת האיל זבח שלמים אלא להקדים בו עשיה שישחוט את השלמים תחלה:

והא כתיב. בפ' נזיר בתר ואת האיל ועשה הכהן את מנחתו ואת נסכו דה"מ למכתב ואת האיל זבח שלמים ואת מנחתו ואת נסכו ה"נ נימא שיקדים עשיית המנחה והנסכים קודם כולן בתמיה א"ו צ"ל דאורחיה דקרא למכתב הכי וא"כ אין ראיה מואת האיל יעשה:

שאם גילח על אחת משלשתן יצא. היינו טעמא דר"י דסמוך לשלמים כתיב וגילח וגו' מסתברא דבתר שלמים מגלח א"כ דין הוא שיקדימו והא דכתיב חטאת ועולה תחלה ללמד שאם גילח על אחת משלשתן יצא:

ה"ג מאן תנא שהחטאת קודמת בכל מקום ר' אלעזר ר' אלעזר אומר ד"ה היא כו'. וה"פ פשטא דלישנא משמע אפי' במעשיה ואנן לא תנן הכי פ' כל התדיר אלא שדם החטאת קודם לדם העולה אבל למעשיה העולה קודמת והכא למעשיה קיימינן ועוד כיון שמצינו מעלה בעולה אין הכרח להקדים החטאת וקאמר ר"א היא אבל חכמים פליגי ור"א אמר מתני' ד"ה והא דקאמר שהחטאת קודמת בכל מקום היינו שקודמת אפי' למעשיה לאשם הלכך יש לנו לומר דגילוח יהיה נמי על החטאת:

הלכה ח

מתני' **ולא פירש**. אע"ג דכל הקרבנות צריך שיקראו הבעלים להם שם הכא לא צריך דמכי אמר אלו לנזירותי הוי כאלו קרא שם לכל אחד ואחד דכבשה אינה ראויה אלא לחטאת וכבש לעולה ואיל לשלמים:

ומשלח תחת הדוד. שמבשלים בו זבח שלמים:

ואם גלח במדינה. ואע"ג דכתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד לאו דוקא אלא ללמד שאינו מגלח עד שיהיה פתח אהל מועד פתוח:

היה משלח תחת הדוד. דכיון דאוקימנא פתח אהל מועד לדרשא אחרינא אף במדינה יכול לגלח:

בד"א. שבמקדש נוטל ומשלח תחת הדוד בתגלחת טהרה:

אבל בתגלחת הטומאה. אפי' גלח במקדש אינו נוטל שער ומשלח תחת הדוד של קרבנותיו דלא כתיב נתינת שער תחת הדוד אלא בנזיר טהור:

הכל משלחין. טהור שבמקדש ובמדינה וטמא במקדש חוץ מטמא שגילח במדינה מפני ששערו נקבר:

גמ' **הוון בעי מימר**. סברוהו למימר הא דתנן במתני' ולא פירש היינו בשעת הבאה למקדש אבל בשהיו עדיין תוך ביתו בשעת לקיחה פירש איזהו לחטאת כו':

אמרין. שאינו כן ואפי' בשעת לקיחה אינו צריך לפרש:

למה. הא כל הקרבנות צריכין קריאת שם:

בהמה אין עליה הלכות סתומות בתחלה. והיינו קרבנות נזיר שאפי' בתחלה אינן צריכין קריאת שם:

טובלו ברוטב. נוטל את הרוטב ונותן על שער ראש נזרו ומשלח תחת הדוד של שלמים:

מה טעמא. כלומר מנ"ל שיטבלם ברוטב:

ונתן על האש אשר. תחת זבח השלמים והאי זבח מיותר אלא ה"ק מזבחו יהא באש שמתחתיו:

ה"ג חוץ מן הטמא שבגבולין תחת הדוד כו'. ששערו נקבר:

הטהור. כאן וכאן במקדש ובמדינה משלח:

הטמא. במקדש ובמדינה לא היה משלח:

אלא המגלח בטהרה. במקדש מפני שנעשה כמצותו:

ה"ג רבנן אמרין עד שיהא ראוי וסמוך ור"מ אמר ראוי אע"פ שאינו סמוך כו'. וה"פ ראוי היינו טהור וסמוך היינו בירושלים שהוא משלח תחת הדוד שמבשלין בו השלמים וא"צ הבאה וקאמר לרבנן דמצריכין ראוי וסמוך הלכך אינו משלח אלא הטהור בירושלים ולר"מ דאמר בחדא מינייהו סגי לכך קאמר טהור במדינה וטמא בירושלים משלחין:

הלכה ט

מתני' **או שלקן**. בישול יותר מדאי עד שנימוח:

ואח"כ הותר הנזיר לשתות יין כו'. דכתיב ואחר ישתה הנזיר יין אחר המעשים כולם:

כיון שנזרק עליו כו'. דכתיב הכא אחר ישתה הנזיר יין וכתיב התם אחר התגלחו את נזרו מה להלן אחר מעשה יחידי אף כאן אחר מעשה יחידי הא למדת כיון שנזרק עליו

אחד מן הדמים מותר לשתות יין ולהטמא למתים וגילוח א"צ להזכיר שכך מצותו או שיגלח אז:

גמ' **היה מבשל את השלמים**. איל של הנזיר או שולקן וכתיב ולקח הכהן זרוע בשלה מן האיל ש"מ דשלוק קרוי מבושל:

וקרייא אמרה. ומקרא מוכח שהצלי קרוי מבושל דכתיב ויבשלו את הפסח ובפסח כתיב אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים כי אם צלי אש:

אין תימר שלא כהלכה. עשאו שבישלו הפסח:

כמשפט. דכתיב ויבשלו את הפסח ויעשוהו כמשפט ואי לא צלאו אינו כמשפט:

ופריך מתני' אמרה שלוק קרוי מבושל והא תנינן נדרים פ"ו:

מותר בצלי ובשלוק. ש"מ צלי ושלוק לא מיקרי מבושל ומקרא ומתני' דהכא שמעינן צלי ושלוק מיקריין מבושל:

ומשני אר"י בנדרים הלכו אחר לשון בני אדם. דאין קורין מבושל אלא מבושל ממש ולא צלי ושלוק:

מה נפיק מן ביניהון. מאי בינייהו:

אסור בי"ט אחרון. דבלשון בני אדם אף י"ט האחרון בכלל חג:

מותר. דבלשון תורה לא מיקרי חג אלא שבעה ימי סוכות:

אף ר' יאשיה מודה דאסור. סתמא דש"ס קאמר בהא לא פליגי דאף ר' יאשיה לא אמר דאזלינן בתר לשון תורה אלא לחומרא כגון בנודר מן המבושל דאסור אף בצלי אבל היכא דלשון בני אדם לחומרא כגון קונם יין שאני טועם החג מודה דאזלינן בתרלשון בני אדם ואסור:

אכל חליטא. לביבות המבושלות במים ואמר לא טעמתי מזון היום הזה שאינן חשובין מזון ובערוך גרס חלטין והן פירות גנוסר וכן נראה עיקר וכ"ה בבבלי:

ופריך והא תנינן. פ"ג דעירובין:

מותר במים ומלח. ש"מ שאר כל הדברים קרויים מזון:

ומשני פתר לה. תפרש מתני' דעירובין דאתיא כר' יאשיה דאמר הלכו בנדרים אחר לשון תורה לחומרא ובלשון תורה כל הדברים קרויין מזון חוץ ממים ומלח:

בר. הוא עיבור ולחם כמשמעו ומה ת"ל מזון אלא שאר מיני מאכל צידה לדרך ש"מ כל הדברים קרויים מזון:

יכול בפני עצמה. דמשמע שהיא לבדה נתבשלה:

ת"ל מן האיל. שעדיין מחוברת באיל:

הא כיצד. שתהיה מחוברת ותהא בפני עצמה:

חותכה. קודם בישולה מן האיל ומניחה מחוברת כשעורה ואין זה חיבור ממש:
ופריך ולא הקדש. דהיינו הזרוע איקרי קדש שהיא לכהן ואסורה לזרים ושאר איל איקרי חול שנאכל לזרים וקשיא ליה איך מבשל הזרוע עם האיל הלא בולעין זה מזה ואיך יאכל הזר קדש:
חילפיי כו'. כלומר לפי מאי דמסיק בסוף הסוגי' מיתרצא קושיא זו:
ה"ג תבל מהו שיאסור ביותר ממאתים וכ"ה פ"ק דערלה. וה"פ המתבלים את הקדרה אם אוסרים יותר ממאתים או דלמא אין מתבלין יותר ממאתים:
א"ל אין. לך תבלין שנותנין טעם יותר ממאתים:
ופריך והא תנינן. ערלה פ"ב:
כל המחמץ והמתבל והמדמע. בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם אסור קתני מיהת המתבל את הקדרה בתבלין של כלאי הכרם או ערלה או תרומה אין עולין באחד ומאתים ש"מ דיש תבלין שאין עולין באחד ומאתים אלא כיון דלטעמא עבידי לא בטילי כל זמן שנותנין טעם:
אין תימר. אס"ד אף תבלין עולין בתרומה במאה ובערלה וכלאי הכרם במאתים ואסור דתנן במתני' דערלה היינו עד מאה ומאתים קשיא ל"ל מחמץ ומתבל הא לעולם אינן עולים פחות ממאתים אלא ודאי מתבל חמור דאפי' במאתים אינו עולה:
אלא בענבים אכן קיימין. הא דמיבעיא לחילפיי דוקא במתבל בענבים שאין טעמן חזק אבל מודה חילפיי שיש תבלין הנותנין טעם ביותר ממאתים כגון פלפלין וכיוצא בהן:
בשלא צמקו. ועדיין הן לחים אבל צמוקים נותנין טעם ביותר ממאתים שכשנתבשל טעמן חזק א"נ בעיא דחילפיי במתבל את הענבים וקאמר ר' יוחנן צמוקים אינן בולעים כל כך:
כשלא בישלו. כלומר כשלא נגמרו בגדילתן כל צרכן אבל נגמרו כל צרכן הן חזקים ונותנין טעם ביותר ממאתים א"נ כשנגמרו בולעין טעם הרבה מהתבלין:
כל נותני טעמים אחד ומאה. קס"ד דה"ק אין לך דבר הנותן טעם ביותר ממאה ולר"ח אינו נותן טעם ביותר מששים:
הא ר' יוסי פליג עלך. ואמר בששים ולא יותר:
ומתניתין. דתרומות קשיא לתרווייכון:
ה"ג כל המחמץ המתבל והמדמע בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם אסור. והיינו ביותר ממאתים דאס"ד במאה ומאתים ל"ל מחמץ ומתבל הא כל כלאי הכרם וערלה במאתים אפילו אינו מתבל ש"מ דתבלין נותנין טעם ביותר ממאתים:

תיפתר בשר בבשר. הא דאריב"ל בששים ומאה לאו בתבלין איירי אלא בבשר נבלה שנתערב בבשר שחוטה וקאמר דאין האיסור נותן טעם בהיתר ביותר מששים ומאה:
היא בשר בבשר כו'. כלומר הא דאמר ריב"ל בששים ומאה לאו דוקא בשר בבשר שאין טעמו חזק אלא כל איסורין שבתורה כל שאינן עשויים לטעם אינן אוסרין ביותר ממאה וששים ואפשר דקים להו ביותר מזה אע"פ שנרגש טעמו אינו טעם ממש שיאסור על ידו:
ה"ג דאמר ר"א בשם ר"י כל האסורין משערין אותן כאלו הן בצל וקפלוט. ש"מ דסובר כל האיסורין משערין בשוה א"כ גם לריב"ל משערין הכל בשוה בששים ובמאה:
מאי כדון. מהו זה כלומר מאי טעמייהו שזה אומר בששים וזה אומר במאה:
ומשני ושניהם למדין מזרוע בשלה מ"ד בששים סובר הזרוע אחד מששים באיל השלמים ומ"ד במאה סובר שאין הזרוע אלא אחד ממאה מן האיל וכדמסיק:
את מוציא את העצמות. שאינן נחשבין בכלל הזרוע הנותן טעם אלא הבשר שבתוכו ואינו אלא מאה נגד כל האיל והשלמים נאכלין לזרים אע"פ שנתבשלו עם הזרוע שהוא קדשים הנאכל לכהנים:
ופריך וכשם שאתה מוציא כו'. וכיון שמשערינן בשר בבשר א"כ אין כאן אלא ששים:
ומשני ליתי יכיל. אי אפשר לומר כן:
אין טינופות של תרומה. כגון תרומה שנתערבה בחולין אין הטינופות שבתרומה כגון הסובין והמורסין ושאר פסולת שבתוכה מצטרפין לתרומה אלא אם יש מאה בחולין נגד המאכל שבתרומה הרי זה עולה ומצרפין הפסולת שבחולין למאה להעלותה והכא נמי מצרפין העצמות שבאיל שמותר לזרים להעלות בשר הזרוע שאסור לזרים אבל אין מצרפין עצמות שבזרוע לאיסור:
קליפי איסור. כגון קליפי ביצים האסורות מצטרפות עם ההיתר להעלותה בששים:
הדא אמרה. זאת אומרת:
במקום אחר. היינו שאר איסורין דקסבר ר"ח כל נותני טעמים במאה היינו דבעינן מאה ועוד:
הכא. בזרוע בשלה אע"פ שאין שם אלא מאה עם הזרוע אפ"ה מותר:
תנופה מעכבת בנזיר. מלשתות יין:
ה"ג והתני זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים לקיים מצות תנופה בין שאין לו כפים שהתנופה אינה מעכבת:
ומשני הא דאמר רב תנופה מעכבת היינו בנזיר שיש לו כפים אבל אין לו כפים א"צ תנופה:
ותני כן. ותניא נמי הכי:

שיער. נזיר שאין לו שער אין לו טהרה עד שיגדלו שערותיו דבעינן קרא כדכתיב:
כתנופות וכבהונות של מצורע. דאם אין לו ידים להניף או שאין לו בהונות לתת עליו שמן אין לו טהרה עולמית:
והתני זאת תורת המצורע. לרבות אפילו אין לו בהונות לעולם נוהגין בו התורה הזאת:
ומשני פתר לה. להך ברייתא דאתיא כר"א דאמר אין לו בהן נותן על מקום הבהן ויצא ושמואל סובר כת"ק דאמר אין לו בהן יד ורגל אין לו טהרה עולמית:

הלכה י

מתני' **ונמצא פסול**. כגון שנשפך דמו או יצא או נטמא תגלחתו פסולה הואיל ונפסל הזבח שגילח עליו ה"ל כגלחוהו לסטים דאמרינן לעיל לר"א סותר שבעה ימים ולרבנן ל' יום:
וזבחיו לא עלו לו. שאר זבחים שהקריב אחר תגלחתו הפסולה לא עלו לו דכיון דצריך לסתור עד שיגדל שערו הוי כאלו הקריבן קודם זמנם:
על החטאת שלא לשמה. היינו על הזבח ונמצא פסול דחטאת שלא לשמה פסולה ואיידי דבעי למיתני על העולה והשלמים פלוגתא דר"ש ורבנן תני נמי על החטאת:
על העולה והשלמים שלא לשמן כו' תגלחתו פסולה. דהואיל ולא עלו לשם עולה ושלמי נזיר ה"ל כמגלח על עולה ושלמי נדבה ור"ש סובר המגלח על עולה ושלמי נדבה יצא:
אם גילח על שלשתן. אחר שהקריב שלשתן ונמצא א' מהן כשר והשאר פסולים כשרה לדברי הכל דהא אם גילח על אחת משלשתן יצא:
גמ' **עלת לו לתגלחתו**. הא דאר"ש שאר זבחי עלו לאו דוקא זבחיו אלא אפי' תגלחתו עלה לו דאס"ד אין תגלחתו כשרה אף שאר זבחיו לא יעלו דהא מהאי טעמא תנן ברישא אם גילח על זבח פסול אף שאר זבחיו לא עלו לו:
ה"ג מהו לגלח על שלמי חגיגה כר"ש. כלומר שלמי נדבה ואפילו לא הביאן לקרבן נזיר עולה לו:
ופשיט ולא מתניתין היא. ולא משנתינו היא זו. ואפילו שחטן. לשאר זבחים לשמן מ"מ זו שגילח עליה כשלמי נדבה הן ואפ"ה תגלחתו כשרה דאל"כ אף שאר זבחיו לא עלו כדאמרינן בסמוך. הדא אמרה. זאת אומרת שמגלח על שלמי נדבה לר"ש:
רב אדא בר אהבה ורבי יוחנן. פליגי בהך מילתא לרב אדא בר אהבה מיבעיא ליה לר"ש אם גילח על שלמי נדבה יצא או לא ולרבי יוחנן פשיטא ליה ויותר נראה דה"ג ראב"א פשיטא ליה ור"י צריכה ליה וכ"ה בבבלי:

הלכה יא

מתני' **ר"א אומר סותר את הכל**. בגמרא מפרש לה לכולא מתניתין:

מרים התרמודית. מתרמוד היתה:

גמ' **ופריך מחלפא שיטתא דר"א**. קשיא דר"א אדר"א:

תמן. לעיל פ"ג:

ה"ג לא סתר אלא ז'. דאר"א כל לאחר מלאת אינו סותר אלא שבעה:

וכא. והכא הוא אמר אפילו לאחר מלאת סותר הכל:

סותר כל קרבנותיו. שהביא קודם שנטמא וצריך להביא כל קרבנותיו אחר תשלום שבעת ימי הסתירה:

ופריך פשיטא דא. דבר זה פשיטא אלו לא נטמא היה קרבן זה כשר:

לא בדא. ולמה לא נאמר אף בהיפך כשנקרב הקרבן בהכשר ונטמא שאין הקרבן נפסל בכך אלא שהוא אינו ראוי להביא שאר קרבנותיו וכיון שאי אפשר לא מעכב:

ולא ר"א היא. בתמיה הא ת"ק דמתני' ר"א הוא:

ור"א שמותי הוא. מתלמידי דב"ש וס"ל כוותייהו כדמסיק:

ה"ג נזיר ממורט בש"א צריך כו'. וה"פ נזיר שאין לו שער בש"א צריך להעביר תער וכיון דאינו יכול להעביר אין לו תקנה ה"נ אע"פ שאינו יכול להקריב שאר קרבנותיו מעכבין ופסלי:

ה"ג כן היא מתניתא ויטהר ויביא שאר קרבנותיו. דכפי לשון המשנה משמע שהטהרה היא שנפטר מנזירותו והא ודאי אינו שכבר נפטר קודם הבאת שאר קרבנות שמשנזרק עליו אחד מן הדמים הותר לשתות ביין אלא ה"ק כשיטהר מטומאתו יביא שאר קרבנותיו אבל הזבח שהביא קודם הטומאה אינו צריך לחזור ולהביאו:

כן היא מתני' תטהר כו'. אף בסיפא צריכין להגיה תטהר ותביא וכוונתו נמי לכשתטהר תביא שאר קרבנותיה והראשון כשר ועלה לו:

הדרן עלך שלשה מינין

פרק ז

הלכה א

מתני' **כהן גדול ונזיר אינן מיטמאין בקרוביהן**. בגמרא מפרש מנ"ל:

היו מהלכים בדרך. לאו דוקא בכה"ג פליגי אלא ה"ה בכהן הדיוט נמי פליגי דחד טעמא הוא:

גמ' **כתיב**. בכהן הגדול ועל כו':

מה אנן קיימין. במאי איירי קרא:
ופריך כתיב על כל נפשות. מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא:
ואת אמר אכן. ואיך קאמרת דעל כל נפשות קאי אקרובים הא קרובים מפורשים בקרא:
מכאן איסור אחר איסור בתורה. פעמים כתיבי שני אזהרות בתורה בענין אחד לעבור עליו בשני לאוין:
אלא להתיר מת מצוה. סתמא דש"ס מסיק לא מוקמינן קרא בלאוי יתירי היכא דאיכא למידרש והכא איכא לאוקמי קרא יתירא להתיר מת מצוה וה"ק דוקא לאביו לא יטמא אבל מטמא הוא למת מצוה:
אית כו'. איכא דילפי היתר לכהנים לטמא למת מצוה מהאי קרא:
לא יטמא בעל בעמיו להחלו. וה"ק לא יטמא בעל בשארי בעוד שהוא בתוך עמיו שיש לו קוברין שאינו מת מצוה ובאיזה שאר אמרתי לטמא בו באותו שהוא להחלו להתחלל הוא מכהונתו:
להחלו אינו מטמא. טומאה שהיא לו חולין וזר שאין זה כבודו שיטמא למת אבל מטמא הוא למת מצוה שאין לו בזה שום חילול:
כי קללת אלקים תלוי. רישא דקרא כי קבור תקברנו ביום ההוא ודריש הכי כי קבור תקברנו כל שהוא בכלל אזהרת קללת אלקים:
התיבון הרי עכו"ם. שמוזהרין על קללת השם שהיא אחת ממצות ב"נ ואפ"ה אין מצוה בקבורתן:
ומשני אילו שמיתתן. על ברכת השם בתלייה דהיינו ישראלים עליהם מצווין בקבורה שכן כתיב כי קבור תקברנו כי קללת אלקים תלוי משא"כ עכו"ם מיתתן על כל אזהרתם בסייף:
קבור מצות עשה. לקבור הנהרג ביום ההריגה:
ה"ג סודר שנחנק בו ת"ל תקברנו יכול יקברו עמו ת"ל כי קבור תקברנו אותו. וה"פ מניין שהדברים שנהרג בהן שהן נקברין ת"ל תקברנו יתירא שמוסיפים לו קבורה לרבות את אלו יכול שיהיו אלו נקברין עמו בקבר אחד ת"ל כי קבור תקברנו יקבר הל"ל אלא שיהא הוא לבדו בקבר ואלו נקברין בתפישת הנהרג:
קבורה לו ולעצו ולאבנו. כלומר מהך קרא שמעינן שקובר הכל בתפישה אחת מעתה כיצד קובר לעצו ולאבנו:
מעמיק. בקרקע ג' טפחים וקוברן כדי שלא יעלה המחרישה:
תקברנו. דרשינן מיניה שיקברנו כלו ולא יקברנו בשנים ובשלשה מקומות:

מיכן שאם שייר ממנו לא עשה כלום דבעינן שיקברנו כולו שנאמר כו' והרא"ש גורס מה ת"ל כי קבור כו':

מיכן שאינו נעשה מת מצוה עד שיהא ראשו ורובו. דהא הך קרא איירי במת מצוה כדאמרי' לעיל הלכך דינו כנהרג דוקא שלם ולא חסר:

ויש כן זו. וכי כן הדין בתמיה גי' הרא"ש ויש כאן זו פי' וכי יש כאן מת מצוה:

בחוזר תיפתר. וגי' הרא"ש תיפתר בחוזר תפרש הא דא"ר יסא שמיטמא לאבר מת מצוה בשכבר ניטמא לשאר הגוף ונשאר אבר אחד שלא קברו חוזר ומיטמא לו אבל לכתחלה לא יטמא לאבר:

אבל אדם מיטמא על עצם כשעורה מאביו. שמת:

ביוסי בן פכסס. כהן היה:

נומי. מכה שגורמת לחתוך גם האבר שהיה עליו שלא יכלה הגוף כולו:

הצדיק אובד וצדקו עמו. דליכא למימר כפשטיה שהצדקות גורם לצדיק שיאבד בתמיה הא כתיב דרכיה דרכי נועם אלא הכי קאמר הצדיק באבידתו עומד בצדקו כגון יוסי שסבל היסורים בשהיית חיתוך אברו שלא יטמא בנו:

כל שהוא צווח. שיבואו אחרים לעסוק במת זה והן רחוקין ממנו ואין שומעין קריאתו:

הרי זה מושך ידו. ולא אמרינן הואיל והתחיל בהיתר יגמור:

עד היכן. כמה יבואו לעסוק במת וימשוך ידו:

וחילופיהן. שכן דרך שמתחלפין לשאת לפי שהכל רוצין לזכות בו:

בשאינן צריכין לו. כלל הוא דמושך ידו אבל אם בלעדו אינו נקבר מהר כל כך אינו מושך ידו א"נ שבאו כדי צרכו שהן שיתא אלפי גברי אבל אם אין שם כל צרכו אינו מושך ידו:

אבל אם היו מכירין אותו. שהוא צורבא מרבנן אינו מושך ידו עד כדי שיעור:

אבל אם היה כבודו לכן. שהוא גברא רבה אינו מושך ידו דאין לו שיעור:

והנשיא כבודו לכן. שכל ישראל חייבין לעסוק בו:

כד דמך. כשמת רבי יודן נשיאה הכריז רבי ינאי ואמר אין כהונה היום כלומר הכהנים מותרים לטמא לנשיא:

בכנישתא כו'. בבית הכנסת העומד בין הגפנים בציפורא ששם היה עומד ארונא של רבי יודה הנשיא ודחפוהו לרבי זעירא וטמאוהו באהל המת:

בתר רבי מנא. להתעסק בה ורבי מנא היה כהן:

ולא סליק. ולא עלה:

וא"ל. אם בחיי הנשיא אין מיטמאין לאחיותיהן לאחר מיתת הנשיא לא כ"ש והך מעשה בתר דמית ר"י נשיאה הוה:

אמר רבי נסא. לאחר מיתת הנשיא עשאוה כמת מצוה שבחייו די לה כבוד זה שהנשיא מתעסק בה משא"כ במיתתו:

רבי ינאי זעירא. כהן היה ומת חמיו:

הוא. היה חמיו וגם היה רבו ושאל לר' יוסי אם מותר ליטמא לו ואסר ליה להיטמא לו:

יטמאו לו תלמידיו. כלומר בשביל שהוא תלמידו יטמא לו ולא בשביל שהוא חמיו:

ה"ג רבי יוסי נטמאו לו תלמידיו. וכ"ה ברכות פ"ג:

ואכלו בשר ושתו יין. בשעה שהיה עדיין המת מוטל לפניהם:

חדא מן תרתי לא פלט' לכון. באחת משתים לא עשיתם כהוגן:

למה אכלתם בשר ושתיתם יין. שאונן אסור באכילת בשר ושתיית יין:

לתלמוד תורה. כדי ללמוד תורה:

ר"י. היה יושב ללמוד עם התלמידים בבה"מ והיו בתלמידי' כהנים והביאו מת לתוכו שכך היה מנהגם להכניס המת קודם הקבורה לבהכ"נ או לבה"מ:

מן דיתיב ליה. כל זמן שהיה המת בתוכו לא אמר כלום גם לאחר שיצא לא אמר כלום שלא היה חושש כלל לטומאה זו כיון שהיו יושבים ולומדים א"נ למאן דישב שם ולא יצא לא אמר כלום גם למאן דיצא לא אמר כלו' שלא רצה להתיר בפירוש להתלמידי' שמותר לטמאות לתלמוד תורה. רבי ניחומי. כהן הוה:

נח הוה עבר תחות כיפתא דקיסרין. שהיה מחזיק אותו המקום למקום טומאה ורבי אמי אע"פ שכהן היה עובר תחתיהם ולא היה מחזיקו למקום טומאה:

ר' כהן. כהן הי':

ה"ג אין משום דפריש לי' באש כו'. וה"פ סתמא דש"ס קאמר לא ידעין למה כעס ר' חזקי' אר' כהן אם הטעם שלא היה לו לפרוש מהם משום שמטמא אדם לתלמוד תורה ואלו היה הולך עמהם היה לומד תורה עמהן או משום שהוא מקנתר או פחדן וחשש לדברי רבי ניחומי שאומר שיש שם טומאה והרי ר' אמי עבר ולא חשש:

ה"ג ואי משום דהוה סייטן כלומר סר מן האמת מלשון כי תשטה:

ויוצא לחוצ' לארץ. אע"פ שגזרו טומאה על ארץ העמים:

לדיני ממונות. להציל ממונו שיש לו שם וכ"ש לדיני נפשות א"נ לדון דיני ממונות ודיני נפשות שהן מצוה. ולקידוש החדש. כשאין יכולין לקדש החדש ולעבר השנים בא"י:

ולהציל שדה מן העכו"ם. ואע"פ שאין הפסד בדבר שצריך ליתן לו השדה או דמיו מ"מ שדה ניחא ליה טפי א"נ בשדה בא"י איירי דאיכא קצת מצוה שלא יהיה להם חנייה בא"י:

אם יש לו. רב בא"י ללמוד ממנו אל יטמא לצאת לח"ל:

ה"ג שהיה מטמא ויוצא אחר רבו לציידן. שהוא ח"ל:

אא"כ הבטיחו לו אשה. ולא על ספק נישואין:

ה"ג מהו שיטמא כהן לנשיאת כפים. כגון שהיה מת בבהכ"נ אם מותר לכנוס לתוכה כדי לישא כפיו:

גבילה. שם תלמיד:

חזר. רבי אחא ואמר אפשר דלא שמע ממני אלא האי דאמר ר"י בר פזי כו':

וסבר. גבילה השתא דאמרית נ"כ עשה א"כ אתי עשה דנשיאת כפים ודוחה לא תעשה דטומאת כהנים וטעי בזה דבטומאת כהנים איכא נמי עשה קדושים יהיו ואין עשה דוחה ל"ת ועשה:

אנא לא אמרי לי'. אחרי שטעה ואנא לא אמרי ליה הביאו ואכה אותו כראוי לתלמיד שהורה שלא כדין:

ר"א. היה יושב ולומד עם התלמידים בבהכ"נ הנקרא מרדתא בקיסרין והיה שם בבהכ"נ מת וכשבא זמן לישא כפיו לא שאלוהו תלמידיו הכהנים אם מותרים לשהות שם לנשיאת כפים או לא וכשהגיע זמן אכילה שאלו אם מותרים לאכול בבה"מ אע"פ שיש שם מת:

אמר לון כו'. כעס עלייהו ר' אבהו ואמר להו אם מצות נשיאת כפים פשיטא לכם שאינה דוחה טומאה דת"ת דוקא דוחה לכך לא שאלתם ממני ועל האכילה שאלתם:

כד שמעון כן. כששמעו שר' אבהו כעס כל אחד ואחד מהתלמידים היה משמט נפשיה וברח לו לילך לביתו לאכול:

כדסלק. כשעלה המלך דוקלינס לא"י ראו את ר"ח פוסע על הקברים שבצור כדי לראותו:

יהא יודע להפריש. יבין ויכיר אח"כ כמה הפרש יש ביניהם:

מהו שיטמא אדם לכבוד אביו ואמו. בטומאה דרבנן:

ר' יסא שמע. דבאה אמו לבוצרה והוא ח"ל ור"י כהן היה:

א"ל אם מפני סכנת דרכים. שיש לאמך לבוא יחידי ואתה הולך נגדה כדי ללותה צא:

ואם בשביל כבוד אמך. שאתה רוצה לילך נגדה בשביל כבודה איני יודע אי כיבוד אב דוחה איסור דרבנן או לא:

עוד היא צריכה לר"י. בתמיה וכי הדבר הזה ספק הוא לר"י ודאי דדוחה אלא שהיה מספקא ליה בשביל ביטול לימודו דגדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב:
אטרח עלוי. ונתן אמתלאות לדבריו שאין ביטול תורה בהליכתו:
ואמר. ר' יוחנן גמרת לצאת צא ותחזור בשלום:
שמע ר"א ואמר כו'. סד"א הכי אמר ר"י אני איני אוסרך ואיני מתירך אם דעתך נוטה להתיר עשה כדעתך קמ"ל ר"א שאינו כן אלא התירו וכן משמע בבבלי קידושין פ"ק:
אין רשות גדולה מזאת. שהרי בירכו:
לכבוד רבים. ללותם:
מתאימות. שוות שלכל א' יש מעלה וחסרון:
ואם לאו הולך בקרובה. אע"פ שהיא טמאה אינו חושש מפני כבוד הרבים:
עד כדון. מברייתא ליכא למשמע אלא בטומאה דרבנן ועדיין קמיבעיא לן אי גם טומאה דאורייתא דחינן מפני כבוד הרבים:
שדוחה למצות ל"ת שעה אחת. כלומר לפי שעה הוא דדחינן אבל לזמן קבוע לא:
הדא אמרה. זאת אומרת:
אין שואלין הלכות לפני מטתו של מת. מפני כבודו של מת שנראה כלועג לרש:
ופריך והא ר' יוחנן שאל לר' ינאי לפני מעתו של ר"ש בן יהוצדק הקדיש עולתו לבדק הבית. מהו שיתפיש ההקדש על גוף העולה או לא:
והוא. משיב ליה ש"מ דמותר:
אמר. מעשה דר' יוחנן היה לאחר שכבר העלו הארון למקום המיוחד לו:
ופריך והא ר' ירמיה שאל. הלכה לר"ז לפני מיטתן של ר"ש ורשב"י והיה ר"ז משיב לו:
ומשני אמר. נאמר כשהיה רחוק מהמטה היה משיב לו וכשהגיע קרוב לה לא היה משיב לו:
הכתפים. נושאי המטה:
ה"ג ר"ז שרע בדיבוריה. וה"פ ר"ז נפל בעוד שהיה מדבר בהיותו מספיד אחד מהמתים:
אתון. נכנסו ורצו להזקיפו ומצאו שנחלש ומחמת חולשתו נפל:
א"ל מהו. שהוא כן:
ה"ג א"ל. להא דאתינן והחי יתן אל לבו בשביל מה שבאנו לכאן דהיינו לתת אל לבו ענין המיתה כדכתיב והחי יתן אל לבו ומרוב עיונו ושומו על לבו דברים אלו נחלש כל כך:
הרי זה. מתעסק בו וקוברו במקומו:
כאלו שפכת דמים. שבזית אותו שלא הבאתו לקבורה במקומו דקיי"ל מת מצוה קונה מקומו כדאמרינן בסמוך:

הוא היה אומר. ר"ע אמר כל שאינו משמש ת"ח חייב מיתה:
מת מצוה קנה מקומו. שהוא מונח שם לקברו באותו מקום כשיעור ד' אמות:
אפי' שדה. חשוב שגדילין בו כורכמין אפ"ה אין להעבירו ממקומו וקוברין אותו שם:
שדה בור ושדה ניר. היה מימין הדרך שדה בור ומשמאלו שדה ניר מפנהו וקוברו בשדה בור שאינו לא חרוש ולא זרוע. ניר חרוש ולא זרוע:
קוברין אותו בשדה ניר. שלעולם קוברין אותו בשדה הגרוע שמקום הקבר נפסד ואסור בהנאה ואין מפסידין ביותר אי נמי על ידי הקבורה מרבה טומאה שאף הזרע שבתוכו נטמא:
אבל בשדה אילן לא. אע"פ ששניהם שוין אפילו הכי אין קוברין אותו בשדה אילן שיאהילו הענפים על הקבר ויהיה כל האילן טמא ואין מרבין את הטומא':
מפני הכשר בצירה. שיאהילו בוצרי הכרם עם סלי הענבים על הקבר ויטמאו הענבים שכבר הוכשרו ע"י זיעה או מוהל היוצא מהענבים או שיטמאו הבוצרים עצמן באהל ע"י הסל ויעשו בטומאה:
החליף. והניח בשדה זרע במקום בור או בשדה כרם במקום זרע:
עובר משום לא תטמא את אדמתך שהרי מרבה את הטומאה:
ה"ג ולא הוא לוי הוא ישראל. וה"פ אין ללוי שום מעל' על ישראל לענין טומא':
בשעת דוכן שנו. בשעה שהיו לוים עומדים על הדוכן הוא דאמרינן יטמא ישראל ואל יטמא לוי שיתבטל ממצותו לעמוד על הדוכן:
ה"ג מודין חכמים לר"א בכ"ג טמא ונזיר טהור שיטמא כה"ג ואל יטמא נזיר ומודה ר"א לחכמים בכ"ג טהור ונזיר טמא שיטמא נזיר ואל יטמא כה"ג. וה"פ שניהן מודים כל מי שנתחלל קדושתו הוא יטמא וזה שעדיין בטהרתו לא יטמא אע"ג שאם מוסיפין טומאה על טומאתו חייבין עליה מ"מ השתא מיהו לאו טהור הוא:
ופריך הגע עצמך כו'. אהא דהשיבו חכמים נזיר קדושתו קדושת שעה קשיא ליה א"כ נזיר שהקדישו אביו מרחם שאין קדושתו קדושת שעה נאמר שיטמא כה"ג ומתני' סתמא תנן משמע בכל נזיר יטמא נזיר ולא כה"ג:
ומשני זו תורה. קדושת כהן מן התורה קדושת עולם וקטן שהדירו אביו בנזיר אינו אלא הלכה:
ה"ג דב"ש אומרים תדיר ומקודש מקודש קודם. וה"פ דתנן פ"ח דברכות בש"א מברך על היום ואח"כ מברך על היין ובה"א מברך על היין ואח"כ מברך על היום וטעמייהו דב"ש קדושת היום דהוא מקודש קודם להיין אע"פ שהוא תדיר:

ה"ג כן ר"א אומר תדיר ומקודש מקודש קודם. הלכך נזיר שהוא מקודש יותר שהרי מביא קרבן על טומאתו קודם לכ"ג אע"ג שקדושתו תדיר:
יטמא נזיר שלשים. שקדושתו מועטת וכן כולם:
ונזיר נזירות. הרבה כגון שקיבל על עצמו מאה נזירות כל נזירות לחמש שנים שהן יותר מחיי האדם:
הא נזיר נזירות לא מפני שתגלחתו מרובה. דנזיר עולם מיקל בתער אבל אינו מגלח כל שערותיו אבל נזיר נזירות כל שכלה הזמן שקבע לנזירותו מגלח כל שערותיו כדין נזיר טהור:
מפני שקרבנותיו מרובין. שבכל שנה מיקל בתער ומביא קרבנותיו משא"כ נזיר נזירות אינו מביא אלא קרבן אחת לחמש שנים:
החליף. שטימא עצמו הקל בקדושה מהו:
ומשני ייבא. אתיא כהא דא"ר אמי לעיל במפנה המת לשדה שגורם לו טומאה יותר מחבירו שעובר על לא תטמא את אדמתך הכא נמי עובר אלאו דטומאה אם החליף:

הלכה ב

מתני' **על המת כו'**. בגמרא מפרש:
ועל כזית נצל. מפרש בגמ' ועל תרווד רקב. מלא כף מעפר רקבון של מת ובגמ' מפרש איזה מת שיש לו רקב:
תרווד. כף גדול שמחזיק מלא חפנים:
על השדרה. אפי' אין בה בשר כלל וכן על עצם גולגולת של הראש אפי' אין בו בשר:
ועל אבר מן החי ואבר מן המת שיש עליהי בשר כראוי. כל שאלו היה האבר מחובר באדם חי היה יכול להעלות ארוכה ע"י אותו בשר נקרא כראוי והוא פחות מכזית:
ועל חצי קב עצמות. ואע"ג דרובע קב עצמות מטמא באהל הלל"מ שאין הנזיר מגלח אלא על חצי קב וכן על חצי לוג דם אע"ג דרובע דם מטמא באהל אין הנזיר מגלח אלא על חצי לוג:
ועל עצם כשעורה על מגעו ועל משאו. אבל על אהלו לא שאין עצם כשעורה מטמא באהל:
וסותר את הקודמים. כדכתיב והימי' הראשוני' יפלו:
עד שיטהר. שיטבול ויעריב שמשו אחר שיזה שלישי ושביעי:
גמ' **חד סב**. זקן אחד שאל לר"י כיון דתנן במתני' שעל כזית מן המת מטמא ל"ל למתני ברישא שמטמא על מת שלם דכ"ש הוא. שסתם מת יש בו זתים הרבה:
להביא את הנפל שאין בו כזית. בכולו ואפ"ה מטמא:

אבר מן המת מטמא. כדתנן במתני' לא כ"ש כולו שיש בו איברים הרבה:
שלא קרשו איבריו. שכל זמן שלא נקרשו והם רכין אינן נקראים איברים הלכך על כולו הוא דמטמא ולא על מקצתו:
חכים הוא ההן סבא. בתמיה וכי חכם הוא הזקן הזה הלא אינו יודע לשאול הוא:
מכיון. ששאל שאילה הראשונה והשיב לו ר"י בנפל שאין בו כזית ממילא נפשטה האיבעיא השנייה דמסתמא לא נקרשו איבריו כדמסיק ואי רצה לשאול שתי שאלות היה לו לשאול תחלה השאלה השניה אף אם יפשוט לו שלא נקרשו איבריו עדיין איכא למשאל שאלה הראשונה דמ"מ מן הסתם יש במת שלם יותר מכזית:
ה"ג שאלין קדמייתא ולא שאלין תנייתא. וה"פ כיון דנפשט קמייתא דאיכא מת שאין בו כזית ממילא נפשט בתרייתא דאיכא מת שלא נקרשו איבריו:
נהיר את. זכור אתה שהיה ר"י בר אחא עומד כאן בבה"מ ושני שאלות של הזקן שאל בשהיינו עוסקין בהלכות אבילות אי נמי באהילות ולאיזה דבר שאל אם לא נדבר זה אם הנזיר מגלח על נפל שאין בו כזית ועל נפל שלא נקרשו איבריו ש"מ שהדין עם הזקן דאף שיש לגלח על נפל שיש בו כזית עדיין יש לספק בנפל שלא נתקשרו איבריו אם הנזיר מגלח עליו:
שאין הנפלים תורה. מדאורייתא אין טומאה בנפלים דאינו נחשב כולד מת:
ממה. דתנן אשה שהפילה נפל יש לה ימי טוהר ש"מ דנפל ולד הוא זאת אומרת שהוא ולד ונזיר מגלח עליו מדאורייתא:
ר"י בעי. לפ"ז דאזלינן בתר תחילת בריאתו א"כ אף המת יטמא פחות מכזית דהא אר"י להביא את הנפל שאין בו כזית ש"מ דבריית אדם הוא בפחות מכזית:
ונבלה. יטמא אפי' הוא פחות מכזית כתחלת ברייתו שאינו אלא כאפון והוא מין קטניות כדתנן האפונין הגמלונים:
אני ראיתי עגל. גדול כאפון בשפיר של בהמה:
מאי כדון. מעתה איך יקויימו דברי רשב"י:
ומשני מדרשות אמינא. אסמכתא בעלמא קאמר דרוש וקבל שכר אבל באמת שיעורין הלכה למשה מסיני הן:
בשר המת שנתוק. והוא כמו ליחה היוצאת מעיפוש הבשר:
והמוהל. היוצא מבשר המת שנקרש:
ופריך הא עודה. המוהל מחוי ולא נקרש אינו מטמא:
ה"ג לא כן אר"ח בשם רבי חלב המת שהתיכו ה"ז טמא. שהיה מעיקרא כזית שלם:

חתכו. לחתיכות קטנות שאין בהן כזית ואחר כך התיכו ה"ז טהור וה"נ לחלב שהתיכו דמי וטמא ואפי' עודו מחוי:

ר' יודן ור' יוסי. פליגי בתירוצא דהך קושיא:

להוציא מי בשר שבו. לכך טהור המחוי לפי שיש בו מי בשר שטהור גמור הוא:

וחרנה. ואידך:

שאם יקרש כו'. ודאי המחוי טמא והא דקאמר והמוהל הקרוש היינו שאם יהיה המחוי כשיעור שאם יקרש יהיה כזית אבל אם כשהוא מחוי יש בו כזית וכשהוא קרוש אין בו כזית טהור:

תנינן. נדה ריש פ"ז:

ופריך מאי טעמא דר"י ולא מן הנבלה למד. הא ודאי דמן הנבלה למד דכתיב וכי ימות מן הבהמה כעין מותם שהן לחים לכך מטמאין לחים ולא יבשים מיהו כשיכולים להשרות ולחזור לכמות שהיו לחים קרינן אותן ופריך ר' אמי כיון דמנבלה למד נאמר נמי מה נבלה מוסרחת טהורה אף מת מוסרח יהא טהור:

מעתה אין נצל כר' יוסי. לפ"ז צ"ל דנצל של המת טהור לר"י:

אשכח תני. ומצאנו ברייתא השנויה בשם ר' יוסי דיש במת נצל שמטמא:

חברייא. הקשו לפני ר' יוסי כיון דמנבלה למד נימא נמי מה נבלה אין לה רקב דודאי לא הוי כעין מותם אף מת אין לו רקב ואנן לא תנן הכי:

אמר להו לא למד. ר"י מת מנבלה לענין עצמות אלא לבשר דבשר המת מקשינן לבשר נבלה:

אין רקב לבשר. הא דתנן רקב מן המת מטמא לא על רקב מבשר המת קאי אלא על עצמות המת קאי דעצמות יש להן רקב כדמייתי בר קפרא מקרא:

או בקבר. שהוא מיותר לרבות אף קבר של אדם הראשון אע"ג שהוא לפני מתן תורה אפ"ה מטמא:

מסרס קרייא. סרס המקרא ודרשהו בקבר אותיות ברקב ללמד שהרקב מטמא:

תני בר קפרא כו'. כלומר וכן תני בר קפרא דקרינן או ברקב במקום או בקבר:

מלא תרווד אחד. מעפר שתחת המקום המיוחד למקום המזבח:

אמר. הקב"ה אבראנו מן אדמת המזבח שהוא מורה על הכנעת היצר והלואי שיהיה לו ע"י כך תקומה:

ופריך קרוב לאלף שנה. היו חיי אדם הראשון כדכתיב ויהיו ימי אדם תשע מאות ושלשים שנה ואיך קאמר קרא והיו ימיו מאה ועשרים שנה:

אלא לק"ך שנה. אחר מותו הוא נעשה תרווד רקב:

וקשיא עוג מלך הבשן. שהיה אדם גדול וחזק מתבלע לאחר ק"ך לעפר ותינוק בן יומו צריך נמי לשיעור גדול כזה ותו עוג לאחר ק"ך נעשה תרווד רקב ותו לא ותינוק נמי נעשה מלא תרווד:

מקשרי אצבעותיו ולמעלה. דהיינו מתחלת פיסוק האצבעות עד ראשי האצבעות:

מלא היד הגדולה. מלא פיסת היד:

ר"ז ר"ח בשם ר'. היה מראה לתלמידיו הא דר"מ הכי והא דרבנין הכי כלומר ממקום שפוסק שיעורו דר"מ דהיינו בתחילת פיסוק האצבעות משם מתחיל שיעורא דרבנן דשם מתחיל פיסת היד:

איזהו מת שיש לו. תורת רקב שהנזיר מגלח עליו:

בארון של שיש. שאין העפר נשחק ממנו ואין להסתפק בעפר אחר אלא ברקב גוף המת:

אבל נקבר בכסותו. אפי' בארון שיש טהור דכסותו נעשה לו תערובות או בארון של עץ שרקבון ועפרורים של עץ נעשים לו תערובות לפיכך אין זה רקב:

זהו עפר קברות. דתנן פ"ב דאהלות אם יש שם מלא תרווד ועוד טמא אבל בפחות טהור:

אפי' גילגילין קטן. דבר קטן שמתבלבל ריקבת המת ברקיבתו אין זה רקב:

שקברן זה בצד זה. בארון של שיש:

נעשה גלגלין זה לזה. שכל א' מתבלבל בעפר חבירו:

מה נפשך כו'. דליכא למימר ששניהם טמאין דממ"נ אחד מהן גלגלין לשני ואין אנו יודעין איזה מהן גלגלין לשני לפיכך שניהן אין להן רקב:

הגע עצמך. בוא וראה אלו הביא תרווד רקב משני מתים חצי מזה וחצי מזה ועירבן זה בזה טמאין משום רקב א"כ ה"נ יטמאו:

והוה עיינן. אבא בעל עינים היה שהיו עיניו גדולים והיה נראה לר' יוחנן כאלו הוא משחק על דבריו או שמח על תשובתו וכעס עליו ומת וי"מ ר' ייסא היה נותן עיניו באבא ונראה שהוא משחק וקצף עליו ומת והראשון נראה עיקר:

אר"י הא. נאבד איש ועדיין לא שמענו דבר איך יתרץ ר' יוחנן דבריו:

מאי כדון. מעתה מי יתקיימו דברי ר"י או לא:

תמן. התם בחצי תרווד מזה כו' איירי בשאין בזה בפני עצמו וזה בפני עצמו מלא תרוד לכך כשהרקיבו ועמדועל תרווד מלא רקב מצטרפין כיון שמעולם לא היה כל אחד ראוי לתרוד בפני עצמו:

ברם. אבל ר' יוחנן איירי במת גדול שהיה כל א' לעצמו ראוי לתרוד ונתבלבלו ואפילו בקבר אין מצרפין:

נחתכה רגלו מארכובה ולמעלה. שנקבר חסר מדבר שאינו יכול לחיות אין לו רקב:

נקברה עמו. אותו חתיכת רגל מארכובה ולמטה ה"ל כשני מתים וכל אחד נעשה גלגילין לחבירו:
מארכובה ולמעלן. כיון דהחיות תלוי בו ה"ל כגוף המת ואינו נעשה גלגילין:
ה"ג קשר מן הארכובה ולמטן. אחר שנחתך מן הארכובה ולמטה חזר ונתקשר או שחזר וקשרו ודבקו בו מהו שיעשה גילגלין או לא:
ואמר. להו א"כ אפי' לא נחתכה כלל נימא דרואין אותה כאלו היא חתוכה שכן דרך להפרד קודם שנעשה רקב ויהיה כגילגלין אלא ודאי מכיון שהיא מחוברת לו ה"ל כאלו הוא גוף אחת א"כ ה"ה בנקשרה:
חסר. מן המת אבר מהו שיהיה לו רקב:
נשמעינה מן הדא. תא שמע:
ואין לו תפושת קבר. דתנן לקמן המוצא מת מושכב בדרך נוטלו ואת תפושתו ואלו הכא כיון דחסר אין צריך ליטול תפושתו עמו:
ואין לו שכונת קברות. דתנן לקמן מצאו שלם ה"ז שכונת קברות וקנה מקומו וכי חסר אבר אחד מהן אינו שכונת קברות ולא קנו מקומן:
ייבא כיי. אתיא כהאי דתנן אהלות פ"ק כמה חסרון בגלגולת כדי שינטל מן החי וימות:
וכא כן. וה"נ אם נחסר דבר שעושה אותו טרפה הוה חסרון ואין לו רקב:
ופריך הגע עצמך. אמור לנפשך אם ניקב הושט ואינו חסר ואפ"ה הוא טרפה:
לית לך אלא כההדא. אין לך לפשוט בעיא דחסר אלא כהא:
נחתכה רגלו מן הארכובה ולמטה. לצד הארץ:
יש לו רקב. דבעינן תרתי חסר מדבר שעושה אותה טרפה וזה אע"פ שחסר אינו עושה טרפה ונקובת הושט אף שעושה טרפה לא חסר מידי אבל מן הארכובה ולמעלן לצד הגוף דאית ביה תרתי אין לו רקב:
מאן דאמר דמן. של נפלים מטמאין ברביעית דדינן כמת גדול אף רקב יש להן ומ"ד דמן טהור דלא מקשינן למת גדול לכל מילי אף רקב אין להן:
תלוליות. תילי קרקע:
שהנשים קוברות שם נפליהן. שאין בני אדם מטין מן הדרך לעבור עליהן לכך עפרן טמא כשאר עפר קברות ואס"ד שאין לנפלים רקב אף עפרן טהור:
לא מסתברא. טעם דעפר תלוליות טמא אלא משום מוכי שחין שאיבריהן נופלים שקוברין שם איבריהן וכיון שכן אית לך מימר עפרן טמא משום רקב בתמיה הא אין רקב לאבר מן החי אלא טומאת עפרן משום מגע שמא יגע בעצם כשעורה שעדיין לא נרקב א"כ בנפלים נמי איכא למגזר הכי:

ופריך והא תני. תוספתא פ"ב דאהלות:
נטל. מן התלוליות עפר וחזר ונתן לשם עפר אחר טהור דאין לטמאה עוד משום רקב שע"י עפר חדש שנתנו לשם נעשה הרקב שהיה שם גלגילין וטהור ואס"ד דטמאה משום מגע עצם כשעורה לעולם תהא טמאה:
ומשני תיפתר. תפרש הך ברייתא אתיא כרשב"ג ור' יודן הוא דאמר כת"ק:
עקרו. להתל ממקומו טמא דטומאתו משום מגע עצם כשעורה ועדיין בטומאתו עומד אע"פ שעקרו:
רשב"ג מטהר. דטומאה דתלוליות משום רקב וכיון שעקרו וניתן לשם עפר חדש תו אין לו רקב:
וירדו בשיטת ר"ש. מתני' דתנן על השדרה ועל הגלגול' אתיא כר"ש דאל"כ קשיא כיון דתנן רובע עצמות ל"ל למתני שדרה וגלגולת הא אין שדרה וגלגולת שאין בהן רובע:
אפי' מכותתין כו'. אע"פ שאינן מונחין יחד הקבר מצרפן לטמא אדם באהל לכך נקט השדרה והגלגולת דמטמאין באהל אפי' מפוזרין מה שאין כן רובע עצמות צריך שיהיו יחד אבל מפוזרין אינן מטמאין באהל:
ה"ג מטמא אדם באהל. ובתוספתא ליתא:
ה"ג מתניתא דרשב"א דתני כו'. ומקצתן אומרים חצי קב עצמות וחצי לוג דם בית דין שאחריהן אמרו רביעית דם ורובע הקב לתרומה ולקדשים חצי קב עצמות וחצי לוג דם לנזיר ולעושי פסח וכ"ה בבבלי ותוספתא פ"ה. וה"פ מתני' דהכא ודאהלות אתיין כב"ד שלאחריהן דתנן באהלו' רובע הקב ורביעית דם והכא תנן חצי קב עצמות וחצי לוג דם:
מדרש אמרוה כו'. לא סמכו על ב"ד שלאחריהם אלא שאמרו כן משמיה דחגי זכריה ומלאכי שכך הלכה למשה מסיני:

הלכה ג

מתני' **אבל הסככות**. אילן שיש לו ענפים מובדלים זה מזה ויש כזית מן המת תחת אחד מהן ועבר הנזיר ואין ידוע אם עבר תחת הענף המאהיל על המת:
והפרעות. אבנים או עצים בולטים מן הכותל וטומאה תחת אחד מהן:
ובית הפרס. שדה שנחרש בה קבר עושה בית הפרס מאה אמה שכך שיערו שהמחרישה מולכת את העצם:
וארץ העמים. אם נזר בארץ ובתוך ימי נזירותו יצא חוץ לארץ טמא שגזרו טומאה על ארץ העמים אבל אינו מגלח עליה:
והגולל. כיסוי הארון:

והדופק. הארון עצמו שהכיסוי דופק עליו:
ורביעית דם. אפי' על מגעו ועל משאו אין הנזיר מגלח עליו:
ואהל. שנגע באהל או שהאהיל על רובע קב מעצמות המת אינו מגלח עד שיאהיל על חצי קב אבל על מגעו ומשאו של רובע עצמות מגלח אפי' היו נמוקים ולא נשאר בהם עצם כשעורה שלם:
כלים הנוגעים במת. שמטמאים כמת עצמו והנוגע בהם טמא טומאת שבעה:
וימי ספירו. לאחר שנטהר מצרעתו דכתיב וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים:
וימי גמרו. ימי חלוטו של מצורע:
על אלו. על כל הנך דתנן במתני' אין הנזיר מגלח:
ומזה בשלישי וכו'. לא קאי אימי ספירו וימי גמרו דלא שייך בהו הזאה ג' וז':
ה"ג אינו סותר את הקודמין ומתחיל למנות מיד. כגון אם נטמא בטומאת המת אין ימי הטומאה עולין לנזירותו אלא מזה בג' וז' ויטהר ומשלים נזירותו על מנין הימים שמנה קודם הטומאה וכן הדין במצורע בימי ספירו וימי גמרו ואינו מביא קרבן טומאה:
באמת אמרו ימי הזב והזבה. כל ימי טומאתם וימי ספירתם שבעה נקיים:
וימי הסגרו של מצורע. שנא' בו והסגיר את הנגע שבעת ימים:
עולין למנין ימי הנזירות. ואצ"ל שאין סותרין את הקודמין:
אין הנזיר מגלח. דלמעלה מהרובד אין כאן טומאה שהרובד חוצץ ולמטה מהרובד לא נטמא כיון שלא האהיל על הטומאה עצמה:
גמ' **זה אבר מן המת כו' שאין עליהן בשר כראוי**. קרי ליה בינתים דדיוקא דרישא וסיפא סתרן אהדדי דיוקא דרישא משמע אם אין עליהן בשר כראוי טהורין לגמרי ודיוקא דסיפא משמע אלו דתנן בסיפא אין הנזיר מולח עליהן אבל אבר מן המת אע"פ שאין עליו בשר כראוי טמא וקאר"י להקל אפי' על מגעו ומשאו אינו מגלח ולכך לא מהדר ליה בסיפא דמדיוקא דרישא שמעינן כל שאין עליו בשר כראוי אינו מגלח עליו כלל ורשב"ל סובר דרישא אתי למעוטי דאינו מטמא באהל ולא מהדר ליה בסיפא לאשמועינן דבמגע ובמשא מטמא:
ר' יוסי. פריך לריש לקיש מכדי עצם כשעורה שמטמא מנא לך מהך קרא דכתיב או בעצם אדם מעיקרא ילפת מיניה עצם כשעורה דוקא והדר ילפת אבר מן המת אע"פ שאין בה כשעורה:
בחלל. משמע כל שהוא חלל ואין לו שיעור ומבחלל מרבינן אבר מן המת א"כ יש לנו לרבות אבר אע"פ שאין בו כשעורה:

ר' יוסי. פריך ממ"נ אם הרובד נחשב לאהל וחוצץ בפני הטומאה א"כ ה"ל נמי אהל לטומאה ואפי' לא האהיל בידו על הטומאה עצמה טמא ואם אינו נחשב לאהל להביא את הטומאה תחת כל הרובד כ"ש דאינו אהל לחוץ וכשמאהיל על הטומאה עצמו אין הרובד מפסיק וטומאה בוקעת ועולה עד לרקיע:

אר"י סככות ופרעות. אע"פ שטומאתן דאורייתא אצל תרומה אפ"ה אין הנזיר מגלח עליהן:

ר' ירמיה. פריך מאי תורה אילימא ששורפין את התרומה שנטמאת ע"י סככות ופרעות אפי' ספק טומאות שורפין עליהן את התרומה ול"ל למימר שהן תורה:

ה"ג אלא ללקות. אם אכלן לוקה עליהן משום טומאה:

ה"ג תני ר' יוסי צודנייתא. מתני' לפני ר"י והיא קשיא לר"י דמינה מוכח שחין לוקה על טומאת סככות ופרעות:

רובדי אילן. הענפים היוצאים מן היוצאים מן האילן שורות שורות סמוכים ודבוקים זה בזה בארבע על ארבע וטומאה והנזיר תחתיהן הנזיר מגלח עליה:

ידו אחת בצד זו. למעלה מהרובד כנגד הטומאה וידו אחת למטה מהרובד שלא כנגד הטומאה:

המת בבית. למעלה:

והנזיר תחת המטה. אין המטה חוצצת דכלים מביאין את הטומאה ואין חוצצין:

ה"ג כ"ש המת תחת המטה והנזיר בבית מגלח. וה"פ כ"ש שהמטה נגררת להבית ואינה חולקת רשות לעצמה:

ה"ג תחת השקוף. תחת המשקוף חוץ לבית שאינו אלא להגן ולא לשם אהל:

מלתריות. קורות המשוקעין בכותל למעלה מהפתח ובולטין לנוי:

שמע חזקיה ואמר טהרו. טומאת מתים:

ה"ג המת בבית כו' שאין הנזיר מגלח כ"ש המת והנזיר בטרקלין שאינו מגלח. וה"פ בית בנוי ע"ג טרקלין הוי טרקלין אהל בפני עצמו וחוצץ בפני הטומאה וכשהמת והנזיר בטרקלין ואין הנזיר נוגע בטומאה אינו מגלח שאין אהל טרקלין אהל להמשיך הטומאה בכל הטרקלין:

ר' מנא. פריך ממ"נ אם אהל טרקלין חשיב אהל לחוץ בינו ובין הטומאה שבבית הוי נמי אהל להמשיך הטומאה על כל מה שתחתיו ואם אינו אהל להמשיך תהא הטומאה בוקעת ועולה עד לרקיע אפי' מה שהוא למעלה מהאהל כל מה שהוא כנגד הטומאה טמא:

טומאה מחצי הכותל ולחוץ הנזיר מגלח. קאי אהא דתנן אהלות פ"ו כותל המשמש את הבית ידון מחצה למחצה כיצד כותל שהוא לאויר והטומאה בתוכה מחציו ולפנים הבית טמא והעומד מלמעלה טהור מחציו ולחוץ הבית טהור והעומד מלמעלה טמא ר' יהודה אומר כל הכותל לבית ואפי' מחציו ולחוץ הבית טמא והעומד על הכותל טהור וקאר"י דהלכתא כר"י ואפי' מחציו ולחוץ הבית טמא ואפי' נזיר מגלח על טומאה זו א"נ בשהנזיר עומד מלמעלה איירי וקאר"י דהלכתא כת"ק והנזיר מגלח עליו:

טומאה טמונה בקרקעו של בית. והרי היא רצוצה דה"ל כאילו היא טמונה בתוך הבית וכל מה שבבית טמא משום אהל אם הנזיר באהל הבית מגלח עליו:

רוב בניינו כו' אין הנזיר מגלח עליו. ולכך לא תני ליה במתני' ה"ג באמת אר"א כל באמת אמרו כו':

יפלו כו'. כתיב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו האי כי טמא מיותר אלא מכאן שהימים טמאים שבנזרו אע"פ שאינו טמא מת נופלין והיינו ימי ספרו וימי גמרו כדתנן במתני' ופריך ויסתור. ויפלו נמי היינו הראשונים ובמתני' תנן ואינו סותר את הקודמין:

ומשני אין לך סותר אלא ימי המת בלבד. דכתיב ברישא וכי ימות מת עליו וגו' ללמד דוקא טומאת המת הוא דסותר ולא טומאה אחרת:

ה"ג ולמה לא יעלו. וה"פ כיון דמת דוקא א"כ שאר טומאות יעלו ואנן תנן ומתחיל ומונה מיד אבל ימי טומאה אין עולין לו:

מה אם ימים כו'. והדין נותן שימי ספירו עולה דמה ימי הסגרו של מצורע שמטמא משכב ומושב עולין לו כדתנן במתני' ימי ספירו שאין עושין משכב ומושב ואינו מטמא במשא אינו דין שעולין ומה ראית לומר שימי ספירו אין עולין לו:

גדל פרע שער ראשו. כתיב כל ימי נדר נזרו קדש יהיה גדל פרע שער ראשו דוקא אותן ימי טומאה שאין גורמין לו העברת שער כגון הטהור מתוך ההסגר שאין צריך תגלחת עולין לו אבל ימי ספירו שגורמין לו תגלחת שער כדכתיב והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו אין עולין לו:

ופריך עד כדון כו'. עד כאן לא שמעינן מהך קרא אלא למעט ימי ספרו ימי גמרו מנין שאין עולין:

ה"ג אף ימי גמרו אין עולין לו:

חד בי רב. אחד מתלמידים אמר דרשא זו דר"י בשם ר' ינאי לפני רשב"ל ולא קבלה ואמר פעמים שלומד ממקרא זה ימי הסגר כדמסיק ופעמים יליף מיניה ימי החלט והם ימי גמרו:

לית יכיל. ואי אפשר לומר דקרא איירי בימי גמרו אלא בימי הסגרו וכדאר"י דמסמיכת תסגר שמעינן דאימי הסגר קאי וילפינן מיניה דימי הסגר הן שבעה:

הלכה ד

מתני' **חייבין עליה על ביאת המקדש**. אם נטמא באותה טומאה ונכנס למקדש או אכל קדשים קודם שטיהר מטומאתן חייבין עליה כרת אם היה מזיד או קרבן עולה ויורד אם היה שוגג:

לא תהא זו קלה מן השרץ. שחייבין עליה על ביאת המקדש כדכתיב או בנבלת שרץ טמא:

אין דנין כאן ק"ו. שאין דנין ק"ו על דבר שהוא הלכה למשה מסיני ועצם כשעורה אינו כתוב בתורה אלא הלכה היא ואין דנין ק"ו מהלכה ודברי ר"א ור"י אחד הן שאמר אלא כך אמרה הלכה:

גמ' **תמן תנינן**. פ"ק דאהלות:

הכי גרסינן כיצד שנים אדם הנוגע במת טמא טומאת שבעה. דכתיב הנוגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת ימים לפי שהוא נעשה אב הטומאה שהמת הוא אבי אבות הטומאה:

ואדם הנוגע בו טמא טומאת ערב. סיומא דמתניתין כיצד שלשה כלים הנוגעים במת וכלים בכלים טמאים טומאת שבעה והשלישי בין אדם בין כלים טמא טומאת ערב כיצד ארבעה כלים נוגעין במת ואדם בכלים וכלים באדם טמאים טומאת שבעה הרביעי בין אדם בין כלים טמאים טומאת ערב:

וכולהון. כל השנויין במשנתינו שהן טמאים אפי' הרביעי יש בהן טומאה דאורייתא ללקות עליהן בתרומה אם אכלה בטומאה זו:

אלא על שני שנגע בראשון. היינו אדם שנגע בכלים שנטמאו במת:

מה טעם. מאי טעמא דר"י דפטר השלישי:

ואיש אשר יטמא ולא יתחטא. ונכנס למקדש ונכרתה דוקא הטעון הזיה שלישי ושביעי ונכנס למקדש טמא הוא דחייב כרת אבל מי שאינו טעון הזיה שלישי ושביעי אינו חייב על ביאת המקדש:

התיבון. הקשו הרי אדם הנוגע בכלים וכלים באדם שטעון חיטוי ג' וז' כדתנן במתני' הרי שלשה:

ה"ג והוא שלישי. בטומאת איש באיש. בקרא כתיב ואיש אשר יטמא ללמד דוקא איש באיש הוא דחייבין על ביאת המקדש אבל אדם בכלים לא וי"ו דואיש קדריש דוקא שהטומאה עצמה היא מאיש ובסמוך מפרש דאיש הראשון היינו המת:

מילתיה דר' אבין. לדברי ר' אבין אינו חייב אלא הראשון בלבד שהרי אדם באדם אין שם טומאת שבעה אלא להראשון בלבד כדתנן במתניתין וה"ק ר' יוחנן אלא על האדם שהוא השני שנגע במת שהוא הראשון א"נ ר' אבין פליג אר' יוחנן וסובר שאין טמא אלא הראשון וגי' הר"ש מאחר שאלו אדם אינו חייב אלא על הראשון בלבד וכאן אינו חייב אלא על הראשון בלבד:

והוא שטבל. הא דאדם באדם פטור היינו כשטבל האדם השני ואף על פי שהוא טבול יום אבל אי לא טבל אע"פ שאין טעון הזיה ג' וז' מ"מ כיון שהוא טמא מדאורייתא חייב על ביאת מקדש ולא יתחטא לא קאי אלא אטבול יום דאדם הנוגע במת:

הוא עצמו שנגע במת חייב. דוקא כשנגע האדם בעצמו במת הוא דחייב על ביאת המקדש אבל נגע בכלים שנגעו במת אע"פ שטעון חיטוי ג' וז' כדתנן במתני' אינו חייב על ביאת המקדש:

אמרה. להך שמעתתא ואמר טעמא דכתיב ואיש אשר יטמא דוקא בשטמא מאיש משא"כ בשנטמא מכלים הנה הוא שלישי וכדא"ר אבין כו' דבעינן שיטמא מאיש ולא אדם מכלים גי' הר"ש טומאת איש באיש אדם חייב על טומאת מקדש התיבון הרי כלים הנוגעים במת ואדם בכלים וכלים באדם בטומאת איש באיש ולא בטומאת אדם בכלים:

ה"ג תני תניי תמן כליג על ר' אילא וכ"ה בר"ש. מצא ברייתא דקשיא לר' אילא:

ה"ג וחציו מן הגללים אין חייבין עליו כו' וכ"ה בר"ש. וכלי גללים אינן מקבלין טומאה:

מפני כו'. טעמא שחציו מן הגללים הוא דאין חייבין אבל אם היה כולו מן האדמה חייבין עליו:

מנו חייב. מי הוא החייב ודאי אדם שנגע בכלי טמא זה ונכנס למקדש קאמר דחייב דהא בכלי לא שייך חיוב והרי שני שנגע בראשון הוא כלומר אדם בכלים ואפ"ה חייב:

תיפתר. תפרש להך ברייתא בשזרקו לכלי טמא זה למקדש וחייב עליו הזורק וכלי ראשון הוא:

ופריך אי בשזרקו. א"כ חייב משמע על הזריקה וכי בזה שנינו עלה דהך על רחיצת גופו אדם הנכנס במקדש בטומאה עד שלא טבל חייב כרת ועל הבגדים שנכנס בהן בטומאה חייב ארבעים הרי שבטומאת אדם הנכנס בה איירי ולא בכלים:

משום מכניס כלים למקדש. בתמיה איך אפשר לאוקמי הך ברייתא דחייב משום מכניס כלים למקדש א"נ הך ברייתא דעל רחיצת גופו לאו אברייתא דכלי שחציו כו' שנויה אלא הכי פריך מהך ברייתא מוכח דוקא אדם חייב על ביאת המקדש אבל הזורק כלים פטור ומשני משום מכניס כלים במקדש הא דמשמע בברייתא כלים חייבין עליו לא קאי אקרבן אלא חיוב מלקות כדין מכניס כלים במקדש:

אף כו'. אף אנן נמי תנינן סייעתא לתנא קמייתא כלומר כר"א ורבי אילא שאין חייבין על ביאת המקדש אלא על הראשון ולא על השני:

ראשון שהנזיר מגלח כו'. מהו הטומאה שהנזיר מגלח עליה הראשון ושאין הנזיר מגלח עליה השני ש"מ שכן הדין בחיוב ביאת המקדש:

לטומאות הפורשות מן המת נצרכא. ודאי טומאות הבאות מן המת עצמו אפי' על שני נמי חייבין ולא איירי מתני' אלא בטומאות הפורשות מן המת כגון רביעית דם ועצמות אין חייבין עליהן כיון שאין הנזיר מגלח עליהן כדמסיק:

הוינון כו'. סברוהו למימר כי פליגי לענין הבאת קרבן אבל לענין מלקות אף השלישי והרביעי דתנן במתני' דאהלות חייב על ביאת המקדש:

תני רבי יוסי צודנייא. ברייתא לפני ר"י וקשיא לר"י:

ה"ג לוקין עליה על ביאת המקדש:

אר"י בר' בון. הך ברייתא ל"ק לר' ירמיה דאתיא כדאמרו ר' ינאי ור"י אברייתא דבסמוך דקאי אטומאות הפורשות מן המת הך ברייתא נמי בטומאות הפורשות מן המת איירי:

הדרן עלך פרק כהן גדול

פרק ח

הלכה א

מתני' **שני נזירים שאמר להם אחד כו'**. בגמ' מפרש:

וסופרים ל' יום. וכגון ששניהם נדרו נזירות ביחד ונדרו סתם נזירות א"נ שנדרו יחד ופירשו הנזירות לזמן קצוב שלאחר שהביאו קרבן טומאה וקרבן טהרה חוזרים ומונים הזמן הקצוב לנזירותם ומפרישין קרבן טהרה:

וקרבן הטומאה ספק. חטאת העוף הבא על הטומאה ספק ואינה נאכלת:

אלא מביא חטאת. הטומאה לספק טומאת נזירות ואשם אינו מביא כרבנן דאמרי לעיל הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה:

נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאין. אם נזיר טהור הוא עולה הראשונה היתה חובה ועתה הוא מקריב חטאת ושלמים:

אבל הודו חכמים לבן זומא. ולא חשו חכמים לזה שמקריב קרבנותיו לחצאים:
גמ' **ולא סוף דבר**. לאו דוקא בשאמר להן אחד כו' שמעיד על הטומאה ולא על התחלת הנזירות אלא אפי' מעיד על התחלת הנזירות נמי חייבין לנהוג נזירות מספק:
בשאינן מכחישין אותו. אלא שותקין אז העד נאמן דכתיב או הודע אליו מ"מ אבל אם מכחישין אותו אינו נאמן דעד אחד בהכחשה לאו כלום הוא נגד אחד וכ"ש נגד שתים:
לא בדא. אינו כן:
ה"ג היו שנים ומכחישין. וה"פ אם שנים הן שאמרו להן ראינו אחד מכם שנטמא כו' והן מכחישין מיבעיא ליה השנים נאמנין או לא:
ייבא כהדא. אתיא כהא דתנן פ"ה דטהרות:
כיני מתני'. כן היא מתני' ר' יהודה וחכמים מטהרים:
אר"י. כן היא מתני' ר"מ מטמא ור"י מטהר ולא אמרו חכמים ור"י דבר אחד:
מיליהון דרבנן. דברי חכמים דמייתי כלומר דברי ר' גוריון מסייעין לר' יוחנן:
לא א"ר יהודה. ושבק לחכמים ש"מ דלא אמרו דבר אחד:
אלא בטומאה ישנה. אתמול נטמאת והיום נכנסת דאי בעי אמר טבלתי ונכנסתי אבל בטומאה חדשה דאמרו לו עדים השתא נטמאת ונכנסת דליכא מגו חייב:
ותני כן. ותניא נמי הכי דחכמים פליגי אר"י:
ה"ג ומודין חכמים לר' יהודה בחלבין הוא הדבר על אכילת חלב הוא הדבר על ביאת המקדש אבל לא בטומאה וכ"ה בכריתות פ"ג. וה"פ מודים חכמים דפליגי אר"מ במתני' דכריתות לר"י בחלבין כגון אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי ובביאת מקדש אמרו לו נכנסת למקדש טמא והוא אומר לא נכנסתי דבשניהן איכא מיגו דמיתרץ דיבוריה כגון לא עשיתי שוגג אלא מזיד:
ופריך ויודון ליה בטומאה. שהרי האוכל קדשים בטומאת הגוף נמי איכא מגו זה:
ומשני מפני טומאת נזיר. שאינו יכול לומר מזיד הייתי שאף במזיד חייב קרבן ואנן אמרין ליה אם כדבריך היכן קרבן טומאה שהבאת:
ופריך ויודון ליה בתרומה. שאין חיוב קרבן באכילתה ולא מצי למימר היכן קרבנך:
עד כאן. הקשה ר' חנינא:
ר' מנא. דייק לה מסיפא דמתני' דכריתות דחכמים ור"י לא אמרו דבר אחד מדא"ל אם ירצה כו' א"כ בשפחה חרופה ודאי מודים חכמים לר"מ דחייב דהא בשפחה חייב על השוגג כמזיד כדתנן פ"ב דכריתות א"נ ממתני' דייק ר' מנא דטעמא דרבנן משום מגו והדר פריך מ"ט דפליגי רבנן בשפחה חרופה:

ומשני שיכול כו'. אף בשפחה פליגי. דתנן התם בשפחה אינו חייב עד שיגמור ביאתו נמצא שיש לו מגו דאי בעי אמר לו היערתי ולא גמרתי ביאתי:

כיי. כי האי דארשב"ל שיכול לומר שבאונס ע"י כשפים בעל כ"ש שיכול לומר שלא גמר ביאתו א"נ ה"פ ותו איכא לשנויי כי האי דאמר רשב"ל אף בביאה אע"ג דאין קישוי אלא לדעת יכול לומר אונס הייתי מפני כשפים:

ופריך בנזירות. מאי איכא למימר דהא בנזירות חייב על שוגג כמזיד ואונס כרצון:

ה"ג פתאום לרבות את המזיד והאונס וכ"ה בבבלי כריתות פ"ב:

ומשני תנאי כו'. יכול לומר תנאי היה בלבי בשעת הנדר לכשאטמא תיבטל נזירות הראשונה כאלו לא היה מעולם ואז יחול עליו נזירות אחת מחדש מ"מ לא נתחייב קרבן נזירות טומאה עד עכשיו:

ה"ג עד עכשיו בשבועות מה איתי לך כו'. פריך בשבועות שמעידים עליו שנשבע שלא לעשות דבר זה מאי מגו איכא דהא בין בשוגג בין במזיד חייב כדתנן פ"ב דכריתות ואלו מביאין קרבן על שוגג כמזיד שבועת הפקדון ותנאי ליכא למימר דהא קיי"ל תנאי מהני בדברים ואין תנאי מהני בשבועות:

ואתיא. כי האי דאמר ר' בא בשם רב יהודה בשבועה בשוגג בקרבנה במזיד בקרבנה כלומר בין בשוגג בין במזיד חייב בקרבן:

סבור הייתי שאין זו שבועה פטור. שזה אנוס הוא:

הא כל כו'. סיומא דקושיא היא בשלמא בכל הדברים מצינו לומר תנאי הוא אבל הכא בשבועות ליכא תנאי ולפי פי' זה ה"ג הא כל אילין מילייא מצי תנייה וכא לא מצי תנייה א"נ אפשר לקיים הגי' שלפנינו ושינוייא הוא בכל מקום אין תנאי בשבועות אבל הכא בעלד א' אומר שעבר על שבועתו יכול לטעון שהיה לו תנאי:

ה"ג ממה דר' יוסי אומר פלוני אכל חלב והתריתי בו אינו לוקה אמר לו אחד חלב הוא והתרו בו שנים לוקה ועיקר עדותו לא בעד אחד הוא ממה דר' יודא אומר פלוני נזיר ונטמא התריתי בו אינו לוקה אמר לו אחד נזיר אתה והיה נוהג כו' וכ"ה בסוטה. וה"פ מיבעיא ליה התם מי שנאמן בעיקר העדות כשנים אם נאמן נמי בדברים היוצאים מעדות זה כשנים ופשיט מדר' יוסי דאע"ג דנאמן בעיקר העדות דהיינו לומר שהוא חלב אפ"ה אינו נאמן להלקותו כשנים ה"ה בכל מקום וכן מוכח מדר' יהודה:

ה"ג פלונית כהנת זינתה כו' אינו לוקה אמר אחד כו' וכ"ה בסוטה:

הדא בעומד בסוף ל'. מתני' אייריי שבסוף זמן הקצוב לנזירותם אומר העד שראה אחד מהם שנטמא הלכך מגלחין מיד אבל אם הוא עדיין תוך זמן נזירותן אסורין לגלח שזה

שלא נטמא אסור בתגלחת תוך ימי נזרו אלא ממתינין עד שיכלה זמן נזירותן ואח"כ מגלחין:

בשהיה כו'. מתני' דוקא בשהיה נזירותם שוה בזמן כדפירשתי במתני' אבל אם לא היו נזירותן שוה צריכין להמתין מלגלח עד שיכלה נזירות של זה שקיבל נזירות לזמן ארוך:

נטמא. אחד מן הנזירים תוך אותן הימים שהן בספק נזירות טהרה או נזירות טומאה מה דינו:

אמר לו במי שחבירו מבקש לו אחר מן השוק. כך דינו כדמסיק:

ה"ג שתה יין תוך ל' הראשונים לוקה תוך ל' האחרונים אינו לוקה הבא מן השוק כו'. וה"פ זה המבקש תוך ל' הראשונים נזיר ודאי הוא שהרי אפי' הוא טהור נזיר הוא שהרי עדיין לא הביא קרבן נזירותו אבל תוך ל' האחרונים אינו לוקה דספק הוא שמא טהור היה אבל הבא מן השוק אינו לוקה אפי' שתה בראשונים ובאחרונים דכל אחד ספק הוא שאם היה המבקש טהור הבא מן השוק אינו נזיר בראשונים ואם טמא היה אינו נזיר באחרונים:

עד כדון. עד כאן לא אמרינן שהבא מן השוק אינו לוקה אלא בשהתרו בו על הראשונים בפני עצמן ועל האחרונים בפני עצמן דכל אחד ספק הוא אבל אם התרו בו על שניהן כאחד שאמרו לו אם תשתה בראשונים ואחרונים תתחייב מלקות פליגי בה ר"י ור"ל אי הוי התראה או לא:

דאיתפלגון. דפליגי בעושה מלאכה שלא לצורך אוכל נפש בשני י"ט של גליות דכל אחד ספק י"ט או חול מיהו אחד משניהן י"ט ודאי והתרו בו על שניהן כאחת ר"א הוי התראה ולוקה על ידה ור"ל אומר מ"מ כל אחד מלאכה בפני עצמה וספיקא היא וה"ל התראת ספק ואין לוקה עליה:

אם לעכשיו. אינו יודע אם קיבל נזירות על עצמו מיד או שהתנה שלא יחול כי אם לאחר ל' יום:

אמרו לו כו'. והתרו בו שתי התראות אחת על עכשיו ואחת על לאחר זמן:

ה"ג שתה יין בתוך ל' ימים הראשונים אינו לוקה בתוך שלשים האחרונים לוקה. דהראשונים ספק ואין האחרונים ספק:

ופריך וחש לומר כו'. אמאי אין האחרונים ספק וניחוש שמא קבל הנזירות מיד נמצא הראשונים תוך ימי נזירות והאחרונים לאחר הנזירות ואין עליהן מלקות:

ומשני כל ימי נזרו. כתיב ללמד שחייב על היין והטומאה ותגלחת לאחר מלאת ימי נזרו קודם הבאת קרבנו כעל קודם מלאת נמצא שחייב על האחרונים ממה נפשך:

ויביא קרבנותיו חציין. אמתני' קאי דתנן א"ר יהושע נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאין ופריך ומה בכך אם הביא קרבנותיו לחצאין:

ומשני שלא תנעול תשובה מבית הועד. יודע היה ר"י שאין תשובתו כלום אלא ללמד לתלמידים שבבית הועד שלא ימנעו מלהשיב:

ה"ג נזיר שנטמא בספק רה"י ואינו בפסח ר' הושעיא רבה אמר הנזיר מגלח ר' יוחנן אמר אין הנזיר מגלח דתנינן תמן כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה חייבין עליה על ביאת המקדש וכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אין חייבין עליה על ביאת המקדש יחיד שנטמא בספק רשות היחיד בפסח כו' וכן הוא בפסחים. וה"פ נזיר שנטמא בשאר ימות השנה ואינו בפסח בספק ובספק רשות היחיד דאלו היה ודאי רשות היחיד אף על פי שהטומאה בספק היה מגלח דספק טומאה ברשות היחיד טמא ודאי אבל השתא שהוא ספק רשות היחיד פליגי ר"ה אמר צריך לגלח כיון שאינו יכול לנהוג נזירות טהרה עד לאחר גילוח נזירות טומאה והשתא שהוא ספק צריך למנות ג' וז' הלכך מגלח דלענין זה נמי מיקרי טמא ור"י אמר אינו מגלח כיון שאין טומאתו אלא מספק אין לדחות איסור גילוח דנזיר טהור ולא מיקרי טמא ודאי כדחזינן שלא בכל הטומאות הנזיר מגלח כדתנן כל טומאה כו' א"נ כיון דאין חייבין קרבן על ביאת המקדש דהא אין מביאין קרבן על הספק אף הנזיר אינו מגלח:

יחיד שנטמא בספק רשות היחיד. אם חייב לעשות פסחו שהוא דוחה ספק טומאה זו או לא פליגי בה ר"ה ור"י:

ידחה לפסח שני. דהוי ליה טומאה ודאי:

משלחין אותו לדרך רחוקה. דה"ל ספק טומאה וכיון שהוא בדרך רחוקה אף אם הוא טהור אינו עובר אעשה דפסח ואי לאו דה"ל בדרך רחוקה אינו עושה את השני:

ואתיא. כי האי דאר"י:

נטמא בטומאת התהום. דלטומאת ספק דמיא הלכך משלחין אותו לדרך רחוקה:

ה"ג ציבור שנטמא בספק רה"י בפסח וכ"ה בפסחים:

יעשו כספיקן. כלומר אותן שהן בספק יעשו פסחן כפי ספיקן אבל לא יעשו פסחן בטומאה ודאית כגון בכלים טמאים ודאי וכן הטמאין וודאין לא יעשו הפסח:

יעשו בטומאה. קס"ד אפי' הספיקים בטומאה יעשו וכן הטמאין וודאי יעשו עמהן ככל פסח הבא בטומאה:

אלא לחומרין. לר"י הטמאים אינן עושין לא את הראשון ולא את השני ולר"ה הטמאים עושין פסח הראשון לבד אבל הספיקים לא יעשו עמהן וכ"ש שלא יעשו בטומאה:

ערל. ישראל שנטמא מזין עליו ליטהר מטומאתו וכשימול אינו צריך הזיה שנית אלא אוכל בקדשים מיד ולא אמרינן הזאת ערלות לא שמה הזאה:
שכן מצינו באבותינו. בפסח גלגל בימי יהושע שקבלו הזאה כשהן ערלים שרוב טמאי מתים היו שכל יוצאי מצרים מתו במדבר ואלו בניהן:
אתיא כמ"ד באחד עשר מלו. ובעשרה לא מלו משום חולשא דאורתא דכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחודש וכיון דמלו בי"א לחדש ועשו פסח ע"כ לומר הזייה הראשונה בשלישי היתה בעשירי לחדש קודם שנימולו:
ברם כמ"ד בעשירי מלו. א"כ הזו עליהם בו ביום אחר שנימולו והוזה עליהם בע"פ שהוא השביעי והיה להן הפסק ד' ימים כמשפט בין הזאה להזאה:
ה"ג לא קבלו הזיית ערלים:
מ"מ לא מנו הזיית ערלים. בתמיה וכי לא מנו ראשון ושני כשהיו ערלים וכיון שכן אף הזייה כשרה בערל:
מעשה בכהן ערל שהיזה. על טמאים והכשירו הזיותיו וכ"ש שהוא עצמו מקבל הזייה:
איסטרטיות. חיילות ושומרי שערים היו בירושלים שמלו עצמן בע"פ וטבלו ואכלו את פסחיהן לערב כב"ש דאמרי התם גר טובל ואוכל את פסחו לערב:

הלכה ב

מתני' **נזיר שהיה טמא בספק כו'**. כולא מתני' מפורשת בגמ' שנים שבאו. אצל הכהן לראות נגעיהם:
גמ' **ה"ג ולא הספיק לטהר את השני עד שנחלפו לו**. מי הוא הטמא ומי הוא הטהור וליכא למימר הא יש לו עוד זמן לראות אצל מי פשה הנגע ומי הוא שעמד הנגע בעיניי דמיד שהחליטו הכהן כבר נטמא וצריך להביא קרבנו ואיירי לאחר שהחליטו נתמעט הנגע ואי אפשר לידע מי טהור ומי טמא:
הדא הוא דתני ר"ח. פירושא דמתני' שמעינן מברייתא דר"ח:
ספק נזיר טמא כו'. ספק אם הוא טמא או טהור אבל הוא ודאי נזיר ונראה דאמתני' קאי דסד"א שהספק הוא בנזירות קמ"ל ר"ח שאינו כן אלא שהספק הוא בהטומאה ובהחלטה וכדמסיק:
ספק מצורע טמא כו'. ומסתפק ספק נזיר טמא זה גם בטומאת צרעת הלכך דינו שלא יאכל בקדשים עד אחר ששים יום אבל קודם לכן לא דספק מצורע הוא ועד שיביא כפרתו אסור לאכול בקדשים אבל משום ספק נזיר טמא לא מיתסר לאכול בקדשים דלא

מיקרי מחוסר כפרה שאסור לאכול בקדשים אלא מי שטומאה יוצאת עליו מגופו ואסור ביין ומליטמא למתים עד אחר ק"כ יום עד שיביא קרבנות נזירותו בודאי ובסמוך מפרש: ה"ג כיצד א"ל נזיר טמא אתה ואין נזיר טמא מגלח אלא עד שבעה צא ומנה שבעה והזה ושנה וגלח והביא קרבן מנה שבעה וביקש לגלח וא"ל נזיר טהור אתה ואין נזיר טהור מגלח עד שלשים צא ומנה עשרים ושלשה להשלים שלשים גלח והביא קרבן מנה ל' ורצה לגלח א"ל נזיר טהור אתה ואין נזיר טהור מגלח אלא על מיני דמים כיצד הוא עושה מביא עולת בהמה וחטאת העוף ומתנה עלייהו ואומר אם טהור אני ה"ז עולה חובה וחטאת ספק ואם טמא אני עולה נדבה וחטאת חובה כיצד עושין לו להחמיר מביא פיילי של חרס חדשה ונותן לתוכה רביעית מים חיים ומביא שתי צפורי דרור כו' וכ"ה בתוספתא. וה"פ כיצד מי שנזיר ל' יום וביום הראשון אירע לו ספק טומאת מת וספק צרעת צריך תחלה ליטהר מטומאת מת ואמרי' לו נזיר טמא אתה ואי אתה יכול לגלח נזירות טומאה עד לאחר שבעה ימים הלכך מנה שבעה והזה בשלישי ושונה בשביעי וגלח והביא קרבן לאחר שמנה שבעה והזה בג' ובז' ונטהר מטומאת מת ורוצה לגלח כדין נזיר טמא או כדין מצורע שנתרפא אומרים לו אינך יכול לגלח עד ל' יום מיום שנזרת ושמא נזיר טהור אתה ואסור לגלח עד מלאת ימי נזרו ועד שיזרוק עליו אחד ממיני הדמים וגילוח ספק מצורע אינו דוחה איסור גילוח נזיר הלכך מנה עוד עשרים ושלשה ימים כדי להשלים ל' יום מיום שנזרת ואח"כ תגלח ותביא קרבן השלים אותן ל' יום אומרים לו שמא נזיר טהור אתה אסור לך לגלח עד שתביא קרבנות נזיר טהור הלכך מביא עולת בהמה משום ספק נזיר טהור ואע"ג דקרבנות נזיר טהור הן חטאת עולה ושלמים מ"מ חטאת בהמה אינה באה על הספק ושלמי נזיר נמי לא דטעונין תנופה וזה אין יכול להניף שספק מצורע טמא הוא ועוד שהן טעונים לחם וזרוע בשלה ואין שלמים כאלו באים נדבה אבל עולה מביא על תנאי ואע"פ שאינו מביא שאר קרבנותיו הא אמרי' אם גלח על אחת משלשתן יצא ומביא חטאת העוף כדין נזיר טמא ואין מתחילין נזירות טהרה עד שיביא חטאת נזיר טמא שחטאתו מעכבתו אבל אשמו אינו מעכב ומתנה עלייהו ואומר אם טמא הייתי החטאת מחובתי והעולה נדבה ואם טהור הייתי העולה מחובתי והחטאת נדבה ומשום חומרא דספק מצורע טמא כיצד הוא עושה מביא כוס של חרס חדשה ונותן לתוכו רביעית מים חיים ומביא שתי ציפורי דרור טהורות ושוחט את האחת על המים חיים וחופר וקוברה בפניו לפי שאסורה בהנאה ומגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו כדין תגלחת מצורע שתגלחת נזיר אינו אלא בראשו ותגלחת מצורע אף בזקנו וגבות עיניו ומצורע מוחלט צריך שני תגלחת אחת לאחר גמר חלוטו כשנתרפא מצרעתו

ואחת לאחר ימי ספירו לאחר שספר שבעה מן התגלחת הראשונה כדכתיב והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו וזה שהוא ספק נזיר טמא אינו יכול לגלח דשמא אינו מצורע מוחלט וטמא היה נמצא תגלחת הראשונה תגלחת הטומאה היה ואסור לגלח עד ל' יום אחר תגלחת הראשונה כדין נזיר שנטמא הלכך צריך להמתין ל' יום של ספק נזירות טהרה ומביא עולת בהמה של ספק נזירות טהור כדי לגלח על אחת מקרבנות ומביא חטאת העוף משום ספק נזירות טמא ומתנה עליה ואח"כ מגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו כדין תגלחת מצורע:

למחרת. יום תגלחתו השנייה שהוא יום ס"א:

ה"ג ולוגו עמו ומעמידו בשער נקנור ומתנה עליו ואומר אם מצורע אני ה"ז אשמו ולוגו עמו ואם לאו אשם זה יהא שלמי נדבה ואשם זה נשחט בצפון וטעון מתן בהונות וסמיכה ונסכים ותנופה וחזה ושוק ונאכל לזכרי כהונה וליום ולילה ולא הודו לו חכמים לר"ש כו' וכ"ה בתוספתא ובבבלי. וה"פ מתנה על האשם שהוא בא על הספק וטעון צפון ומתן בהונות ונאכל ליום ולילה כחומר אשם וסמיכה ותנופה וחזה ושוק כחומר שלמים דבאשם ליכא סמיכה:

שהוא מביא קדשים לבית הפסול. דלמא לאו מצורע הוא והוי שלמים וממעט זמן אכילתו ששורף את הנותר ליום ולילה והיה לו לאכלו בשני ימים:

ה"ג להביא חטאת בהמה אינו יכול שאין חטאת בהמה באה על הספק כו'. וה"פ אדלעיל קאי דאמרינן שמביא חטאת על ספק נזיר טמא קאמר כיצד יעשה חטאת בהמה אינו יכול להביא שאין חטאת בהמה באה על הספק ואם עשיר הוא אינו יכול להביא חטאת העוף מספק שהרי עשיר שהביא קרבן עני לא יצא וחטאת העוף קרבן עני הוא הלכך יכתוב נכסיו לאחר והרי הוא עני ומביא קרבן עני:

ה"ג נמצא עני מביא חטאת העוף ומתנה עליה ואומר אם מצורע אני ה"ז חטאת ואם לאו כו'. וה"פ כיון שהוא עני לכך הוא מביא חטאת העוף ויכול להתנות עליה:

ה"ג ואוכל בקדשים מיד אבל לשתות יין כו' שאין ימי נזרו עולין לו בתוך ימי צרעתו וכ"ה בתוספתא. וה"פ וליכא למימר דהנך ב' תגלחת הראשונות יעלו לו לשתי תגלחות דמצורע ולשתי תגלחות של נזיר טמא וטהור שהרי אם מוחלט היה כל מה שמנה לימי נזירותו אין עולין לו שימי חלוטו וימי ספרו אין עולין וכדתנן לעיל הלכך צריך למנות עוד ל' יום לתגלחת טומאה ול' יום לתגלחת טהרה כדמסיק:

ה"ג מתוך צרעתו כיצד עושין לו כדברי בן זומא סופר ל' יום ומביא עולת בהמה ומגלח עליה ומביא חטאת העוף ומתנה עליה ואומר אם טמא אני החטאת מחובתי והעולה

נדבה ואם טהור אני העולה מחובתי והחטאת ספק ומונה ל' יום ומביא קרבנותיו שלמין ומביא עולה ומתנה עליה ואומר אם טמא הייתי העולה הראשונ' נדבה וזו חובה ואם טהור הייתי העולה הראשונה חובה וזו נדבה והחטאת ספק ומגלח ושותה יין ומטמא למתים מיד. וה"פ כיצד יעשה לבן זומא דאמר ברישא דמתני' שאין צריך לבקש אחד מן השוק שידור כנגדו בנזיר ופליג אדר"י סופר ל' יום ומגלח דשמא מצורע היה ושני תגלחת הראשונות היו לטהרת מצורע ותגלחת זו לנזירות ווטהור היה הלכך מביא עולת בהמה דאין נזיר טהור מגלח עד שיזרוק עליו אחד מן הדמים ולאחר הגילוח מביא חטאת עוף מספק דשמא מצורע וטמא היה וב' תגלחות הראשונות לצרעתו וזו לטומאתו ואינו יכול להתחיל מנין נזירות טהרה עד שיביא חטאת ומתנה עליה כתנאי שהתנה בתגלחת הראשונה וסופר ל' יום ומביא קרבנותיו בשלימות דהיינו עולה וחטאת ושלמים של נזיר טהור שעדיין לא הקריבן ומתנה על העולה ואומר אם מצורע וטמא הייתי העולות של ג' תגלחות הראשונות נדבות וזו חובה ואם מצורע וטהור הייתי שתים הראשונות נדבה ושלישית חובה וזו נדבה ואם טמא הייתי ולא מצורע הראשונה נדבה והשנייה חובה והשלישית וזו נדבה ואם טהור הייתי ולא מצורע הראשונה חובה ושנייה ושלישית וזו נדבות ומגלח עליהן ומותר לשתות ביין ולהטמא למתים:

ה"ג בד"א בזמן שנזר שלשים אבל נזר י"ב חדש אוכל בקדשים לאחר שתי שנים כו' וכ"ה **בתוספתא**. וה"פ לא תימא בנזירות מועטת החמירו בספיקו אבל בנזירות מרובה לא החמירו אלא לתגלחת הראשונה צריך י"ב חדש אבל לשלשה תגלחות אחרונות אינו צריך לספור אלא ל' יום קמ"ל דגם בנזירות מרובה צריך להמתין בין תגלחת לתגלחת כזמן שנזר משום כל הנך ספיקות ומביא קרבנותיו בכל תגלחת כמו בנזירות מרובה:

זו דברי בן זומא. שאומר דיש תקנה לספק זה אבל חכמים אומרים לעולם המצורע בחלוטו עד שיקריב אשמו דקסבר אשם מצורע מעכב א"כ אין לו תקנה דאשם אינו בא בנדבה:

ה"ג ר"י בעי עד שיניח האשם יהא זה בחלוטו. בתמיה כיון דאי אפשר בענין אחר משום הך חששא שמא מביאין קדשים לבית הפסול אין לדחות האשם:

למה לא. יהא נדחה הא מצינו כמה אשמות שנדחין מפני ספק זה:

דתנינן תמן. זבחים פ"ח:

ויאכלו כחמור שבהן. לזכרי כהונה ובעזרה ליום ולילה כדין אשם ובעל השלמים יצא ידי שלמים שהרי כל אחד יקרב לשם מי שהוא:

לבית הפסול. שממעט בזמן אכילת שלמים ומביא לידי נותר אלא ירעו וימכרו:

ויעשו לו תקנה ליינו. קסבר אע"ג דאשמו מעכבו מלאכול בקדשים מכל מקום לאו מוחלט גמור הוא כיון שכבר גילח לחלוטו ולספרו הלכך ימנה ימי נזירותו ויגלח ויביא קרבנו ויהא מותר ביין ולהטמא למתים:

א"ל. כתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד וגילוחו ודאי לאו אפתח אהל מועד ממש הוא דהוי ליה דרך בזיון כדאמרינן בספרי ובבבלי לעיל פרק ו' אלא לומר לך הראוי לבוא אל אהל מועד מגלח לנזרו וזה אינו ראוי לבוא אל אהל מועד שהרי מחוסר כיפורים הוא:

שערו. של נזיר מצורע מהו מותרין בהנאה כשער מצורע או דלמא אסורין בהנאה כשער נזיר שטעונין שרפה תחת הדוד:

רבי זעירא בעי. פלוגתא דר"י ור"ל אהאי דמצורע שנזר תוך ימי צרעתו או אנזיר שנצטרע ונפקא מיניה כדמסיק:

ה"ג אין תימר במצורע שנזר פליגין הא בנזיר שנצטרע ד"ה אסור אין תימר בנזיר שנצטרע פליגין הא מצורע שנזר ד"ה מותר או נימר בנזיר שנצטרע ובמצורע שנזר פליגין ר' ירמיה פשיטא ליה במצורע שנזר פליגין הא בנזיר שנצטרע ד"ה אסור. וה"פ אם נאמר במצורע שנזר פליגי יש לומר בנזיר שנצטרע ד"ה אסור דכיון שכבר נאסר שערו בימים שמנה לנזירותו ואם נאמר במצורע שנצטרע פליגי י"ל במצורע שנזר ד"ה מותר שכבר היו שערותיו ראויין לגלח קודם מנין ימי נזירותו:

תגלחת מצוה. היינו תגלחת מצורע:

מהו שתדחה לתגלחת רשות. תגלחת נזיר קרי ליה רשות שמנפשיה גרם לעצמו תגלחת זה:

נישמעינה מן הדא. תא שמע:

ה"ג וחש לומר שמא תגלחת רשות הוית. וה"פ אמאי יגלח תחלה כדרך שהמצורעין מגלחין יגלח תחלה תגלחת נזיר שהוא קודם לתגלחת מצורע אלא ודאי שנזיר מצורע ודאי מגלח תחלה לצרעתו ואח"כ לנזירותו:

מתני' אמרה כן. מתני' נמי דייקא דתנן לעיל פ"ו רש"א כיון שנזרק כו' הותר הנזיר לשתות יין כו' ש"מ שאין תגלחתו מעכבו א"כ מסברא תגלחת צרעתו קודם:

ה"ג ואינו אסור משום בל תשחית. אמתני' קאי איך יגלח מספק דלמא מצורע הוא וקעביד השחתת הזקן וכתיב לא תשחית פאת זקנך:

תיפתר בסריס. שאין לו זקן וליכא לאו דהשחתה:

והתנינן זקן. וכי אפשר לך למוקי מתני' בסריס הא תניא ומגלח זקנו:

לית לך. אין לקיים מתני' אלא דאיירי בשמגלח מלמעלה למטה וכדאמר ר"י בשם ר"י דוקא נטלן מלמטה למעלה אסור משום השחתה אבל מלמעלה למטה שרי:
לא שנא. בין נטלן מלמטן למעלה בין מלמעלן למטה ה"ל השחתה ומתני' היינו טעמא דסברה הקפת כל הראש לא שמה הקפה והשחתת כל הזקן לאו שמה השחתה:
ה"ג טמא בספק ומוחלט בודאי אוכל בקדשים לאחר שמנה ימים ושותה יין ומטמא למתים לאחר ששים ושמנה ימים טמא ודאי ומוחלט בספק אוכל בקדשים לאחר שבעה ושלשים יום שותה יין ומטמא למתים לאחר ע"ד יום טמא ודאי ומוחלט ודאי אוכל בקדשים לאחר ח' ימים ושותה יין ומטמא למתי' לאחר מ"ד יום וכ"ה בתוספתא. וה"פ נזיר שהוא טמא בספק ומוחלט ודאי אחר שנתרפא מצרעתו מגלח מיד תגלחת הראשונה של מצורע שתגלחת מצורע ודאי דוחה תגלחת הנזירות ומונה ז' ימים ומגלח תגלחת השנייה לימי ספירו ומביא קרבנות מצורע למחרתו שהוא יום השמיני ואז מותר לאכול בקדשים ומונה שלשים מלבד יום השמיני שפסק בו ומגלח תגלחת הטומאה אבל תוך ל' אינו יכול לגלח שמא נזיר טהור הוא ומונה עוד ל' ומגלח תגלחת טהרה ואז מותר לשתות יין ולהטמא למתים. טמא ודאי ומוחלט בספק מגלח אחר שבעה ממ"נ אי מצורע היה הרי מגלח לצרעתו דדוחה נזירותו ואי לאו מצורע הוא מגלח לטומאתו שהיא ודאי ומונה שלשים יום ומגלח אי מצורע היה ה"ז תגלחת שניה לצרעתו אי לאו מצורע היה הראשונה לטומאתו וזו תגלחת טהרה ומונה ז' ימים ומגלח ממ"נ אי מצורע היה כבר גילח שתי תגלחת לצרעתו וזו לטומאתו ואי לאו מצורע היה תגלחת הראשונה לטומאה ושנייה לטהרתו והשתא אינו נזיר כלל ומותר בגילוח ומונה עוד ל' יום דשמא מוחלט היה וב' תגלחת הראשונות לצרעתו ושלישית לטומאתו וזו לטהרתו. טמא ודאי ומוחלט ודאי מגלח מיד תגלחת צרעתו ומונה ז' יום ומגלח שניה לימי ספירו ולמחרתו שהוא יום הח' מביא קרבנות מצורע ומותר לאכול בקדשים ומונה עוד ז' ומזה בשלישי ובשביעי ומגלח ביום השביעי תגלחת הטומאה שהוא יום י"ד ומונה ל' יום ומגלח לטהרתו ביום ל"א שהוא יום מ"ה ואז מותר לשתות ביין ולהטמא למתים:
זאת אומרת. מדתניא טמא ודאי ומוחלט ודאי שותה יין לאחר מ"ד יום ש"מ תער סותר לנזיר טמא שבעה ימים דאל"כ יזה בשבעה ימים הראשונים ויגלח בשביעי לצרעתו ובשמיני לטומאתו אלא ש"מ תער סותר לנזיר טמא וצריך להמתין אחר התגלחת שבעה:
הדרן עלך שני נזירים

פרק ט

הלכה א

מתני' **עכו"ם אין להם נזירות**. עכו"ם שנדר בנזירות אין הנזירות חל עליו ומותר בגילוח ובשתיית יין ובטומאת מת ואף על גב דנודרין ונודבין כישראל אפילו הכי נזירות לא ובגמרא מפרש מנא לן:

שהוא כופף את עבדו. עבד שנדר בנזיר רבו כופהו לשתות ביין בע"כ אבל אשתו שנדרה בנזיר אינו יכול לכופה וכיון שנדרה ושמע ולא היפר לה שוב אינו יכול להפר:

מיפר נדרי אשתו ואינו מיפר נדרי עבדו. שאם היפר נדר אשתו ואחר כך רוצה שתקיימנו אינה חייבת לקיימו ואם כפה עבדו לעבור על נדרו ואח"כ רוצה בקיומו חייב העבד לקיימו:

ה"ג **יצא לחירות משלים את נזירותו**. לאו דוקא הפר אלא כפה עבדו לשתות יין ואחר כך יצא העבד לחירות חייב להשלים נזירותו אחר שיצא לחירות:

עבר מכנגד פניו. ברח מרבו אחר שנדר בנזיר:

רבי מאיר אומר לא ישתה כו'. בגמרא מפרש פלוגתייהו:

גמ' **העכו"ם אין להם נזירות**. מנלן דכתיב דבר אל בני ישראל איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר וגו' דוקא בני ישראל נודרין בנזיר אבל לא עכו"ם:

ופריך כמה דאת אמר איש. דכתיב איש איש מבית ישראל ומי הגר בישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם ודרשינן איש הוה סגי מה תלמוד לומר איש איש לרבות את העכו"ם שמביאין נדרים ונדבות כישראל:

אמור אף הכא כן. שגם נזירות נדר הוא א"כ יחול עליהם נזירות ויביאו קרבנותיהם א"נ ה"נ נימא איש לרבות עכו"ם ובני ישראל למעוטי עכו"ם מקרבן:

ומשני שנייא היא. שאני הכא דכתיב בנזיר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש ודרשינן את שיש לו כפרה מביא קרבן יצאו עכו"ם שאין להם כפרה שאינן מביאין חטאת אלא נדרים ונדבות:

תמן תנינן. ערכין פ"ק:

רבי מאיר אומר נערך. אם אמר ישראל ערכו עליו נותן ערכו כפי שניו של עכו"ם:

אבל לא מעריך. אם אמר העכו"ם ערכי עלי או ערך אחרים עלי לא אמר כלום:

רי"א מעריך. אם אמר על ישראל ערכו עלי נותן ערכו:

אבל לא נערך. אמר על עצמו ערכי עלי או שאמר ישראל ערך עכו"ם זה עלי אינו כלום:

זה וזה מודים שנודרים ונידרין. אם אמר דמי ישראל עלי או שאמר הישראל דמי עכו"ם פלוני עלי חייבין ליתן:

ר"י בעי. מי נימא מ"ד בערכין עכו"ם מעריך אע"ג דכתיב דבר אל בני ישראל איש כי יפליא נדר בערכך נפשות לה' לא דריש בני ישראל למעוטי שאינו מעריך אלא שאינו נערך סובר נמי העכו"ם מזיר אחרים אבל לא ניזור דבנזיר נמי כתיב בני ישראל מ"ד נערך אף הכא ניזור אבל לא מזיר:

ופריך מזיר היך אפשר. שיהא מזיר אי בשאמר ישראל לעכו"ם שיהא נזיר קשיא וכי שמע העכו"ם לישראל בתמיה:

אלא שאמר הישראל הריני נזיר ושמע העכו"ם ואמר מה שאמר זה עלי. דעיקר נזירותו מאחרים:

אינו אלא כפורע חוב. שמקבל על עצמו לפרוע חוב נזירות של ישראל ואין זה נזיר:

ותו ניזור היך אפשר. בשאמר העכו"ם ישראל זה יהא נזיר קשיא ישראל לישראל חבירו אינו יכול להזיר ועכו"ם לישראל יזיר בתמיה:

ה"ג ועכו"ם מזיר את ישראל:

מה מיעטת בו. כלומר א"כ בני ישראל מאי ממעט דהא אף ישראל אינו מזיר חבירו בענין אחר אלא בכה"ג:

ומשני ישראל בבל יחל כו'. קרא אתי למעוטי שאם עבר העכו"ם על נזירותו אינו עובר על בל יחל:

א"ר יונה. עוד חילוק אחר איכא וקמ"ל קרא לחלק בין ישראל לעכו"ם ישראל הוא דאינו מוחל לעצמו אבל אחרים מוחלין לו ועכו"ם אפי' אחרים אין מוחלין לו:

א"ר יוסי. איכא למימר איפכא ישראל צריך היתר חכם אבל העכו"ם יכול להפר לו אדם אחר אפי' אינו חכם:

ה"ג דר' יוסי כדר' אבהו:

חדא נכרית אתת לגבי ר' אבהו. להתיר לה נדרה:

אמר לאבימי בר טובי. דלא הוה חכם צא ופתח לה בנולד והתר לה ש"מ דא"צ חכם ונראה דגרסי' בטי בר טובי דאמרינן בבבלי פרק בתרא דקידושין דעבדא הוה וברמות רוחיה לא שקיל גיטא דחירותא:

אחת שחיללה את השבועה. שנשבע ליעקב אם אני לא אעבור אליך את הגל הזה ולר' יוסי אין ראיה משם דשמא התיר לו אדם אחר שבועתו אבל לר' יונה ניחא שאין התרה לנדר עכו"ם:

ופריך ויכוף את אשתו. שתעבור על נדרה בלא הפרה ואפי' לא ביטל הנדר בלבו וכי לא כן אר"ה שיכול לכופה:

הנייתי עליך. שאסרה לעצמה בנדר הנייתה על בעלה כופה ומשמש עמה בעל כרחה וא"צ הפרה:

הנייתך עלי. אינו יכול לכופה וצריכה הפרה וה"נ שאוסרת הנאתה לעצמה יכפנה:

ומשני שנייא היא. שאני תשמיש שהוא הנייתו והנאתה הלכך יכול לכופה משא"כ נזירות שאינה אלא הנאת עצמה:

ופריך ולא יכוף את עבדו. דהא הוקשו עבדים לנשים לכל מצות שבתורה א"נ כיון דיש להם נזירות מנ"ל דרבו יכול לכופו:

ומשני שנייא היא. שאני נזירות דכתיב ביה כי נזר אלהיו על ראשו את שאין לו אדון אתר אלא אלהיו כו':

היה יכול למחות על דבר רבו. שהעבד חזק ממנו ואינו יכול לכופו בעל כרחו אומרים לו כך הלכה שיכול למחות בך ואע"פ שאינו יכול לכופך שמע לדבריו:

כפפו רבו. שיעבור על נזירותו ואח"כ נטמא מהו שיביא קרבן טומאה:

ופשיט וכי נזיר הוא. הלא אתה הוא שגזרת עליו שישמע לדברי רבו ויעבור על נזירותו ואת אמר שיביא קרבן טומאה בתמיה וכי בכה"ג יביא קרבן טומאה ל"א אילו גזר עליו רבו שיטמא וכי תאמר שיביא קרבן טומאה ה"נ שכפאו רבו לעבור על נזירותו אף ע"פ שלא כפאו על הטומאה אינו מביא קרבן טומאה וכן יש לפרש בעיא דבסמוך לענין סתירה:

פשיטא דא מילתא. פשיטא דבר זה הא דתנן מתני' יצא לחירות משלים נזירותו היינו שנטמא ויצא לחירות הוא מביא קרבן טומאה:

ופריך מהו במאי קמיירי מתני' דבעבד שכפאו רבו שיעבור על נזירותו או בשלא כפאו ממ"נ קשיא:

אי בשכפאו רבו. בזה תאמר שיביא קרבן טומאה בתמיה הא את שגזרת עליו שיטמא עצמו:

אי בשלא כפאו רבו. איך תנן במתני' יצא לחירות משלים נזירותו הא אפי' כל זמן שהוא תחת רבו יכול להשלים נזירותו:

אמר רבי יוסי. לעולם בשכפאו רבו אייריי מתני' ואי קשיא למה יביא קרבן טומאה באמת א"צ להביא קרבן טומאה אלא הא קמ"ל שלא תאמר כיון שנטמא ויצא לחירות תיבטל

ממנו נזירותו דבשעה שיצא לחירות לא חל עליו נזירות שהרי טמא היה לפיכך צריך למיתני דאפ"ה צריך להשלים נזירותו:

כופו. רבו שיעבור על נזירותו ולא אמרינן לכפות לרבו שיוציאנו לחירות כדי שיקיים נזירותו:

עבד כופהו. רבו שיעבור על נזירותו אבל אינו יכול לכופו שיעבור על נדרו ושבועתו:

מה אנן קיימין. מאי קמיבעיא ליה:

אם כו'. הכי קמיבעיא אם נזירות שהעבד מקבל על עצמו הוא נזירות מן התורה והא דרבו יכול לכופו הוא הלכה לכך לוקה או דלמא מדאורייתא אין נזירות העבד כלום אלא מדרבנן והם אמרו רבו יכול לכופו הלכך לא ילקה על הטומאה:

א"ר מנא לוקין על הלכה. בתמיה ואפי' אם הכפייה הלכה למה ילקה אחרי שההלכה כך היא שיעבור:

ה"ג אלא אכן הוא אם בשנזירותו תורה ומדבריהן יש לכוף לוקה כו'. וה"פ אלא הכי קמיבעיא ליה אם מדאורייתא נזיר הוא אלא חכמים אמרו שכופו מפני תקנת העולם שאם יקניטנו רבו ילך וידור עצמו בנזירות ומתבטל ממלאכת רבו הלכך ראוי הוא למלקות ואם גם נזירותו דרבנן אינו לוקה ואפשר לקיים הגי' שלפנינו וה"ק מיבעיא ליה אם כך ההלכה שכופהו ולוקה והראשון נראה:

באנו למחלוקת ר"מ ור"י. לר"מ דסובר שלא בפניו לא ישתה ש"מ מיחה לדבר אחד לא הוי מחאה לשאר דברים לר"י דאמר מיחה סתם הוי מחאה אפי' שלא בפניו ה"ה מיחה לדבר אחד הוי מחאה לכל דבר:

מה אנן קיימין. במאי עסקינן:

אף ר"מ מודה. אפי' עבר מכנגד פניו ישתה שהרי פירש ואמר אפי' שלא בפניו ישתה:

אף ר"י מודה. דלא ישתה שהרי פירש שלא בפניו לא ישתה:

אלא. כי פליגי באומר סתם שתה ר"מ סובר דה"ל כאומר בפני שתה ושלא בפני אל תשתה ור"י סובר דה"ל כאומר בין בפני בין שלא בפני שתה:

הלכה ב

מתני' **נזיר שגילח**. נזיר שהביא קרבנותיו וגילח עליהן את"כ נודע לו שנטמא בימי נזירותו:

אם טומאה ידועה. בשעה שעבר על הטומאה נודע לאדם שיש שם טומאה סותר וחוזר ומונה נזירות אחרת אע"פ שכבר גילח:

אם טומאת התהום. בגמ' מפרש איזה טומאת התהום:

אינו סותר. אע"פ שודאי טמא היה כיון שלא נודע אינו סותר דכך הלכה בנזיר:
אם עד שלא גילח. תגלחת טהרה אע"פ שכבר הביא קרבנותיו הואיל ונודע לו קודם הגילוח:
בין כך ובין כך. בין טומאה ידועה בין טומאת התהום סותר דכך גמירי טומאת התהום סותר אא"כ נודעה אחרי טהרתו כולה:
מתני' **כיצד**. דין טומאת התהום:
ירד לטבול במערה. שהיה טמא טומאת שרץ או טומאה אחרת כיוצא בה שאינה של מת וירד לטבול מטומאתו:
ונמצא. כזית מן המת צף על פני המים ספק נטמא בו או לא טמא ואם כודע לו טומאה זו אף אחר הגילוח טמא שזו היא טומאה ידועה שאפשר שיראוה אדם והא דנקט ירד לטבול רבותא קמ"ל אף ע"ג שהטובל מטומאתו נזהר מכל דבר המטמא אפ"ה לא אמרינן שאח"כ נפל או שהיה זהיר מליגע בה וטמא:
נמצא משוקע בקרקע המערה. במקום שטבל ובודאי נטמא אם נודע לו אחר שגלח טהור ואינו סותר דהיינו טומאת התהום שלא ידע בה אדם:
ירד להקר. ואפילו ירד להקר ולהצטנן ולא לטבול שעכשיו אינו זהיר מטומאה אפ"ה טהור אם לא היה טמא טומאת מת אבל אם ירד ליטהר מטומאת מת וטבל במערה שהיה המת משוקע שם והשלים נזירותו או טמא מת שטבל ואח"כ קיבל עליו נזירות והביא קרבנותיו וגילח ואח"כ נודע לו שהיה טמא בטבילה שטבל קודם הנזירות טמא וסותר שחזקת טמא טמא וחזקת טהור טהור:
שרגלים לדבר. כלומר טעם ועיקר לדבר לומר דלא גמירי הלכתא לטומאת התהום שהיא טהורה בנזיר אלא כשהיה הנזיר בחזקת טהור ולא כשהיה בחזקת טמא:
גמ' **מאן תנא**. דמחלק בין קודם גילוח לאחר הגילוח:
ר"א היא. דאמר תגלחת מעכב הנזיר מלשתות ביין הלכך כל שלא גילח ה"ל כאלו הוא בתוך מלאת ואפילו טומאת התהום סותר:
ברם כרבנן. אבל לרבנן דאמרי אין התגלחת מעכב אלא משנזרק עליו אחד מן הדמים מותר ביין ה"נ אם נזרק עליו אחד מן הדמים ואח"כ נודע לו שנטמא בטומאת התהום אינו סותר דה"ל כלאחר מלאת:
וגילח הנזיר את ראש נזרו. מיתורא דהנזיר קדריש דהא ביה משתעי קרא אי נמי מיתורא דנזרו קדריש דהוה ליה למכתב וגלח את ראשו אלא לומר לך בגילוח תלה הנזירות כל זמן שלא גילח הרי זה נזיר ואסור ביין אי נמי הכי קאמר מדכתיב וגילח הנזיר את ראש

נזרו ולקח את שער ראשו ונתן על האש שער דסיפא למה לי לומר לך דבשער נזרו תלוי ופי' זה נראה עיקר:

ה"ג השלים לנזירותו ולא הספיק להפריש קרבנותיו עד שנתוודע כו'. וה"פ פשיטא לן אם נתוודע לו טומאת התהום עד שלא הפריש קרבנותיו שסותר מיהו הא קמיבעיא לן אם נתוודע לי אחר שהפריש קרבנותיו קודם הגילוח מהו שיסתור:

אר"ז. לפני ר' מנא ולא מתני' מפורשת היא דקודם הגילוח סותר:

ולא הוא גילח כו'. ר' מנא השיב לו שאין לפשוט ממתני' דמתני' ר"א היא ולר"א ודאי יש לחלק בין קודם הגילוח ובין אחר הגילוח דסוב' גילוח מעכב והא דקמיבעיא לן לרבנן מי אמרי לחלק בטומאת התהום בין קודם שנזרק עליו אחד מן הדמים לאחר שנזרק או דלמא לגבי טומאת התהום מודו דבגילוח תליא מילתא שכך ההלכה א"נ סיומא דשינוייא דר' מנא הוא וה"ק ולא מתני' היא כי היכי לר"א יש חילוק בין קודם גילוח [לאחר גילוח] ה"נ לרבנן יש לחלק בין קודם שנזרק עליו א' מן הדמים לאחר שנזרק אבל הפרשה לאו כלום:

ה"ג מה דרך בגלוי אף כל כו' וכ"ה בבבלי. וה"פ כתיב טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם בעינן שתהיה הטומאה דומיא דדרך מה דרך בגלוי אף טומאה בגלוי לאפוקי טומאת התהום א"נ הכי קאמר כתיב בדרך רחוקה לכם משמע שיהא הדרך גלוי לכם דרשי' האי לכם נמי אטמא לנפש דכתיב ברישא דקרא ובעינן שתהא הטומאה גלוי לכם:

ה"ג ציבור שנטמא בספק כו' וכ"ה בפסחים:

ופשיט ק"ו. שירצה הציץ לציבור בטומאת התהום:

שהורעתה כחו בטומאה ידועה. שאם נטמא היחיד בטומאה ידועה נדחה לפסח שני שאין טומאה הותרה אלא בציבור:

ייפיתה כחו בספק קבר התהום. שיהא הציץ מרצה:

ציבור שייפיתה כחו בטומאה ידוע'. דציבור עושין בטומאה:

ופריך קל שאתה מיקל ביחיד כו'. בין בפסח בין בנזיר איכא חומרא וקולא כדמפרש ואזיל נמצא לאו יפוי כח הוא וליכא למילף ציבור בק"ו:

ה"ג קל שאתה מיקל ביחיד שאם נתוודע לו לפני זריקה ייעשה כמי שנטמא לאחר זריקה בשביל שלא ידחה לפסח שני את מחמיר עליו בציבור שאם נתוודע לו לפני זריקה ויעשה כמי שנתוודע לאחר זריקה בשביל שלא יאכל הבשר. וה"פ ביחיד אף שנתוודע לו לפני זריקה שהוא טמא הרי הוא כאלו נתוודע לו לאחר זריקה ופטור מפסח שני את מחמיר עליו בציבור שאם נטמא הציבור לפני זריקה אוכלין הבשר בטומאה כמפורש

פרק כיצד צולין לרבנן ואם נאמר שהציץ מרצה עליהם ה"ל כאלו נתוודע להם לאחר זריקה ואסורים לאכול הבשר דלכולי עלמא אם נטמא הציבור לאחר הזריקה אל יאכלו הבשר בטומאה:

ה"ג קל שאתה מיקל בנזיר טהור שאם נתוודע לו לפני זריקה ייעשה כמי שנטמא לאחר זריקה שלא יביא קרבן טומאה את מחמיר בנזיר טמא כו' וכן הוא בפסחים. וה"פ נזיר טהור שנטמא לאחר זריקת קרבנותיו אינו כלום שכבר נסתלק ממנו תורת נזיר:

ה"ג את מחמיר בנזיר טמא שאם נתוודע לו לפני זריקה ייעשה כמי שנתוודע לו לאחר זריקה כו' וה"פ אם נתוודע לו לפני זריקת קרבנות טומאה שנטמא שנית אינו מביא אלא קרבן אחד על טומאות הרבה אם נתוודע לו לאחר זריקה צריך להביא קרבן על כל טומאה בפני עצמה. ויש לקיים הגירסא שלפנינו אלא שהש"ס קיצר בלשונו:

כהדא דתני. בברייתא שנזיר צריך להביא קרבן על כל טומאה והיינו בשנתוודע לו לאחר זריקה דלא תיקשי מתני' דכריתות דתנן ומביא קרבן אחד על טומאות הרבה:

עובד של פסח. כהן שנטמא בטומאת התהום והקריב הפסח ואחר כך נודע לו מי מרצה הציץ עליו כמו על הבעלים או לא:

ופשיט ק"ו. שהציץ מרצה על הכהן:

שהורעתה כחו בזקן ובחולה. שאין שוחטין את הפסח על זקן וחולה שאין יכולין לאכול ממנו כזית:

עובד שייפיתה כחו בזקן וחולה. דכהן זקן וחולה כשר לעבודה כדתני בבבלי ב"ק פ"ט:

ה"ג לא אם אמרת בבעלים שייפיתה כוחו בשאר כל הטומאות שבשנה וכן הוא בפסחים. שבכל השנה בעלים טמאים משלחין קרבנותיהם:

תאמר בעובד כו'. כהן טמא אסור בעבודה:

מאי כדון. הלכתא מאי:

ה"ג ר' נחמן בשם ר' מנא לכם בין לו בין לעובד שלו וכ"ה בפסחים וה"פ כתיב איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם וקאי האי לכם גם אטומאה ומדכתיב ל' רבים שמעינן כל טומאה שאינה פוסלת בבעלים אף בעובד אינה פוסלת:

הוינן סברין מימר. סברוהו בני הישיבה למימר:

עליו. בנזיר כתיב כי ימות מת עליו משמע עליו לבדו חס רחמנא דהותרה לו טומאת התהום אבל לא על העובד א"כ חלוק הוא נזיר מעושי פסח:

מן מה דתני. בתר דשמעו הא דתניא הוא נזיר הוא עושי פסח כלומר חד דינא לשניהם:

הדא אמרה. זאת אומרת דין עובד דנזיר כדין העובד דפסח:

המת שנקבר בקש ובתבן ובעפר ובצרורות. שהטומא' כפי מה שמצאוהו עכשיו מכוסה מכל אדם ואיכא למימר שמא גל אבנים או עפר או צרורות נפל עליו ולא הכיר בו אדם מעולם:

אבל אם נקבר במים כו'. אע"פ שאין כל אדם יכול לראותה המציץ או ע"י אבוקה מיהת יכול לראותה ולא גמירי הלכתא אלא בטומאה שהיא בתהום ומכוסה מעיני כל:

ה"ג כללו של דבר כל שאי את יכול לפנותו עושה קבר התהום וכל שאת יכול לפנותו אינו עושה קבר התהום:

כל שאת יכול לפנותו. כלומר עומד לפנותו:

ופריך וקש ותבן. סתמא אינו עומד לפנותו לימא ברייתא זו דלא כר"י:

דרי"א תבן וביטלו בטל. באהילות תנן טומאה שיש לה אהל חלל טפח אינה בוקעת ועולה למעלה מגג האהל אבל טומאה רצוצה שאין בינה ובין הגג שעליה חלל טפח כנגדה עד לרקיע טמא שבוקעת ועולה כך היא הלכה למשה מסיני הלכך בית שיש בו מת או כזית מן המת ומילאוה תבן או קש וביטלו בטל הויא רצוצה ובוקעת לא ביטלו הוי כמאן דפנייה ויש להטומאה חלל טפח ואלו הכא תניא תבן או קש סתמא אין עתיד לפנותו:

דברי הכל היא. לעולם ברייתא כ"ע היא ואפי' כר' יוסי:

מה דאר"י בשבללו בעפר. שנתן עפר על התבן הלכך אמרי' מסתמא היתה כוונתו שייעשה זבל ודעתו לפנותו אבל תבן המונח בשדה בלא עפר סתמא בטל:

יש תבן שהיא כעפר כו'. סתמא דש"ס קאמר אין צורך לאוקמי דר"י בשבללו בעפר אלא איכא לאוקמי בתבן שעתיד לפנותו וקמ"ל מ"מ אם ביטלו מבוטל ובריייתא בתבן שאין עתיד לפנותו ל"א הש"ס מקשה אדר"ח דקאמר ר"י איירי בשבללו בעפר הא אמר ר"י יש תבן כו' ש"מ אף בסתם תבן סובר דאינו בטל:

הרי הוא. כסתם עפר שאין אנו יודעין אם דעתו לפנותו דאמרי' מסתמא ביטלה:

הרי הוא. כסתם תבן שאין ידוע אם דעתו לפנותו דאמרי' מסתמא לא ביטל:

חיפהו מחצלות. ע"ג התבן אמרינן מסתמא אין דעתו לפנותו לכך ביטל התבן:

ה"ג איתא חמי מילאוהו מחצלות לא בטיל כו'. הש"ס מקשה אר' ינאי בוא וראה אם מילא כל הבית במחצלות לא ביטל דלא גרע מתבן דסתמא לא מבטל ליה וכשכיסה המחצלת על התבן נאמר דביטל המחצלת והתבן:

מילאוהו חריות. מילא בית או חריץ בחריות של דקל:

צריכה. מיבעיא לן אי הוה כסתום או לא דמספקא ליה אי לתבן דמי וסתמי' לא בטל או לעפר דמיא וסתמי' בטל:

חריות. ענפי':
אפילו רוק. אפילו מילאוהו ברוק הפה הוה סתימה לשעתו:
ה"ג וחש לומר שמא א' בסוף העולם יודע וחזקת החי בחיי'. וה"פ קשיא ליה וניחוש שמא אחד בסוף העולם יודע בטומאה זו שמונחת כאן וכ"ת אמרינן מי שידע בטומאה זו מסתמא כבר מת דאינו כן דמוקמי' החי בחזקתו שעדיין חי וכדתנן בגיטין:
תיפת' שמצאו קמצוץ. מרגלותיו מונחים אצל ראשו שאלו אדם קברו היה מונח כדרכו:
אין לך. שהותר קבר התהום אלא לטומאת המת בלבד:
ה"ג הא נבלה לא ק"ו מה אם המת שמטמא באהל עושה קבר התהום נבלה שאינה מטמאה באהל אינו דין שתעשה קבר התהום. וה"פ אינו דין שהותרה בה טומאת התהום כגון שהכניס ידו בעפר ונגע וא"כ לאיזה דבר אמרו שאינו עושה קבר התהום אלא למת בלבד:
להוציא משכב ומושב. לאפוקי טומאת זיבה שלא הותרה בה טומאת התהום דחמירא ממת שעושה משכב ומושב:
גמ' **עד כדון**. לא תנן במתני' וטומאה צף על פי המערה טמא אלא במערה שהיא מקורה דהויא כמכוסה וטמא משום אהל אבל המערה שאינה מקורה כיון שהטומאה צפה איכא למיבעיא טהור או טמא:
ה"ג סבר בר פיקה ספק טומאה כו'. וה"פ סובר בר פיקה הא דתני טומאה צפה טהור אפי' במת תני' הלכך צריכין לאוקמי מתניתין במקורה דטמא משום אהל אפילו צף:
ה"ג אבל במת כעומד. וה"פ אין חילוק בין צף לעומד:
כהא דתניא כל הנזרקין ספיקן טהור. כגון שספק אם נגע בהן אדם וכלים בשעת זריקתן או לא טהור דלא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמי:
חוץ מכזית מן המת. שזרק ע"ג אדם או טהרות ספק נגע או לא נגע:
והמאהילין שהן מטמאין מלמטן למעלן. כגון זב וזבה שמטמאין באבן מסמא וכן עליונו של זב מלמעלה כמלמטה אין לטהר משום טומאה צפה:
ופריך לית הדא פליגא. וכי לא קשיא מתני' לר' יאשיה:
ה"ג דרי"א טומאה טמונה בקרקעו של בית אין הנזיר מגלח. וה"פ מדר"י משמע לעולם אין הנזיר מגלח עליה ואלו במתני' תנן ליטהר מטומאת מת טמא:
כאן מן הצד. ר"י איירי שהטומאה מונחת מן הצד מסתבר טפי לומר שלא נגע הלכך אינו מגלח עליה ומתני' בשמונחת כנגדן:

ואפי' תימר. מתני' ור"י תרווייהו איירי במן הצד או כנגדן אפ"ה לא קשיין אהדדי דטמא דתנן במתני' היינו שסותר אבל מיהו אינו מגלח על טומאה זו תגלחת הטומאה כמו שמגלח אשאר טומאות דאינה אלא מדרבנן:

הלכה ג

מתני' **המוצא מת בתחלה**. שלא נודע לו שיש שם קבר ולשם קבורה ניתן שם ותני המוצא פרט למצוי ותני מת לאפוקי הרוג מושכב פרט ליושב:

כדרכו. בגמרא מפרש:

נוטלו ואת תבוסתו. מותר לפנותו משם ולקוברו במקום אחר וצריך שיטול מן העפר של קבר עמו כדי תפיסה:

מצא ג'. מתים מושכבים כדרכן אם יש מקבר ראשון עד שלישי אין פחות מארבע אמות ולא יותר משמנה:

ה"ז שכונת קברות. ונכר שלשם קבורה נתנום שם ואסור לפנותם ואפי' מת אחר אם נכר שלשם קבורה נתון שם אסור לפנותו אלא שבאחד או בשנים אנו תולין שלא נקברו שם אלא לפי שעה והיה דעתם לפנותם אבל בשלשה מוכח שזה מיוחד לקברות. ואורך המערה דרכה להיות ששה ורחבה ארבעה ואלכסונה עודף שני אמות דהיינו שמנה להכי תנן מארבעה עד שמנה דאפשר שבודק באלכסונה:

ובודק הימנו. ולהלן עשרים אמה. שהמערה ד' אמות על שש והחצר שהמערות פתוחין לו מכאן ומכאן שש על שש נמצא אורך שני מערות וחצר שביניהן י"ח אמות ולפי שפעמים בודק מערה אחת באלכסונה והאלכסון של מערה אחת עודף ב' אמות בקירוב נמצא כ' אמות שמנה דמערה ראשונה באלכסונה ושש דחצר בין שתי המערות ושש דמערה שנייה דחד אלכסון אמרי' תרי אלכסוני לא אמרי' והיינו דתנן עשרים ועוד צריך לבדוק מלמעלה ומלמטה ך' אמה דהיינו ארבעים אמה דשמא זו היה מערה שבמזרח החצר ועדיין יש אחרת כנגדה במערב החצר א"נ זו היא שבמערב החצר ויש עדיין אחרת במזרח החצר:

מצא אחד בסוף עשרים בודק הימנו ולהלן ך' אמה. דמי יימר דמבית הקברות הויא ההיא מערה שמא קבר אחר הוא וחצר אחרת מאדם אחר הוא וצריך לעשות גם לשם כל בדיקות דלעיל דכמו שיש שם קבר זה כמו כן יש אחרים:

שרגלים לדבר. ששדה זו עשויה לקברים והיו בה גם מערות אחרות ומשום רגלים לדבר תני כל הני משניות הכא:

גמ' **ה"ג אבל אם מצאו קמצוץ אני אומר גל נפל עליו והרגו**. וה"פ אפי' מצא שלשה לא מחזקינן ליה בשכונת קברות כיון דלאו לשם קבר נקברו שם ומותר לפנותן ואין להן תפוסה:

ראשיהם בצד מרגלותיהם. כלומר ראשו בין ברכיו וסברוהו למימר קמצוץ היינו ראשו בין מרגלותיו וקשיין אהדדי:

כגון כו'. ראשיהם בצד מרגלותיהם היינו כגון מחרוזות דגים ראשו של זה בצד זנבו של זה דליהוי שוין אבל קמצוץ היינו ראשו בין ברכיו ניכר שלא לשם קבורה ניתן לשם אלא אני אומר גל נפל עליו הלכך אין לו תפוסה:

ה"ג תמן את אמר מלקט עצם עצם כו'. וניכר שלשם קבורה ניתנו לשם אלא מדמונחים כך מוכח שדעתו לפנותם אח"כ וה"פ פט"ז דאהלות תנן המפנה קברו מתוך שדהו מלקט עצם עצם ואלו הכא תנן בקבר אחד נוטלו ואת תבוסתו:

א"ל אמור דבתרה. אימא סיפא דהך מתני' דתנן אם התקינו לקבר מתחלה יש לו תבוסה והכא כיון שמוצאו מושכב כדרכו אמרינן שהתקינו לקבר ולפי שעה נקבר שם לכך נוטלו ואת תבוסתו:

קולף ג' אצבעות. מן העפר שבקבר שכן מוהל המת יורד בקרקע עד ג' אצבעות:

הדא אמרה. זאת אומרת כלומר ממתני' שמעינן הקובר מת מצוה במקומו אע"פ שקונה מקומו מותר לפנותו דאי ס"ד אסור לפנותו יהא אסור לפנות אפי' מת אחד דשמא מת מצוה הוא:

תיפתר. תפרש מתני' לכך מותר לפנותו דתלינן שנקבר שם שלא ברשות או שהשאיל לו בעל השדה רשותו שיקבור שם מתו כדי לפנותו אח"כ:

ופריך וחש כו'. וניחוש לחומרא שמא מת מצוה הוא ואסור לפנותו:

ומשני סבר ר"ז שאין מת מצוה מצויין. ואי ס"ד דמת מצוה הוא ה"ל קלא א"נ תולין במצוי:

ג' מיני קברות הן. חלוקים בהלכותיהן:

קבר הנמצא. שאין אנו יודעים שהיה שם קבר מותר לפנותו דכיון שלא נודע מסתמא אמרינן שנקבר שלא ברשותו או ע"י שאלה:

פינהו מקומו טמא. שדה שסביבותיו היכא דאיכא למיחש לקברים:

קבר הידוע. שאין שם אלא הוא לבדו ונקבר שם מדעת בעל השדה אסור לפנותו:

פינהו מקומו טהור ומותר בהנאה. כיון שידוע שאין שם קברים אחרים:

קבר שהוא מזיק את הרבים. כגון שהוא סמוך לדרך אפי' נקבר שם מדעת בעל השדה מותר לפנותו מפני נזקן של רבים:

מקומו טמא. שדה שסביבותיו אי איכא למיחש לקברים:
ופריך מה ופליג. בתמיה וכי פליג ר' אבא אברייתא דתניא מקומו טמא:
ומשני כאן. ברייתא איירי שנעשה הקבר קודם שנבנה העיר ור' אבא איירי בשקדמה העיר את הקבר:
מג' רוחות. משלש צדדיו מפנין אותו שזה ודאי מזיק את הרבים:
אמר ר"ח. ולא פליגי:
בנתון תוך ע' אמה ושיריים. דחשוב כעיר עצמה הלכך מפנין:
כמין גם. כ"ף פשוטה והקבר נתון באמצע קו האורך כזה ך:
כמין הי"א. כזה ה והקבר נתון בסוף כמו הנקודה שבתוך ההי"א נמצא שאין העיר מקיפו כל כך:
כל הקברות מתפנין. אם התנה מתחלה לפנותן:
חוץ מקברי המלך ומקברי הנביא. מפני כבודן:
וקברי בני חולדה. הנביאה לא פינהו ש"מ אפי' שאר חברים אין מפנין:
מחילה היה שם. תחת הקברים ומפנין אותן דרך המחילה ולא נודע לבני אדם שפינהו:
תמן תנינן. בבא בתרא פרק המוכר פירות המוכר מקום לחבירו לעשות לו קבר כו' עושה חצר שש על שש כמלוא המטה וקובריה:
ופריך והכא הוא אמר הכין. ובמתני' תנן מארבע אמות עד שמנה הוי מלא המטה וקובריה:
ומשני תמן. במוכר צריך שתהא המטה עוברת דרך שם לקבר לכך בעינן שש על שש אבל הכא לא חיישינן אלא לחצר העשוי שתהא המטה חוזרת ממקום שנספד שם אינו צריך כל כך:
עד איכן. עד כמה נקראין קובריה:
תמן תנינן. כלאים פ"ה:
כרם שהוא נטוע על פחות מד' אמות. שאין בין שורה לשורה ד' אמות:
אינו כרם. ומרחיק ו' טפחים וזורע את השאר דכיון שאין יכול לחרוש בשוורים ביניהן דצריך לחרישת שוורים ד' אמות אין שם כרם עליו:
וחכ"א כרם. לפי שדרך בני אדם ליטע שורות רצופות יחד ואותן הראויות להתקיים ולהעשות מהן כרם ישארו כרם והשאר לעצים הלכך רואין האמצעיים כאלו הן עצים והחיצונים אם יש ביניהם ריוח כראוי מצטרפים להיות כרם:
כשם. שר"ש ורבנן חולקין כאן לעניין כרם אם רואים את האמצעיים כאלו אינן כך הן חלוקין לענין שכונת קברות דתנן במתני' מצא ג' אם יש ביניהן מד' ועד ח' ה"ז שכונת

קברות אם יש קברות ביניהן פחות מד' ויש מהם שהם רחוקים ארבע לרבנן רואין את האמצעיים כאלו אינן וה"ל שכונת קברות ולר"ש מצטרפין האמצעיים:

ולא דמיא. דהתם גבי שכונת קברות [לא לפנותם] ניתנו לשם שאלו כן למה הניחום כ"כ סמוכים אלא ודאי שאין דעתו לפנותם אבל הכא בכרם לא שייך שכונת קברות אלא דאמרינן לשם עצים נטעם וכדפרישית טעמייהו דרבנן:

תמן. בכרם דוקא בשהיו מתחלה נטועים מרווחין וחזר ונטעם מרוצפין הוא דפליגי דקסבר ר"ש כיון שרצפן מסתמא דעתו לבטל את הראשונות מלהיותן כרם:

רצופין וריווחן. היו נטועות רצופין וחזר וריווחן ועקר את האמצעיות אפי' ר"ש מודה דהוי כרם:

ברם הכא. אבל כאן בשכונת קברות כי פליגי בשמצאן מונחין רצופין ר"ש סובר אני אומר מתחלה לא ניתנו שם לשם קבורה אלא גל נפל עלייהו ורצפן ורבנן סברי מתחלה היו מרווחין וגל או הרוח הוא שרצפן הלכך הוי שכונת קברות אבל מרווחין ורצפן הוא אף רבנן מודו דלא הוי שכונת קברות דגילה דעתו דמעיקרא לאו לשכונת קברות הניחן:

עד כמה מטריחין עליו. אמתניתין קאי דתנן מצא אחד בסוף עשרים בודק הימנו ולהלן ך' אם מצא בסוף עשרים השניים אם מטריחין עליו לבדוק יותר או לא:

עד מ' אמה. אבל יותר אין מטריחין עליו כיון דלא מצא אלא אחד בסוף עשרים הראשונים:

ה"ג אית תניי תני בדק עד ך' ומצא בודק עד עשר כו'. וה"פ איכא תנא דתני הא דתנן בודק ממנו ולהלן עד ך' היינו שבודק עשרים למזרח ועשרים למערב ואם מצא בסוף ך' בודק ממנו ולהלן עשר וכן בצד השני דה"ל ך' אמה והיינו דתנן בסיפא מצא א' בסוף ך' בודק הימנו ולהלן כ' ואיכא דתני בדק עשר כו' כלומר הא דתנן ברישא בודק ממנו ולהלן כ' אמה היינו שבודק מכל צד עשר ואם מצא בסוף עשר בודק הימנו ולהלן עוד עשר מכל צד והיינו עשרים דתנן בסיפא:

הלכה ד

מתני' **כל ספק נגעים בתחלה טהור**. כגון ב' שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה בהרת כסלע ובסוף שבוע בזה כסלע ובזה כסלע ואין ידוע באיזה מהן פשה שניהם טהורין אע"ג דודאי אחד מהן טמא:

משנזקק לטומאה ספיקו טמא. כגון שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה כסלע ובסוף שבוע בזה כסלע ועוד ובזה כסלע ועוד חזרו להיות כסלע אע"פ שהא' מהם ודאי טהור שכבר הלך הפסיון שניהן טמאים כיון שנזקקו לטומאה עד שיחזרו לכגריס:

מתני' **בשבעה דרכים בודקין את הזב**. ואם ראה מחמת אונס טהור ובגמ' מפרש:
עד שלא נזקק לטומאה. דהיינו כשרואה ראייה שניה שבה נעשה זב גמור לטמא משכב ומושב אבל ראיה ראשונה מטמא באונס טומאת ערב כדין בעל קרי ומצטרפת עם השניה אפי' היתה באונס:
במאכל. אם אכל דברים הבאים לידי זיבה כגון בשר שמן חלב וגבינה בצים ויין ישן:
ובמשתה. בריבוי שתיה:
במשא. כבד שנשא:
ובמראה. ראה אשה אע"פ שלא הרהר:
ובהרהור. בעניני תשמיש אע"פ שלא ראה אשה אם אירע לו אחד מאלו השבעה קודם שראה ראייה שנייה אינו נעשה זב והטפה אינה מטמאה במשא:
משנזקק לזיבה. שראה ראייה שניה שלא באונס אין בודקין אותו ואף אם ראה שלישית באונס נעשה זב לקרבן:
וספיקו. ספק זוב ספק קרי:
ושכבת זרעו. כגון אם ראה שכבת זרע תחילה טיפת זיבה הבאה אח"כ אינה מטמאה שהרואה קרי אינו מטמא בזיבה מעת לעת ועד שלא נזקק לטומאה הקרי מטהר את הזיבה משום דהוי אונס ולאחר שנזקק לטומאה אין הקרי מטהר את הזיבה שאין תולין שמחמת הקרי באה הזיבה:
שרגלים לדבר. שאין אותה ראייה מחמת אונס כיון שכבר נעשה זב:
גמ' **וטמא אותו**. הכי תניא בת"כ וטימא אותו את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק כיצד ב' שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס כו' וטהרו את הודאי מטהר ואינו מטהר את הספק כיצד שנים כו'. סתמא דש"ס מייתי דרשת ת"כ לפרושי מתני' דתנן ספק נגעים להקל בתחלה וקשיא הא קיי"ל ספק דאורייתא לחומרא כל שכן כאן שאחד מהן ודאי טמא וליכא למימר אוקמא אחזקה אלא היכא דליכא טומאה ודאי וקאמר דגזירת הכתוב הוא דכתיב בשחין ואם פשה תפשה הצרעת בעור וטמא הכהן אותו וקרא מיותר הוא דהא כתיב נגע הוא ואותו ל"ל אלא ללמד את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק:
ה"ג לעולם הוא בטהרתו עד שידע שניטמא. ולא תאמר א"כ אף משנזקק לטומאה יהא טהור דהא גזירת הכתוב הוא לכך כתיב בסיפא ואם תחתיה תעמוד הבהרת לא פשתה צרבת השחין היא וטהרו הכהן וה"ל למיכתב בהיפך וטהרו הכהן צרבת השחין היא כדכתיב בכל הנגעים אלא נלמד את הודאי הוא מטהר משנזקק לטומאה ולא את הספק:
ה"ג לעולם הוא בטומאתו עד שידע שטהר:
גמ' **ופריך מעתה**. שזב מטמא באונס אף ראייה ראשונה יטמא באונס:

לכשיעשה כנדה. משיהיה הזב כנדה שהיא טמאה טומאת שבעה אז מטמא באונס והיינו ראייה שלישית דהא בשנייה כבר נטמא הזב טומאת שבעה אבל קודם שנטמא לא:

אונסו ממש. דהיינו שיוכה על גביו או יפחד:

ופריך ושכבת זרעו בלא כך אינו מטמא. בתמיה הא אף בשלא נזקק לטומאה שכבת זרע מטמא במגע:

ומשני אלא שאין תולין בה מעת לעת. דעד שלא נזקק לטומאה אין הזב מטמא אחר קרי מעל"ע דתולין בקרי אבל משנזקק לטומאה אין תולין וכדפרישית במתני' ר"נ פוטר שרגלים לדבר. ס"ד ר"נ הוא דאמר רגלים לדבר שלא מחמת מכה מת כיון שהיקל ממה שהיה:

הלכה ה

גמ' **ה"ג כיני מתני' כו' וכ"ה בסנהדרין**. וה"פ הא דתנן שרגלים לדבר רבנן הוא דקאמרי וה"ק שרגלים לדבר שמת מחמת מכה זו שהרי מתחלה אמדוהו למיתה אבל ר"נ קרא קדריש כדמסיק ולא שייך לומר שרגלים לדבר:

ה"ג שני אמודין רבים על אומד אחת. וה"פ רבנן סברי דכיון דאיכא האומד הראשון למיתה גם האומד האחרון שמחמת המכה מת הם רבים על האומד האמצעי שלא מחמת המכה מת כיון שהיקל הלכך חייב:

רבי נחמיה אומר האומד האמצעי עדיף שביטל הראשון והאומד האחרון לאו כלום דאמרינן דבר אחר גרם המיתה:

על משענתו. מתרגמינן על בורייה שנתרפא לגמרי ונשען על כחו:

וכי תעלה על דעתך. ל"ל למימר ונקה המכה ממיתה:

אלא. אפי' אמדוהו מתחלה למיתה והיקל ממה שהיה והכביד לאחר מכאן ומת בא הכתוב ללמדך אם יקום והתהלך בחוץ ואמדוהו למשענת חיים ונקה המכה ואפי' מת לאחר מכאן שחזר והכביד:

מה טעמון דרבנן. כלומר איך מפרשים לקרא:

וכי אין אנו יודעין שאם אינו מת שהוא נופל למשכב. דהא הך ונפל למשכב נמי כוונתו שלא מנת א"כ היינו הך א"נ איפכא קשיא ליה כיון דכתיב ונפל למשכב ממילא ידעינן שלא מת:

ה"ג אלא בשלא אמדוהו למיתה אם בשלא אמדוהו למיתה הדא הוא דכתיב אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה הא אם לא קם חייב אלא בשאמדוהו למיתה

אם בשאמדוהו למיתה הדא הוא דכתיב רק שבתו יתן ורפא ירפא וכן הוא בירושלמי בסנהדרין. וה"פ אלא ולא ימות דקרא היינו שלא אמדוהו למיתה ונפל למשכב הוא דחייב בשבת אבל אמדוהו למיתה אף על פי שנתרפא אחר כך פטור משבת דכיון דאמדוהו למיתה כבר נפטר משבת דקים ליה בדרבה מיניה ופריך אם בשלא אמדוהו למיתה הדא הוא דכתיב אם יקום כו' כלומר אימא סיפא אם יקום כו' הוא דנקה המכה הא אם לא קם חייב מיתה אמאי הא מתחלה לא אמדוהו למיתה וכבר יצא מבית דין זכאי ושוב אין חיוב מיתה עליו ומשני אלא בשאמדוהו למיתה וה"ק אמדוהו למיתה ולא ימות שהיקל ממה שהיה ולאחר מכאן הכביד ונפל למשכב אם יקום כו' ונקה המכה הא אם לא קם חייב מיתה אף על גב שהיקל בינתיים וכרבנן ופריך הדא הוא דכתיב רק שבתו יתן כו' א"כ דאיירי בשאמדוהו למיתה מאי האי דכתיב רק שבתו יתן הא אף שחזר לבריאותו אין לו ליתן שבת דאיפטר ליה משעה ראשונה שהיה עליו חיוב מיתה שהרי אמדוהו למיתה:

חידוש מקרא הוא שיתן. גזירת הכתוב הוא שיתן שבת אם לא מת אע"ג שאמדוהו תחלה למיתה:

אומד של טעות היתה. לכך חייב בשבת דלא מיפטר באומד הראשון דהא חזינן שהיה האומד בטעות:

מה נפיק מביניהון. הא מיהת לתרווייהו חייב בשבת:

ומשני אמדוהו למיתה והיקל ממה שהיה והכביד לאחר מכאן ומת:

ה"ג מ"ד חידוש כו' אם לא נתן צריך שיתן מ"ד אומד של טעות לא נתן אין אומרים לו שיתן נתן מהו שיטול מתני' מסייע לדין כו' וכ"ה בסנהדרין. וה"פ למ"ד חידוש מקרא הוא שיתן כל שנתחייב פעם א' חל עליו החוב אע"ג שנפטר בראשונה ובאחרונה ומ"ד אומד של טעות היה א"כ ה"נ אמרי' אומד האמצעי היה בטעות שהרי מת ואנו אומרים מחמת מכה מת והשתא מיבעיא ליה למ"ד אומד של טעות היה אם כבר נתן שבת משעה שאמדוהו לחיים או משעה שהיקל ואח"כ מת מהו שצריכין יורשי המת להחזיר או לא:

ה"ג מתני' מסייע לריב"ח אמדוהו לחיים ומת מאימת מונין לו משיכביד הדא אמרה אומד של טעות היה ואין תימר חידוש מקרא הוא שיתן משעה הראשונה מתני' מסייעא לרשב"ל אמדוהו למיתה וחי' מאימתי מונין לו משיכביד א"ר יוסי לית כאן משיכביד אלא משעה שיקל הדא אמרה חידוש מקרא הוא שיתן אין תימר אומד של טעות היה נותן עד שימות וכ"ה בסנהדרין. וה"פ הא דתניא אמדוהו לחיים ומת מונין משעה שיכביד ופטור משבת ש"מ דאמרינן אומד טעות היה דאס"ד חידוש מקרא הוא לעולם הוא חייב

בשבת שכבר נתחייב משעה הראשונה ובריית׳א דתניא אמדוהו למיתה וחי מונין משעה שיקל אתיא כמ"ד חידוש מקרא הוא דאס"ד אומד של טעות היה אינו נותן משעה שיקל אא"כ חזר לבריאותו ממש דהא אם הכביד לאחר מכאן ומת פטור דאמרי' אומד האמצעי בטעות היה:

וצמתה. שנתכווצו הגידים ואינו יכול לפשטה לעשות בה מלאכה:

אמרין אסייא. ואמר הרופא אם חותכים הגידים שנתכווצו חוזרת היד לקדמותה ומתרפאת:

ה"ג מהו שיתן דמי היד וכ"ה בירושלמי בסנהדרין. וה"פ מי אמרינן כיון דסופה לחזור ע"י הרופא לא יהיב ליה דמי ידו או דלמא השתא מיהת אפחתיה:

נשמעינה מן הדא. תא שמע:

וכי ינצו וכי יריבון. בהכאה שאין בה מיתה שחייב בתשלומין כתיבי תרי קראי בשינוי הלשון וכי יריבון וכי ינצו וקשיא הא מצה ומריבה א' הן ולמה שינה קרא לשונו:

אלא ליתן כו'. דקרא דוכי יריבון איירי במתכוין וכי ינצו איירי באינו מתכוין אלא שכיון להרוג את זה והרג את זה ובפ' וכי יריבון כתיב ריפוי ושבת ובפ' וכי ינצו כתיב נזק וצער ושינה לשונו ליתן את הכתוב במתכוין דהיינו ריפוי ושבת על שאינו מתכוין ואת הכתוב באינו מתכוין והיינו נזק וצער על מתכוין לענין תשלומין וקשיא אם בשאינו מתכוין הוא חייב לא כ"ש במתכוין ותרי קראי ל"ל לא לכתוב אלא פ' ואם ינצו ולכתוב בה כל הד' דברים ול"ל פ' וכי יריבון:

אלא כיני. אלא כן הוא קרא יתירא אתי לאשמועינן בכה"ג שחוזרת המכה ומתרפאת הואיל ונתקלקלה פעם אחת חייב ליתן דמי היד:

מהו שיתן דמי היד. מספקא לן אם גזירת הכתוב הוא שכל שנתחייב בו פעם אחת אע"פ שמשתנה אח"כ חייב או לא:

כמה דאת אמר תמן חידוש מקרא הוא שיתן דמי שבתו וכא חידוש כו'. לכך כתיב קרא במתכוין דשמעינן מיניה דחידוש מקרא הוא כמה דאמרינן בסמוך בהיקל ומת שחייב בשבת דחידוש מקרא הוא כל שנתחייב פעם אחת חייב לשלם ה"נ כיון שנתחייב בדמי היד אף על גב שנתרפאת אחר כך חייב לשלם דמי היד:

הלכה ו

מתני' **נזיר היה שמואל**. והאומר הריני כשמואל או כבן אלקנה או כמי ששסף אגג בגלגל הויא נזיר לדברי ר' נהוראי:

מה מורה האמורה בשמשון נזיר. דכתיב כי נזיר אלקים יהיה הנער מן הבטן:

אין מורא אלא של בשר ודם. שלא תהא מורא ואימת אדם עליו:
גמ' **אמר ר"י כתיב כו'**. מייתי ראיה מקרא לר' נהוראי שיש מורא שאינה של בשר ודם: **וכל ההרים אשר במעדר יעדרון**. והם שדות לבן לתבואה לא תבא שמה יראת שמיר ושית כי יתעסקו בו והשמיר והשית בורחים משם:
שמיר ושית. הן תולעים ועקרבי':
ה"ג מה הדין ביזרא דחיל מן הדין שמיר ושית אף הדין כו'. וה"פ כמה דקאמר קרא שהזרעים שבהרים לא יהיה להם יראת שמיר ושית שדרך הזרעים לירא מהם ה"נ השערות מתיראים מפני התער לכך נקרא התער מורא:
הדרן עלך פרק העכו"ם אין להם וסליקא לה מסכת נזיר.